

popi FJB

INSUBMISSIÓ

MOVIMENT SOCIAL I INCIDÈNCIA POLÍTICA

1. The first part of the text discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that proper record-keeping is essential for financial transparency and accountability, particularly in the context of public institutions or organizations. The text suggests that without reliable records, it becomes difficult to track expenses, revenues, and overall financial health.

2. The second part of the text focuses on the role of internal controls and audits in ensuring the integrity of financial data. It highlights that regular audits and the implementation of strong internal control systems can help prevent fraud, errors, and mismanagement of resources. The text also notes that these measures are crucial for building trust among stakeholders and ensuring compliance with relevant regulations.

INSUBMISSIÓ; MOVIMENT SOCIAL I INCIDÈNCIA POLÍTICA

Lluc Pelàez

**Fundació Jaume Bofill
Assemblea Antimilitarista de Catalunya
Barcelona 1999**

Aquest estudi ha estat realitzat en el marc de la campanya
"Insubmissió 10 anys (1989-1999)"

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	3
CAPÍTOL I. Els moviments socials	5
a. Definició	5
b. El naixement d'un moviment social	6
c. El marc cultural d'on sorgeix	9
d. El cicle	11
e. Conceptes clau	13
Ideologia; Finalitats; Poder; Legitimitat	
f. Un debat actual: els moviments socials tradicionals i els nous moviments socials	17
CAPÍTOL II.	
El moviment antimilitarista a Catalunya a la dècada dels noranta	19
a. Esdeveniments	19
Cronologia del moviment antimilitarista;	19
Cronologia de la legislació en relació a la insubmissió	22
b. Sobre els membres d'un moviment social	25
El perfil (resultats de l'enquesta (1));	25
Els vincles individuals (resultats de l'enquesta (i 2))	31
Els incentius i els costos (relat. "La presó")	36
c. Sobre l'organització i les estratègies	38
La flexibilitat organitzativa	38
Conclusions de les trobades (1); Relat. "Els judicis"	
Els processos de decisió en la manca de lideratge	42
Conclusions de les trobades (2); Relat. "La policia"	
Les estructures de mobilització	46
Conclusions de les trobades (i 3);	
Relat. "L'ocupació de la seu de Convergència"	
CAPÍTOL III.	
La capacitat d'incidència política de la insubmissió	53
a. La creació de xarxes de relacions	53
b. Els diferents actors	55
L'estat.....Entrevista a Santiago Vidal, Jutge	55
Els partits polítics.....Entrevista a Carles Campuzano, Diputat	64
La premsa.....Entrevista a Vicenç Relats, Periodista	76
Els oponents.....Entrevista al Coronel Alcázar, Militar	83
La societat	92
c. Els resultats	93
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	97
ANNEXES	

INTRODUCCIÓ

L'any 1989 el moviment antimilitarista va optar per una estratègia de desobediència civil per mostrar el seu desacord amb el Servei Militar Obligatori (SMO) i amb la nova llei que regulava la Prestació Social Substitutòria (PSS). Aquesta estratègia va prendre el nom d'*insubmissió* i consisteix en no incorporar-se a fer el servei pertinent, malgrat les penes previstes per la llei. Des d'aleshores les polítiques de defensa del govern espanyol han sofert dràstiques modificacions.

Aquest treball vol investigar el grau de correlació que hi ha entre el moviment social per la insubmissió i els canvis en les polítiques esmentades, així com els factors que han fet possible aquesta incidència política. Per això, partint de la realitat actual del moviment antimilitarista a Catalunya, provarem de fer un repàs dels conceptes teòrics que envolten la definició de *moviment social* per anar desgranant els elements més interessants en aquesta anàlisi.

La insubmissió al SMO i a la PSS té una data de naixement i, a aquestes alçades, ja té una data de caducitat. La decisió del govern espanyol de suspendre la conscripció dels joves a l'estat obligarà, a mig termini, a replantejar les estratègies del moviment antimilitarista. Aquesta és una dada que ens facilitarà bastant les coses, doncs, d'entrada, tenim acotat el factor temps.

Ens caldrà, però, acotar molts altres conceptes per anar obrint en canal allò que ha significat aquest moviment en la realitat política i social en el nostre país. A mesura que anem definint aquests conceptes, els anirem omplint de contingut segons les dades que hem anat aconseguint en els nostres treballs de camp. Els treballs de camp que s'han realitzat són, bàsicament, tres:

- En primer lloc s'ha fet una enquesta individual sobre temes generals. Tan la fitxa tècnica com l'enquesta realitzada són documents que podeu consultar als annexes. Com veureu en els apartats teòrics, allò que pretenem analitzar no són conceptes molt objectivables, per això hem preferit utilitzar l'enquesta com una eina de suggestió, com un element més d'informació, però sense pretendre donar-li un valor excessivament objectiu. En definitiva, els resultats de l'enquesta no són tractats com un experiment científic de prova-error, sinó com una font d'inspiració per posar més temes a debat. D'aquest treball n'hem tret elements interessants per veure quin és el perfil ideològic i social de la gent més vinculada al moviment antimilitarista per la insubmissió i la seva participació en aquest.
- El segon treball de camp ha estat una posada en comú de les diferents dinàmiques organitzatives dels col·lectius locals que donen suport a la insubmissió actualment. Hem pretès, amb això, saber quins són els mètodes de treball d'aquests grups. Això ens ajudarà a definir el moviment en si, els seus marcs estructurals, que són les bases per començar a discutir sobre la real influència del moviment antimilitarista en les últimes decisions polítiques que abans comentàvem. Tan en el primer treball de camp com en aquest ens hem cenyit a l'àmbit català, ja que, com veurem, l'alta descentralització del moviment antimilitarista dona al moviment català uns trets definitoris bastant diferenciats.
- Per últim, i per acabar de reblar el clau, s'han fet unes entrevistes en profunditat a personatges que ha tingut un paper destacat en el procés polític que s'ha esdevingut des de l'any 1989, quan es van presentar els primers 57 insubmisos, fins a l'actualitat, moment en el qual s'ha entrat en un procés de suspensió del

SMO i la PSS, segons fonts del Ministeri de Defensa. Aquestes entrevistes han pretès abastar l'ampli ventall social, polític, judicial, etc. que ha influït en aquest procés i en el moviment antimilitarista.

A part d'aquests treballs fets exclusivament per l'estudi que tenim entre mans, els autors volem declarar la nostra vinculació plena al moviment per la insubmissió des de fa una colla d'anys. Aquest factor pot influir a fer el nostre discurs des d'un punt de vista parcial, arribant a conclusions subjectives, però sabent-ho, l'hàbil lector pot treure les seves pròpies conclusions, és a dir, no volem enganyar ningú. Per altra banda, escriure des de dins del moviment antimilitarista comporta certs avantatges, com és el coneixement de primera mà de certs episodis del procés que ha seguit la insubmissió.

De fet l'estudi inclou algunes parts en les quals el fet antimilitarista hi és present d'una manera molt patent. Aquestes parts són les cronologies, els relats i les entrevistes. Veureu que les hem diferenciat per tal que siguin molt fàcils d'identificar. En aquestes parts canvia completament l'estil de la redacció, el to i el vocabulari, que s'allunyen una mica d'allò que és un estudi pròpiament dit. Però com que la informació que contenen és útil per allò que volem explicar, hem decidit incloure-les valorant-les també com un exercici d'estil.

Així doncs, el treball es presenta en tres parts diferenciades, encara que sempre interrelacionades entre elles. El primer capítol conté molta informació del buidatge bibliogràfic sobre moviments socials, i es comença a presentar en petites dosis i de forma general el procés que ha seguit el moviment antimilitarista des que decideix seguir una estratègia de desobediència civil fins ara.

En el segon capítol es planteja una anàlisi dels membres i de l'estructura interna del moviment antimilitarista a Catalunya; tot i que es farà una anàlisi estàtica del moviment en aquests últims anys, es desenvoluparà també certa anàlisi retrospectiva i provarem de fer alguna prospecció de futur. Aquí s'analitzen els resultats de l'enquesta abans esmentada així com les conclusions del treball de grup sobre les dinàmiques del moviment. Aquest capítol s'amenitza amb una sèrie de relats sobre fets puntuals que s'han esdevingut dins el moviment antimilitarista.

Per últim, en el tercer capítol abordarem la qüestió de les xarxes socials i polítiques creades pel moviment durant aquests anys, i com ha interactuat amb aquestes provant d'assolir els seus objectius. Aquí hi trobareu les entrevistes realitzades en la seva versió íntegra. És així com ens acostarem a la qüestió plantejada inicialment, i com acabarem l'estudi; en quin grau ha influït el moviment per la insubmissió en la decisió del govern espanyol d'eliminar el SMO i la PSS?

Tal com comentàvem abans, la redacció del treball és un pèl desordenada, ja que a mesura que defineix els conceptes teòrics i les seves implicacions, s'entra a analitzar aquests conceptes directament en allò que incumbeix al moviment antimilitarista, amb els resultats o les informacions tretes dels treballs de camp. Anirà sortint, també, tot el bagatge de militància insubmisa.

Provant de delimitar quins han estat els factors clau en la feina desenvolupada pel moviment antimilitarista durant aquests anys, segurament estarem donant algunes pistes per entrar a debatre quin pot ser l'enfocament de futur que el moviment podria prendre, tot i que, per descomptat, deixarem la concreció d'aquest enfocament per altres moments i instàncies més propícies.

CAPÍTOL I

ELS MOVIMENTS SOCIALS

A.- LA DEFINICIÓ D'UN MOVIMENT SOCIAL

El moviment antimilitarista de la dècada dels noranta a Catalunya es pot inscriure sota el concepte de *moviment social*. Aquest és un concepte utilitzat per sociòlegs i politòlegs per designar processos de participació col·lectiva difícils d'emmarcar i amb certs trets comuns. Vegem quines són les definicions de *moviment social* que hem trobat més encertades:

Sidney Tarrow (1997) defineix un moviment social com uns "*desafiaments col·lectius plantejats per persones que comparteixen objectius comuns i solidaritat en una interacció mantinguda amb les elits, els oponents i les autoritats*".

Charles Tilly diu que un moviment social es "*una sèrie mantinguda d'interaccions entre el poder i un grup que demana canvis. Aquest grup pretén representar a grups concrets sense representació formal i ho demostra a través de manifestacions públiques de recolzament*".

Dalton i Kuechler diuen que un moviment social es "*un grup amb certs interessos incompatibles amb l'ordre social existent que els defensa per vies no institucionalitzades*".

És interessant veure que cap de les tres definicions pren el mateix subjecte per definir el moviment; per Tarrow es tracta de "desafiaments", és a dir, d'objectius, de finalitats, de contraposicions a allò existent. Per Tilly es tracta d'"interaccions", o sigui, fets concrets, actes que es poden situar en el temps i l'espai. Només la definició de Dalton i Kuechler pren com a subjecte un "grup"; les persones que formen el moviment.

Ara bé, en el desenvolupament de les tres definicions sorgeixen conceptes molt semblants: a part dels tres conceptes inicials comentats que apareixen a totes tres definicions, hi ha dos conceptes interessants que val la pena ressaltar:

Les elits, els oponents i les autoritats, el poder, o l'ordre social existent són conceptes que actuen de manera semblant: segons les definicions exposades un moviment social necessita alguna cosa a la qual enfrontar-se, i aquesta antítesi forma una part important de la seva definició.

Les vies no institucionalitzades, la representació no formal és un altre dels conceptes importants: un tret característic dels moviments socials és el fet de romandre fora del sistema establert, d'utilitzar vies de participació poc definides, al marge d'allò que és comú o està regulat legalment com a tal. Aquest és segurament, un dels factors que diferencia els moviments socials dels grups d'interès establerts.

Per tant tenim uns objectius, un grup de persones, unes interaccions, un ordre establert al qual enfrontar-se i unes vies de participació poc ortodoxes. Són els conceptes comuns que trobem en les definicions, i als quals ens anirem referint en els capítols següents.

Per altra banda Raschke diu que els dos grans conceptes que defineixen el moviment social són els següents: en primer lloc el fet de ser un actor col·lectiu amb una estructura especial, sobretot pel fet que el moviment sempre és molt més d'allò que es pot abastar en la organització. En segon lloc la gran amplitud de les seves fites, el fet que els objectius es dirigeixin a canviar alguna estructura rellevant de la societat.

Per delimitar una mica més el concepte de moviment social, és interessant diferenciar-lo del moviment de masses espontani. Diu Raschke que les diferències són, com a mínim, tres: en primer lloc un moviment social es compon de persones amb un nivell social i educatiu més definit i homogeni, en segon lloc el moviment social utilitza canals de divulgació dels seus objectius d'una manera més estructurada, és a dir, hi ha una major consolidació de models comunicatius i, en tercer lloc, els mateixos objectius estan més definits en un moviment social, és més forta l'estructuració de les seves fites.

B.- EL NAIXEMENT D'UN MOVIMENT SOCIAL

Les dinàmiques que generen el naixement d'un moviment social són la font de polèmica més intensa que es desenvolupa entre els analistes dels moviments socials. Un resum esquemàtic ens mostra que hi ha un debat important per saber si són més importants les motivacions de les persones que hi participen, o bé els esdeveniments socials. Veiem-ne algunes pinzellades.

L'any 1965, Mancur Olson desenvolupa la teoria de l'acció col·lectiva racional que remou totes les idees que s'havien defensat des de la teoria de grups. Segons aquesta teoria, tothom qui es mou per una causa col·lectiva de manera racional, ho fa només si en treu beneficis personals. Per tant els grups que emprenen moviments d'aquests tipus han de generar incentius palpables per cadascun dels seus membres, ja que si no és així tothom provarà de beneficiar-se d'allò que la pressió del grup aconsegueixi intentant no fer el mínim esforç individual i tot dissimulant la seva passivitat. Així doncs és estrany que sorgeixi un grup social si aquest no ofereix incentius selectius als seus membres.

La teoria és força consistent, tot s'ha de dir, però un cop es publica comença un debat que avui encara genera defensors i detractors. De fet un dels motius pels quals sorgeix un moviment social és la motivació de les persones que el componen, però donat que, com hem vist, el moviment pot ser definit no tant com a grup de persones, sinó com a relacions entre els teixit social, podem trobar teories que expliquin el sorgiment dels moviments socials des d'altres punts de vista.

Durant els anys setanta, donant una nova interpretació de l'acció col·lectiva racional, es planteja la teoria de la mobilització de recursos. Segons Jenkins (1994) sempre hi ha bosses socials de descontent amb el sistema establert, i aquest descontent sempre és potencialment un moviment social. Amb un petit grup de persones amb capacitat per gestionar aquest descontent es pot crear un moviment social, sempre i quan es faci una bona gestió dels recursos existents. Aquí sorgeix el concepte d'oportunitat política, com un recurs més a gestionar per part d'aquest petit grup. Oportunitat política serà, a partir d'aleshores, un concepte clau en l'explicació de la formació dels moviments socials. En aquesta teoria pren força la idea que l'organització tendeix a l'eficàcia, i per tant va perdent flexibilitat durant el seu cicle d'existència.

Dins d'aquesta línia trobem la teoria dels llindars dels recursos. Segons aquesta hi ha tres factors bàsics pel sorgiment d'un moviment social: els greuges existents que generen descontent social, l'organització o els canals de comunicació entre grups latents, i les oportunitats polítiques. Tots tres factors han d'haver superat un llindar suficient per tal que existeixin les condicions mínimes per a l'existència del moviment. A partir d'aquí no cal buscar gaires recursos més, doncs qualsevol aportació provoca una diferència poc significativa a les circumstàncies que envolten el moviment.

Cap d'aquestes dues teories té massa en compte les qüestions ideològiques dels moviments socials, ja sigui per iniciar la seva formació o per mantenir les seves estratègies i incidir en les decisions polítiques. Tampoc es parla de conceptes com l'altruisme o la consciència política dels membres dels moviments socials. Encara que aprofundirem en aquest tema quan parlem de les motivacions individuals de participació en la segona part, cal especificar que una línia més tradicional d'explicació teòrica dels moviments socials sí que treballa amb aquests conceptes. Ara bé, aquesta tradició teòrica absorbeix conceptes desenvolupats tan per la teoria de la lògica de l'acció col·lectiva racional com per la de la mobilització de recursos.

Però provem de definir aquest concepte tan important que són les oportunitat polítiques. Es crea una oportunitat política, segons Tarrow, quan un canvi en l'entorn polític fomenta l'acció col·lectiva en la societat. Normalment el canvi polític descobreix aliats en certs objectius i mostra en els oponents certa vulnerabilitat. Aquest canvi és el que genera un moviment social.

Les oportunitats funcionen com incentius, que rebaixen costos per a la creació de moviments socials, són importants perquè afecten les expectatives d'èxit o fracàs.

L'estructura d'una oportunitat política pot tenir part o la totalitat d'aquest components: (1) Canvis en els governs. (2) Disponibilitat d'aliats influents (com per exemple grups de pressió o de participació que en aquest cas sí que poden ser formals i institucionalitzats). (3) Divisions en les elits o els oponents i (4) obertura i accés a la participació. Sobre aquest últim punt val a dir que més obertura a la participació no comporta necessàriament més participació, sinó que la participació apareix davant les contradiccions que es generen d'aquesta obertura.

Tocqueville deia que el pitjor moment d'un mal govern és quan aquest es proposa millorar la seva política. Qualsevol esclat obert en l'*status quo* pot generar un moviment social.

El debat parlamentari, tantes vegades aplaçat, sobre la llei que havia de regular el dret constitucional de l'objecció de consciència (una millora indubtable en la gestió del govern socialista l'any 1984) va generar un debat social tan important que va obrir una oportunitat política a un grup social per introduir-se en l'arena política i dels mitjans de comunicació.

Tal com dèiem, l'existència d'oportunitats polítiques o la creació d'aquestes oportunitats és una de les condicions bàsiques que cal analitzar en el sorgiment d'un moviment social. L'oportunitat política és un canvi que es produeix de manera externa al moviment en el nivell polític o social que obre una esclat per on es pot iniciar aquest moviment.

Així doncs, a través d'una proposta de canvi concreta, generada per l'oportunitat que es crea en un debat polític, un moviment social treballarà per aconseguir un canvi puntual però, i aquest és un altre tret definitori d'un moviment social, estarà fent una

crítica global a temes estructurals de la societat. Per altra banda, i donada la seva organització pròpia, estarà reivindicant noves maneres de participació política. La manera de fer, d'organitzar-se i de decidir d'un moviment social formen part de les seves reivindicacions, pretenen ser un exemple d'organització social.

En tota la documentació existent del Moviment d'Objectors de Consciència (MOC) dels últims anys de la dècada dels vuitanta (grup que va gestionar l'oportunitat política que va generar la insubmissió), fins a la que actualment està generant l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya (formada de la coordinació de petits grups locals des de l'any 96) es pot veure aquesta polaritat de denunciar un fet puntual (fins avui el servei militar obligatori) però abastant un discurs ideològic molt més ampli que, tanmateix, en molts casos no va més enllà dels cercles reduïts del mateix moviment.

És ben cert que cal que hi hagi persones que vulguin o puguin explotar aquesta oportunitat en un primer moment. A aquestes persones els podem anomenar "matiners", però, contradient la teoria de la mobilització de recursos, els matiners no tenen perquè ser les persones que després gestionin els recursos per aconseguir l'èxit en la consecució dels objectius del moviment. Per altra banda existiran aquests gestors o líders en el moviment, que també podem anomenar, en paraules de la teoria de l'acció col·lectiva, "empresaris" del moviment. Aprofundirem en aquest concepte quan parlem de l'estructura i l'organització, entre altres coses perquè entre les característiques de l'estructura d'un moviment social hi ha la de no tenir un lideratge molt definit.

Seria difícil trobar líders del moviment antimilitarista. Seria encara més difícil que les persones vinculades al moviment assenyalessin els seus líders. En el naixement del moviment de desobediència civil de la insubmissió es treballa recollint les experiències de la lluita per l'objecció de consciència de les dècades anteriors, i s'aixeca sobre una col·lectivitat poc organitzada on cada individu pren les seves responsabilitats i aquestes conformen el moviment.

Per tal que el moviment que està naixent sota determinada oportunitat política tingui èxit i continuïtat, cal que existeixin certes xarxes prèvies que puguin donar-li suport. Tot sovint seran aquestes mateixes xarxes les qui hauran creat l'oportunitat política per tal de fer realitat el moviment. Segons Tarrow (1997), "un moviment social està encara en plena formació quan surt a la llum", i és la seva dinàmica de confrontació i les seves estructures de mobilització les que el van component i recomponent.

Una altra de les característiques definitòries d'un moviment social és que funciona a partir d'una xarxa que connecta petites unitats independents i descentralitzades. El moviment social, com veurem més endavant, no té un estructura jerarquitzada ni una organització estable i racional. Més aviat és un procés que va canviant segons el seu funcionament, el sorgiment o l'eliminació d'aquestes petites cèl·lules que el componen.

Així doncs, per explicar els moviments socials actuals, cal abandonar la idea marxista de Lenin segons la qual és necessària una avantguarda intel·lectual i mobilitzadora per tal de fer realitat el moviment. Actualment hom té la seguretat que són les circumstàncies polítiques les que generen oportunitats, i que aquesta és la peça clau que fa sorgir moviments socials. Les motivacions personals queden, doncs, en un segon pla. És Kriesi (1992) qui defensa de manera més agosarada aquesta teoria, arribant a assegurar que no hi ha moviment sense oportunitat política, i que els altres factors són absolutament contingents.

C.- EL MARC CULTURAL D'ON SORGEIX

Si bé és important el marc polític i les oportunitats que aquest ofereix per tal que el moviment social es pugui fer realitat, sembla obvi que tan o més important és el marc cultural on aquest sorgeix. És més, els marcs culturals actuals són els que fan possibles (o inevitables) els trets definitoris d'un moviment social com el que estem treballant, i aquests marcs culturals són els que li donen la possibilitat d'existir.

Un dels elements amb els quals coincideixen Inglehart (1992) i Tarrow (1997) és en el fet que ha calgut l'existència de cert nivell d'educació generalitzat per tal que socialment es puguin crear aquest tipus de moviment. I no només en qüestions de cultura general, sinó que les democràcies occidentals de la segona meitat del segle XX han creat una consciència política de possibilitat de participació que, s'utilitzi o no, sempre està latent en tots els ciutadans. Per això una proposta generada amb els condicionants esmentats al punt anterior crea una sensació que podem anomenar d'utopia palpable.

Els joves que l'any 89 fan pública la seva negativa a incorporar-se al servei militar o a la prestació social, són fills de la Constitució de l'any 78 i s'han format en la transició democràtica. És a dir, responen d'una manera molt explícita a aquestes característiques.

La possibilitat d'aquesta educació permet als integrants del moviment antimilitarista conèixer i analitzar l'herència d'un segle on han mort moltes persones a causa de la guerra, on s'ha viscut en un equilibri de blocs mundial d'amenaça constant i l'herència del maig del 68. Els moviments per la insubmissió sorgeixen en una societat mediàtica, en la crisi de la modernitat, en la societat del neoliberalisme i del pensament únic. Tot això no és casual.

També cal esmentar l'existència d'uns valors socials en l'època actual que faciliten la motivació de les persones a l'hora de participar en moviments socials amb propostes que s'adiuen a aquests valors. Actualment hi ha tot un debat sobre els valors que imperen entre la gent que participa en els moviments socials. És parla de valors materialistes, que donen prioritat a temes com els diners i les necessitats materials de les persones, contraposats a valors post-materialistes, que donen més importància a temes de justícia social o d'igualtat de drets.

Sembla lògic pensar que el ressorgiment de valors post-materialistes és dona en el moment en que les necessitats que es defensen en els valors materialistes estan cobertes. És a dir, les persones que participen en moviments socials amb valors post-materialistes és perquè tenen les seves necessitats cobertes i aquest valors no es contraposen als materialistes, sinó que els complementen de manera secundària.

La teoria de Maslow fa una gradació de necessitats humanes partint de les més bàsiques (el menjar, la seguretat,...) a les més relatives (la identitat social, el reconeixement per part dels altres,...). D'aquesta gradació en treu la conclusió que no es treballa per aconseguir les últimes sense tenir cobertes les primeres. El funcionament dels moviments socials relativitza aquestes afirmacions, donat que els valors post-materialistes, aquells que busquen satisfer les necessitats menys imperioses, fan un paper complementari als valors que busquen cobrir les necessitats més bàsiques.

De fet la ideologia dels moviments socials posa de manifest que el treball per la identitat, la llibertat o el respecte és bàsic a nivell social per aconseguir que tothom tingui cobertes les necessitats bàsiques.

Evidentment el marc cultural que genera un moviment social ha permès veure el problema que aquest posa sobre la taula. Dit d'una manera més recargolada: la societat ha de poder entendre la interpretació de la realitat que fa el moviment social, per tal de poder-hi veure el problema que aquest moviment denuncia.

La definició del problema puntual del servei militar, no només és molt entenedor per la societat catalana i espanyola dels anys noranta, sinó que és un problema que està sobre la taula des de fa molt temps. Fins i tot durant les eleccions generals del 82, les que guanya el PSOE, el tema està dins dels programes electorals i se'n fa un ús partidista.

L'estament militar ja arrossega molts problemes de definició i de relació amb la societat i amb l'estat en general. El problema posat sobre la taula d'una manera tan radical com ho fa el moviment antimilitarista no sobta per la novetat, sobta per la contundència amb la qual s'hi enfronta.

Segons Wilson (1990), existeix un ordre social en aquestes democràcies occidentals en les quals els mecanismes de participació formals han acabat per ser utilitzats només per professionals de la participació; partits polítics, sindicats, grups de pressió,... Això ha hagut de generar, per força, vies de participació no formals o no institucionalitzades que trenquen amb aquestes limitacions. I amb més raó si tenim en compte allò que dèiem abans, que l'educació i la cultura actual generen una consciència de participació política a tota la societat.

Aquesta realitat topa, com és patent, amb la concepció política de l'esquerra i la dreta que tradicionalment s'ha anat mantenint, i que ha sigut un marc cultural important que encara està vigent.

De la mateixa manera que la forma de participació política dels moviments socials topa frontalment amb l'estructura de partits polítics com a mitjans de representació, la divisió utilitzada d'esquerra-dreta per definir partits no és massa útil per fer-ho amb els moviments socials sorgits de les democràcies de la cultura occidental.

En general cal situar els moviments socials, per qüestions ideològiques i per estructures d'organització, més aviat a l'esquerra, a l'esquerra tirant a radical. Allò que han intentat els partits de l'esquerra tradicional ha estat ser partits vinculats als moviments socials, fins al punt que a nivell politològic es parla de partits de "nova esquerra", que són aquells, com els Verds a Alemanya, que sorgeixen de xarxes de moviments socials.

Segons un treball d'Inglehart (1992) hi ha una relació curiosa entre els votants del ventall de partits polítics i la concepció que aquests votants tenen dels moviments socials. Diu que és la socialdemocràcia i el centre de l'espectre polític qui veu amb menys simpatia les estratègies i funcionaments dels moviments socials, però que com més ens acostem als extrems, tan a la dreta com a l'esquerra, aquesta simpatia va creixent.

Segons Offe (1988), el moviment social sorgeix com a reacció al procés que ha seguit l'estat. L'ampliació dels camps d'acció, l'aprofundiment de tasques de control per part de l'estat i els abusos de poder i corrupció han fet sorgir aquest tipus de moviment.

Al segon capítol veurem amb més profunditat la qüestió organitzativa dels moviments socials comparativament amb els partits polítics, i serà a la tercera part que analitzarem les interrelacions que hi ha entre ambdós.

D.- EL CICLE

Un cop el moviment social surt a la llum pública, exposa les seves peticions a través de les seves primeres estratègies, aquest moviment comença a rebre les adhesions d'altres grups, personatges o àmbits socials. Tal com comentàvem abans, el moviment es va formant a través de les seves accions, de les persones que s'hi van afegint o el van abandonant.

És aleshores quan l'estat pren una posició davant del moviment, i serà en funció d'aquesta posició que el moviment pot intensificar o radicalitzar les seves accions. Serà a partir d'aquest posicionament que el moviment aconseguirà més suport social o menys. En general, una repressió forta per part de l'estat generarà més simpatia envers el moviment. Per altra banda una posició d'impassibilitat per part de l'estat pot fer que el moviment es radicalitzi.

Però un posicionament d'assumpció de certa part del discurs per part de les autoritats generarà un espai de negociació. Aquest espai de negociació obligarà al moviment social a fer un procés d'institucionalització.

Si un dels trets definitoris del moviment social és la utilització de canals no formals o no institucionalitzats per a la participació política i social, la seva institucionalització com a grup de pressió o a través de la integració en el joc polític provoca una pèrdua de poder important per part del moviment. Per altra banda, la radicalització del moviment pot provocar el fet de perdre el suport social existent de mica en mica, cosa que també provocarà una disminució del seu poder.

Així doncs, Tarrow (1997) insisteix en la dificultat de mantenir un moviment social actiu a llarg termini. Tot i així apunta el fet que un moviment social deixa sempre una xarxa de grups latent que pot reaccionar davant noves oportunitats polítiques.

Durant els deu anys que pretenem analitzar (1989-99) el moviment antimilitarista lligat a la insubmissió s'ha mantingut, amb certs alts i baixos, latent en les agendes polítiques i informatives. I sobretot s'ha mantingut en el tarannà social. La insubmissió no ha deixat de ser un punt de referència important a l'hora de parlar de temes com el Codi Penal, l'objecció de consciència o la reestructuració de l'exèrcit de lleva.

Malgrat això, el moviment antimilitarista s'ha mantingut en les seves característiques de moviment social; per un costat no ha seguit un procés d'institucionalització tot i que ha anat estenent una xarxa de relacions amb partits polítics, institucions, sindicats, ONG i altres organitzacions formals. Tampoc podem dir que hagi radicalitzat les seves postures tot i que ho ha pretès en alguns moments. Els canvis, però, han seguit una lògica incremental, de manera que socialment no s'ha vist una variació brusca en cap moment.

Els moviments socials que han estat latents constantment en la societat occidental aquests últims anys són tres, tal com es destaca en el recull d'articles de Dalton i Kuechler: el moviment ecologista, el moviment per la igualtat de drets (sobretot enfocat cap a les dones, els homosexuals i la lluita contra la xenofòbia) i el moviment

per la pau. Podríem afegir, durant aquests últims anys, l'existència d'un fort moviment social que defensa el dret a l'habitatge, els okupes. En els tres primers exemples citats s'ha observat un procés cíclic que segueix les pautes abans esmentades en cicles periòdics de protesta.

Segons Raschke hi ha tres camins que porten al final d'un moviment social: la seva dissolució, que pot ser a causa de la repressió o bé una autodissolució donat un canvi polític o social que així ho aconsella, també pot finalitzar donada la transformació del moviment en una altra identitat (que pot ser un moviment social amb uns altres paràmetres definitoris), i per últim hi ha el camí de la institucionalització, on s'entra en els canals de participació regulats, tot i que en el procés és difícil establir quan deixa de ser un moviment social.

Un cop s'acaba un d'aquests cicles de protesta, la gran dificultat rau en avaluar-ne els resultats reals. Per un costat és difícil definir els objectius o finalitats que té un moviment social concret, ja comentàvem abans que, tot i partir de certs detonants que provoquen una petició o reivindicació, el moviment social fa una crítica estructural a l'organització social, a pilars bàsics de l'organització política. Per altra banda és poc freqüent que un govern reconegui estar influït per moviments socials no institucionalitzats, i per tant, com veurem en les conclusions del nostre treball, és difícil establir amb seguretat les correlacions entre els moviments socials i algunes decisions polítiques.

Així doncs, una part important de qualsevol procés, com és l'avaluació de resultats, en aquest cas es fa difícil, doncs o bé no es reconeix la seva importància o bé són resultats estructurals, de cultura política, que només es poden fer patents a molt llarg termini i en la qual hi intervenen molts altres factors.

Si una cosa ha aconseguit durant aquest deu anys la insubmissió ha estat un canvi important en l'ús del llenguatge. La paraula "insubmissió" ha entrat al diccionari normatiu de la llengua catalana (editat pel IEC l'any 95) com a moviment social contra el servei militar obligatori. Aquest pot ser un reflex del poder de canvi cultural que ha aconseguit un moviment social.

A grans trets podem seguir el cicle d'un moviment social de la següent manera. En primer lloc es crea un conflicte que genera una oportunitat política; aquesta oportunitat política fa de detonant a certes xarxes latents d'organització i crea l'entusiasme de la participació. Siguin quins siguin els resultats, les reivindicacions i els temes que s'han posat sobre la taula, el moviment es va institucionalitzant, de manera que com a moviment social es va enfonsant. La iniciativa passa, doncs, a les elits i als partits polítics, deixant la mobilització de nou en estat latent fins a l'aprofitament d'una nova oportunitat política. En aquest procés sempre ens trobem que el moviment social acaba consolidant la seva organització o acaba radicalitzant les seves estratègies.

En aquests moments, l'any 1999, que s'ha anunciat el final del servei militar obligatori, ens trobem en un punt d'inflexió pel moviment antimilitarista, que fins ara havia trobat un lloc com a moviment social abanderant la reivindicació del final del servei obligatori. En aquests moments s'acaba un cicle que és el que provem d'analitzar.

Tarrow (1997) defensa que hi ha dos cicles paral·lels:

1. El cicle de l'acció col·lectiva, a curt termini, el que genera la mobilització.

2. El cicle de la creació de consens social, de difusió del discurs del moviment, molt a llarg termini.

Tots dos cicles, un cop apareixen a l'arena política, deixen de ser dominats per ningú, deixen de tenir propietari per passar a dependre dels esdeveniments.

Segons Touraine (1990), el moviment social perdura si manté la coherència, Offe (1988) aprofundeix dient que la coherència es manté en cas de mantenir la flexibilitat. Aquestes anàlisis poden portar-nos a la conclusió que mantenint coherència i flexibilitat, sovint els moviments socials no tenen espai en l'arena política.

La pregunta que sorgeix davant aquestes anàlisis pot ser la següent: depenen sempre els moviments socials de les oportunitats polítiques? La resposta sembla afirmativa, el manteniment d'un moviment social en l'arena pública està en funció de paràmetres externs a la seva realitat i a la capacitat d'aprofitar les ocasions que generen els esdeveniments.

E.- CONCEPTES CLAU EN ELS MOVIMENTS SOCIALS

La ideologia

L'alta descentralització organitzativa d'un moviment social, la diversitat dels seus focus de suport i l'heterogeneïtat de les persones que el formen fan que la definició ideològica del moviment sigui, si més no, difusa. Segons Dalton i Kuechler hi ha un sol vincle ideològic comú que podria ser el següent: els participants en un moviment social són crítics amb el model actual de societat i estan disposats a treballar per millorar-lo des d'un punt de vista alternatiu als canals formals de participació.

Els moviments socials actuals no tenen una proposta alternativa de societat, no estan proposant un sistema coherent d'organització política alternatiu, com ho podia fer el comunisme o l'anarquisme a primers de segle. Els moviments socials treballen per assolir certs canvis i els seus membres tenen la idea d'un canvi social estructural sense oferir-ne una construcció prèvia. Podríem parlar d'una ideologia post-doctrinal.

Les declaracions ideològiques del MOC l'any 86 ja parlaven d'un model social basat en usos col·lectius de la producció i de la informació, i de relacions basades en la descentralització i l'autogestió. La declaració dels 10 anys d'insubmissió de l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya també especifica que la lluita per la pau s'ha d'orientar cap a un canvi en les estructures de poder i de les relacions entre les diferents cultures.

Segons Jenkins (1994), però, els organitzadors d'un moviment social han d'apel·lar a símbols culturals de la població a la qual es dirigeixen, ja que incidir en ideologies abstractes no ajuden a crear un suport ampli al moviment.

Offe (1988) parla d'un nou paradigma, on el progrés no es mesura amb la modernitat, sinó en la millora dels valors relacionats amb la identitat. En qualsevol cas està d'acord en que els nous moviments socials no plantegen un projecte total, no tenen una alternativa al sistema.

Així doncs, ens trobem davant la necessitat d'apel·lar a temes molt puntuals i de fàcil identificació a l'hora de ser comunicats, en aquest cas el tema de la mili. Per altra banda hi ha un substrat ideològic que reivindica canvis estructurals importants, però

aquest és un discurs que queda difós sota la preeminència de reivindicacions puntuals, que són les que acaben sortint a la llum.

Per altra banda, el discurs ideològic d'ample abast no es concreta en una ideologia comú, sinó que es queda en un grau d'ambigüitat suficient per tal que tota la xarxa que genera el moviment social pugui estar-hi d'acord. Veurem més endavant com la discussió política és una part molt marginal en els debats dins del moviment, això és degut, en primer lloc, perquè el discurs no té canals per ser publicat, i en segon lloc per mantenir la unitat en el si del moviment.

Les finalitats

Ja hem parlat abans de l'aspecte bifocal de les finalitats d'un moviment social; per un costat hi ha una reivindicació molt concreta, fruit d'una oportunitat política puntual, per una altra banda hi ha una finalitat de caire més cultural, de canvi estructural a nivell social.

Val a dir que una de les eines que els moviments socials utilitzen per transmetre el seu missatge en allò que es refereix a la proposta de canvi estructural és la pròpia estructura del moviment. Tant Brand (1992) com Rasche (1994) suggereixen que una de les característiques definitòries dels moviments socials actuals és la seva organització de tipus assembleari. Aquest és un aspecte que veurem en la segona part, però hem cregut convenient apuntar aquí la idea que els moviments socials utilitzen la seva pròpia estructura com a missatge.

És Panebianco qui suggereix que hi ha dos tipus de finalitats en el moviment social: per un costat hi ha les finalitats reals, les consensuades i les que es fan públiques en la mobilització de la seva base social. Per altra banda, la diversitat de grups que componen el moviment social provoca un ampli ventall de petites finalitats, una pluralitat infinita d'objectius concrets que sovint no es mostren a la societat ja que tampoc hi ha consens sobre elles en el si del mateix moviment.

És interessant remarcar que l'amplitud de les fites que es proposa un moviment social contrasta sempre amb els objectius aconseguits. Allò que és mesurable o objectivable de les coses que aconseguix un moviment social és, en quasi totes les ocasions, molt poca cosa en comparació amb allò que es planteja el moviment com a finalitats. Això succeeix per aquest plantejament tan ampli de finalitats que ofereix el moviment.

En funció de les seves finalitats, els moviments socials es poden dividir en tres categories, segons explica Kriesi (1992). Els moviments subculturals són aquells que treballen per produir una identitat col·lectiva dins el grup de persones que l'integren. Els moviments contraculturals són aquells que, havent creat una identitat pròpia, generen un conflicte amb l'entorn. Per últim, els moviments instrumentals, que són els que proveeixen béns col·lectius o eviten mals col·lectius.

No creiem que el moviment antimilitarista provi de generar una identitat de grup entre els seus membres, i tampoc que sigui la identitat del grup la que genera un conflicte amb l'entorn. La insubmissió, tot i crear cert conflicte, té com a finalitat generar una cultura de relacions basades en la pau, i això es pot interpretar com un bé col·lectiu.

El fet que s'utilitzi la desobediència civil com a estratègia per aquesta finalitat crea un conflicte, però el conflicte en si no és la finalitat. Per tant, si cal especificar a quin dels tres tipus de moviment social emmarquem el moviment antimilitarista, aquest és un moviment instrumental.

Però el fet d'utilitzar la desobediència és una de les claus que fan que el moviment per la insubmissió tingui tanta força en la societat. Les persones que s'apleguen al voltant d'aquest moviment donen molta importància al "com", a l'acció, al fet de generar simbologies. Un moviment només basat en la ideologia o en el discurs i la seva defensa per canals formals de participació no hagués tingut tanta força.

El poder

Segons Tarrow (1997), el poder d'un moviment social prové de tres elements bàsics: per un costat el marc cultural on es situa, que genera valors i discursos favorables a allò que defensa el moviment social. És evident, però, que el moviment ha de ser capaç de reinterpretar aquests marcs culturals, d'emetre missatges que facin coincidir les reivindicacions puntuals del moviment amb allò que està latent a la societat. El moviment ofereix als descontents uns marcs on desenvolupar les reivindicacions.

En aquest paràmetre el moviment per la insubmissió posa el dit a la llaga en un tema d'interès general, i en fa una interpretació nova. L'any 89 ningú pensava que el servei militar obligatori podria ser suspès. La lectura radical que fa la insubmissió sobre el tema de la mili és entesa per un sector molt ampli de la societat, i genera suports importants.

El segon pilar on es suporta el poder d'un moviment és la seva estructura organitzativa. Tal com hem apuntat, els moviments socials tenen una estructura molt flexible i descentralitzada que permet adaptar les seves estratègies als moments concrets i, sobretot, genera motivació. Donada la descentralització dels seus grups, la facilitat per participar-hi i les opcions constants de decidir que tenen els seus participants, aquests veuen en això uns incentius. El moviment ofereix unes referències, uns espais comuns i oberts.

Aquest també és un paràmetre en el que el moviment antimilitarista basa el seu poder. La gran quantitat de persones que han treballat en petits nuclis locals n'és una mostra. L'alta independència i capacitat de decisió de cada grup genera nuclis molt actius, però alhora amb alts i baixos molt marcats. Durant aquests deu anys hi ha hagut sempre punts de referència localitzats a tota la geografia catalana que han mantingut certa activitat o han estat latents. Això només es pot aconseguir a través d'estructures flexibles i descentralitzades.

Per últim hi ha el repertori d'accions, la mobilització, la confrontació directa, els canals d'expressió col·lectius. Parlarem d'això més tard i en profunditat, però aquesta és potser l'eina de més poder d'un moviment social. La clau de volta del seu èxit o fracàs. El moviment social ofereix uns canals de comunicació per a les reivindicacions.

Aquesta també ha estat una carta ben jugada pel moviment insubmís. Al llarg dels deu anys el ventall de mobilitzacions ha estat amplíssim, i sempre s'ha mantingut certa activitat pública.

Per Brand (1992) cal destacar que els moviments socials actuals no gaudeixen de poder polític ni econòmic, que el seu poder rau en les estratègies de participació no convencionals i en les reivindicacions polítiques de caire transversal a l'espectre polític. Es per això que les estratègies utilitzades i el tipus d'organització prenen tanta importància en la seva definició i en el seu discurs.

Offe (1988) mesura el poder d'un moviment social a través de quatre paràmetres: les actituds individuals, les accions col·lectives, les accions institucionals i els resultats i impactes en l'administració i el poder legislatiu. Tots quatre paràmetres han estat atesos, en moments diferents, pel moviment antimilitarista.

L'actitud individual és un dels pilars fonamentals de la insubmissió com a moviment social. Els joves que opten per fer desobediència civil paguen sovint un preu molt alt pel seu posicionament. La insubmissió ha estat, però, prou atractiva com per arrossegar, a Catalunya, més de dotze mil joves durant deu anys, i més de cinquanta mil arreu de l'estat espanyol (segons el diari El País).

Com dèiem abans, les accions col·lectives han estat, amb certs alts i baixos, constants. Les accions institucionals també han estat presents durant aquests anys, però val a dir que no han estat provocades, en molts casos, pel moviment antimilitarista, sinó per grups més institucionalitzats, com les joventuts dels partits polítics.

Els impactes en l'administració també han estat una clau important. Per un costat hi ha l'impacte provocat en l'administració de justícia que, com veurem en el tercer capítol, ha estat important. El poder legislatiu ha hagut de canviar quatre vegades una llei orgànica (la que regula les penes als insubmisos) en deu anys.

La legitimitat

Quan les democràcies occidentals assoleixen una mena de situació entròpica, en la qual el grau de consens social pel que fa a l'organització política és molt ampli, tothom entén que allò que concedeix la legitimitat a certs actes polítics o socials és el gruix social. Ja Weber va diferenciar la legitimitat de la legalitat, i per tant el procés de legitimació es dona, segons Piazzorno (1994), a través de tres conceptes.

En primer lloc aquell que defensa una identitat com a poble, enfront a unes altres identitats que la posen en perill. En segon lloc aquell que defensa un concepte de societat justa des del punt de vista de la pròpia ideologia, es defensa aquest concepte enfront les altres ideologies. En tercer lloc aquell que es defensa en funció dels interessos del poble, de tot el poble, on l'element transcendent és la igualtat.

No és només un de sol d'aquests conceptes el que es dona en el panorama polític i social. El procés de legitimació i deslegitimació passa per una combinació permanent de tots tres conceptes. Ara bé, si els dos primers necessiten d'un element contraposat, el tercer es basa en la representació dels interessos de tothom.

Són els moviments socials els que utilitzen aquest tercer concepte de legitimació. No s'explota un discurs de "nosaltres" contra "ells", sinó el de "hi ha un problema", doncs "anem a solucionar-lo pel bé de tothom". Segons Piazzorno (1994), aquest discurs ve obligat pel fet de situar-se fora del sistema, de desafiar qüestions estructurals de l'organització política i social

Si la insubmissió assoleix certa legitimitat en la societat catalana dels noranta és perquè és capaç de fer entendre al teixit social que la seva reivindicació pretén generar un bé col·lectiu (l'absència d'una obligatorietat inútil). El discurs dels oponents polítics es basen sobretot en presentar l'insubmís com un jove insolidari. Però aquest discurs, com veurem en el tercer capítol, no és percebut de la mateixa manera per la societat.

En els moviments socials, doncs, pren molta importància el com es fan i es comuniquen les coses, davant les mateixes finalitats o objectius del moviment. El fet que s'utilitzi la desobediència civil com a estratègia planteja, al moviment social, un problema més gran de recerca de legitimitat, ja que la desobediència dóna arguments als oponents per deslegitimar el moviment i els seus plantejaments.

La defena del bé col·lectiu és l'argument que utilitza un moviment social per guanyar legitimitat. Aquest argument pot comportar alguns riscos. Per un costat el perill de caure en el cinisme un cop la participació no formal aconsegueix prendre poder als canals institucionalitzats. Per altra banda el risc d'acabar defensant un discurs possibilista, que comporta la institucionalització del moviment i la seva pèrdua de poder.

F.- UN DEBAT ACTUAL: ELS MOVIMENT SOCIALS TRADICIONALS I ELS NOUS MOVIMENT SOCIALS

Hi ha un debat teòric que no podem deixar de citar, ja que està present en quasi totes les fonts consultades. Es tracta del debat sobre si existeixen diferències substancials entre els moviments socials tradicionals, exemplificats en el moviment obrer de finals del XIX i principis del XX, i els actuals moviments socials, a partir del maig del 68, sense confondre moviments socials amb revolucions. Vegem en el quadre següent quines són les diferències bàsiques segons diversos autors (Brand (1992), Raschke, Dalton i Kuechler en textos diferents)

Nous Moviments Socials	Moviments Socials Tradicionals
<ul style="list-style-type: none"> • Predomina una ideologia antisistema, sense fer propostes alternatives consistents. Les seves finalitats van d'un tema concret i arriben a un canvi estructural de la societat. • Tenen el suport d'una base social que no està marcada per estructures de classe. Brand (1992) defensa que la base social està emmarcada en la classe mitjana benestant. • La lògica de motivació dels seus membres és sobretot altruista. Promouen valors post-materialistes. • Estructura assembleària. El tipus d'actor és col·lectiu, no té representants formals personalistes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posen temes concrets a debat, pretenen una negociació amb els àmbits de poder dins l'estructura social. • La seva base social pertany a una classe concreta i d'això en fan el seu signe d'identitat. • La lògica de motivació dels seus membres respon al model de l'acció col·lectiva d'Olson. • Estructura tradicional. Estructures formalitzades de caire jeràrquic amb representació formal per part d'alguns líders.

<ul style="list-style-type: none"> • Estil polític no integrat. No tenen un poder polític o econòmic que els doni suport. Exerceixen una participació no convencional, normalment d'acció directa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Integració democràtica. Institucionalització de l'organització dins dels canals formals de representació política. Les seves accions directes, com la vaga o la manifestació, s'han acabat institucionalitzant.
---	---

Per un costat hi ha qui defensa que les diferències són prou notables com per diferenciar els uns dels altres de manera fins i tot contraposada, segons Melucci (1994) la diferència clau és el fet que els nous moviments socials "produeixen nous codis culturals".

Altres analistes consideren que les diferències establertes són fruit dels nous marcs culturals, però que en general les característiques dels moviments socials actuals són evolucions lògiques dels moviments socials tradicionals.

Offe (1988) ofereix més dicotomies per diferenciar els moviments tradicionals dels nous moviments socials: *el materialisme - el postmaterialisme*, de la qual ja n'hem parlat més amunt. *La preocupació davant l'escassetat*, dels moviments tradicionals, o bé *davant l'alienació*, dels nous moviments socials. *La lluita de suma 0 o la lluita de no suma 0*, és a dir, els objectius dels moviments tradicionals pretenien prendre alguna cosa als oponents per tal que els membres del moviment poguessin adquirir-la, per contra, els nous moviments socials pretenen generar valor i repartir-lo socialment. *La igualtat - llibertat*, els dos valors de l'esquerra tradicional tenen pesos diferents en les dues balances. I per últim *els interessos versus la identitat*, aquest és un concepte clau per entendre els nous moviments socials, que no generen incentius reclamant interessos materials, sinó que entren en un camp post-materialista on el valor de la identitat personal i de grup és summament important.

Creiem que les diferències són prou importants com per considerar els nous moviments socials a part dels moviments tradicionals. No negarem que els nous moviments socials prenen una herència important de la lluita de primers de segle, però el procés que han seguit els moviments socials tradicionals els han portat a la institucionalització en forma de partits, sindicats o altres estructures formals. Els nous moviments socials prenen el relleu amb unes concepcions completament noves, que segons el nostre punt de vista, reclamen una visió diferenciada.

CAPÍTOL II

EL MOVIMENT ANTIMILITARISTA A CATALUNYA A LA DÈCADA DELS NORANTA

Hem anat afinant el concepte de moviment social comparant-lo amb la realitat del cas que ens ocupa. En general podem dir que el moviment antimilitarista a la Catalunya dels noranta sorgeix d'una oportunitat política concreta i un marc cultural definit, i va prenent la forma d'allò que s'ha anomenat nou moviment social, amb el seu cicle propi, i les seves característiques definitòries corresponents.

Aquest segon capítol ens ha de servir per disseccionar el moviment per dins, veure'n la part interior i analitzar de quina manera afecta la seva composició interna a la capacitat del moviment per assolir els seus objectius. La finalitat d'aquesta redacció una mica impressionista és que el lector, quan acabi de llegir aquest capítol, tingui un retrat més o menys definit del moviment antimilitarista català de finals dels noranta.

Ho treballarem en dues parts ben diferenciades: per un costat parlarem dels membres del moviment, de les seves característiques personals i els seus vincles al moviment. Per aquesta part s'ha fet una enquesta individual a 60 persones vinculades, poc o molt, al moviment. En segon lloc es fa una anàlisi de l'organització en si, d'aquells trets definitoris que corresponen a qüestions internes.

Abans d'entrar en aquests dos pous, comencem donant una breu cronologia d'allò que s'ha esdevingut en el moviment antimilitarista des de l'inici de la insubmissió, així, quan analitzem el cas, ens podrem anar referint a etapes concretes amb més facilitat. Hem cregut convenient fer dues cronologies separades, per una banda hi ha una cronologia de caire subjectiu que divideix aquests deu anys en tres llargs períodes, i explica coses internes del moviment antimilitarista relacionades amb fets d'àmbits diferents, polítics i socials. En segon lloc hi ha un resum de les lleis i decrets que afecten la insubmissió, amb comentaris sobre els criteris aplicats per jutges i fiscals en la lectura d'aquestes lleis.

A. ESDEVENIMENTS

Cronologia del moviment antimilitarista

Podríem començar parlant d'objecció de consciència antimilitar amb les assaonades o la setmana tràgica de 1908, però no ho farem. Només un parell de pinzellades a la segona meitat d'aquest segle XX:

Durant la dictadura franquista els objectors eren empresonats durant tres anys en presons militars. Es dona el cas de persones empresonades quatre vegades seguides (dotze anys) pel mateix delictes comès reiteradament. Era

l'època que podríem anomenar "dels testimonis de Jehovà", fins que apareix en Pepe Beúnza, a principis dels anys setanta, primer objector de consciència "per motius polítics, no violent i laic o no religiós" segons les seves paraules.

El govern de la UCD i en Suárez va canviar l'estratègia deixant que aquells que es declaraven objectors anessin a casa sense fer soroll, malgrat les lleis punitives existents. Aquesta serà una constant en els governs, jutges i altres aplicadors de la llei; provar de reprimir menys d'allò establert i mostrar condescendència per no pagar el preu polític que suposaria una forta repressió.

1978. La Constitució espanyola, recentment aprovada pels ciutadans, reconeix el dret a l'objecció de consciència. Això obre un buit legal bastant ampli que poc a poc es va fent incòmode.

1984. L'estat espanyol regula per llei el dret a l'objecció de consciència dels seus ciutadans. Quatre anys després de pujar al poder, i perquè la pressió dels militars no va deixar fer-ho abans (recordem el 23-F del 81), el govern González del PSOE aprova una llei que regula aquest dret i deixa la porta oberta a una prestació social substitutòria (PSS). De seguida hi ha un autèntic allau de peticions (12.176 objectors segons EL PAÍS), xifra que cada any anirà augmentant fins arribar als 127.304 objectors reconeguts durant l'any 1997, sempre segons EL PAÍS.

Es crea la coordinadora Mili-KK, que agrupa grups de l'esquerra extraparlamentària i altres organitzacions coordinades al voltant de la lluita per la supressió del servei militar. En aquesta coordinadora hi ha inclòs el Moviment d'Objecció de Consciència (MOC), que desenvoluparà un paper protagonista en el procés per a la insubmissió.

1986. El referèndum de l'OTAN marca un abans i un després en el moviment antimilitarista. El moviment "perd" la votació i això suposa un cop fort per tota la gent que havia treballat en la campanya.

1988. Es regula a través d'un decret la PSS. La llei és molt criticada per sectors progressistes, tot i que la majoria absoluta del govern socialista no permet introduir esmenes que semblaven bastant pertinents. Amb aquesta llei es decreta una amnistia a tots aquells objectors que compleixin dues condicions: haver-se declarat objector abans que la llei fos aprovada i haver nascut abans de 1969. Unes 20.000 persones van quedar lliures de fer cap servei a l'estat, civil o militar. Moltes d'elles objectores militants i compromeses. El col·lectiu antimilitarista interpreta aquesta amnistia com un intent de desmobilitzar-lo.

PRIMERA ETAPA: DES QUE APAREIX LA INSUBMISSIÓ FINS LA GUERRA DEL GOLF (1989 - 1991)

1989. El dia 20 de febrer, 57 joves de l'estat espanyol, a través d'un manifest conjunt promogut pel MOC, es declaren insubmisos al servei militar i a la prestació social substitutòria, utilitzant l'estratègia de la desobediència civil per pressionar el govern i aconseguir alguns canvis en la regulació de l'objecció de consciència i de la prestació social substitutòria al servei militar. A partir d'aquest any s'estima que aquesta desobediència civil ha estat exercida, fins al 1999, per més de 50.000 joves arreu de l'estat, posant-se a disposició dels tribunals de justícia per ser jutjats segons les lleis vigents.

Durant aquest període de deu anys es donarà una situació caòtica en l'aplicació de les penes (presó, multes, inhabilitacions, llibertat condicional, absolucions, indults,...) i també en les diferents estratègies seguides pel col·lectiu d'insubmisos, que ha posat sempre per davant l'opció personal de cadascú, dins de l'estratègia de la desobediència i l'antimilitarisme. El moviment d'insubmissió va anar rebent el suport de capes molt àmplies de la societat; partits polítics, sindicats, gent del món de les arts, intel·lectuals, jutges, fiscals i advocats i, sobretot, moviments socials informals de tots els àmbits.

1990. Aquest any es sobrepassen els 100.000 objectors de consciència reconeguts per l'estat. La PSS es posa en marxa comptant amb la col·laboració de moltes entitats civils. La *Oficina para la Prestación Social i la Objeción de Conciencia* està completament saturada sense poder donar l'abast en l'aplicació del reglament.

Mentrestant el moviment social per l'objecció de consciència es veu dividit entre l'estratègia de la insubmissió i els qui acaten la llei aprovada i realitzen la PSS, majoritàriament reunits sota el nom d'Associació d'Objectors de Consciència (AOC). Amb l'existència d'altres grups que aglutinen insubmisos, com el MOC, el Mili-KK o el CAMPI, es mantenen certes estratègies diferenciades a l'hora d'exercir la desobediència o de treballar com a moviment social.

De totes maneres la majoria de persones que acaben declarant-se objectors i fent la PSS resta completament al marge del moviment social organitzat per un o altre costat. Es calcula que aleshores hi havia uns 2.000 insubmisos a Catalunya i uns 15.000 a tot l'estat. Durant aquella època el nombre de presos oscilava entre els 200 i els 300.

SEGONA ETAPA: DE LA GUERRA DEL GOLF PÈRSIC A L'APROVACIÓ DEL NOU CODI PENAL (1991-1995)

1991. La Guerra del Golf provoca un moviment d'alta participació en tots els àmbits i grups socials. Aquest moviment serà una nova bomba d'oxigen pels moviments antimilitaristes existents, entre ells la insubmissió. L'existència de dos desertors catalans a la guerra és un dels fets més destacats d'aquesta època. La insubmissió va prenent força entre els joves i guanya en legitimitat entre la societat.

1994. El Casal de la Pau, pis situat al carrer Cervantes de Barcelona, tanca davant una sèrie de dificultats. El Casal havia estat, fins aleshores, el punt de referència de tot el moviment d'insubmissió a Catalunya. Aquest tancament ve acompanyat d'altres esdeveniments que fan palès certa decaiguda del moviment per la insubmissió.

El degoteig constant de judicis, la manca d'una postura unitària clara i la falta de contactes amb el teixit social, els partits polítics o els mitjans de comunicació en són exponents significatius. Les estructures del MOC i del Mili-KK a Catalunya deixen de ser el referent clau del moviment antimilitarista per la insubmissió.

1995. Aprofitant l'avinentsa de l'aprovació d'un nou Codi Penal, el govern socialista amb la coalició d'esquerres Izquierda Unida regulen de nou les penes per insubmissió, deixant en casos marginals les penes de presó i aplicant penes de multa i d'inhabilitació per la funció pública en la majoria de circumstàncies. El fet que la insubmissió seguís penada en el Codi Penal va ser criticat de manera explícita, fins i tot per la mateixa Izquierda Unida, que vota a favor del nou Codi Penal amb aquesta esmena particular.

TERCERA ETAPA: DEL NOU CODI PENAL ALS 10 ANYS D'INSUBMISSIÓ (1996-1999)

1996. Puja el Partit Popular al poder, la dreta governarà l'estat espanyol amb una intenció cada vegada més clara de fer desaparèixer el servei militar obligatori i la PSS, fent una transició cap un model d'exèrcit professional. Tot i que el mateix govern mai ho reconeix, tothom és conscient que la insubmissió hi ha tingut gran part de culpa en aquest canvi de política.

Mentrestant la societat civil va fent públic cada vegada més el seu rebuig al sistema de PSS, que es veu com a mà d'obra gratuïta. Algunes ONG i altres entitats de pes decideixen no agafar prestacionistes. El Parlament de Catalunya, a proposta de les joventuts dels partits polítics, recolza una moció a favor de la despenalització de la insubmissió.

Sorgeix l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya, que prova d'aglutinar tots els moviments, col·lectius, plataformes i altres grups on s'organitzen els insubmisos a nivell local.

1997. A l'estat espanyol sorgeix l'estratègia d'insubmissió a les casernes. El moviment antimilitarista vol, amb aquesta nova desobediència, tornar a posar els militars en un compromís, ja que des de 1991 els insubmisos no passen per tribunals militars. Es calcula un centenar de presos a tot l'estat en segon i tercer grau penitenciari.

1998. El PP amb Convergència i Unió aproven una nova Llei d'Objecció de Consciència que pretén ser una regulació de transició cap a l'exèrcit professional. Aquesta llei deixarà 48.000 joves lliures del servei a l'estat (uns 13.000 a Catalunya), és una nova amnistia encoberta per molts joves insubmisos. En total es calculen uns 50.000 insubmisos a tot l'estat, 15.000 dels quals s'ubiquen a Catalunya.

1999. Campanya de 10 anys d'insubmissió impulsada per l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya que pretén: celebrar la desaparició de la mili i la PSS, repensar noves estratègies per l'antimilitarisme i reivindicar, de nou, la desmilitarització de la societat.

Cronologia de la legislació en relació a la insubmissió

Llei orgànica 48/1984 del 26 de desembre. Per la regulació del dret a l'objecció de consciència.

Després de molt debat des de l'any 1970, el govern socialista aconseguí aprovar una llei regulant el dret constitucional a l'objecció de consciència. Aquesta llei té, però, un greu error segons els qui la reclamaven des de feia anys: serà un tribunal qui jutjarà la consciència de cada persona i dictaminarà si és o no es objectora.

Llei orgànica 8/1984 del 26 de desembre. Per la regulació de penes aplicables a la negativa o a la no incorporació a la Prestació Social Substitutòria.

Aquesta llei diferencia molt els insubmisos a la PSS dels insubmisos al SMO. La llei preveu que els insubmisos a la PSS podran ser condemnats per dos delictes diferents; o bé per "negativa", o bé per "no incorporació". En el primer

cas les penes aplicables van de dos anys, quatre mesos i un dia de presó fins a sis anys. En el segon cas les penes són inferiors a un any i es permet la suspensió de la pena.

El problema dels insubmisos al servei militar es deixa en mans de la justícia militar. Les penes previstes en aquesta llei van d'un a tres anys de presó militar.

Reial Decret 20/1988 del 15 de gener. Per la reglamentació de la Prestació Social Substitutòria.

A parer del moviment d'objecció de consciència, aquesta llei discrimina als objectors de consciència per haver de fer un servei de més durada i ser jutjats per la seva consciència. També és criticada per regular una prestació social que atempta contra els drets dels treballadors i manté una discriminació sexista. Per altra banda no es reconeix el dret a declarar-se objector un cop incorporat a files.

El decret inclou una amnistia per tots aquells objectors que esperaven, des del govern Suárez, una solució al seu cas. L'amnistia deixa exempts d'obligacions als nascuts abans de 1969 i declarats objectors abans del 1988.

Aquesta llei fa de detonant entre el moviment d'objectors i objectores per iniciar l'estratègia de la insubmissió. Hi haurà quatre judicis militars a Catalunya i dos presos catalans en presons militars.

Llei orgànica 13/1991 del 20 de desembre. Nova llei del servei militar.

Els insubmisos al servei militar deixen de ser jutjats per tribunals militars, el problema passa a la jurisdicció civil penal ordinària. Com hem dit, en la jurisdicció militar les penes per negar-se a fer el servei militar eren d'un any fins a tres de presó. En la nova legislació les penes van de dos anys quatre mesos i un dia de presó fins a sis anys. A efectes pràctics suposa un enduriment de les penes.

A Catalunya els fiscals demanaran, normalment, un any de presó pels insubmisos a la mili, acollint-se a l'anterior legislació militar, de manera que, normalment la condemna és de llibertat condicional per ser la pena inferior a un any i no tenir, l'acusat, antecedents penals.

En el cas d'insubmissió a la PSS la majoria de jutjats del penal apliquen el delictes de "no presentació" fent una interpretació molt forçada de la llei, de manera que eviten enviar els insubmisos a la presó.

S'arxiven alguns casos per part de jutges. Apareixen les primeres sentències absolutòries per aplicació de l'anomenat "estat de necessitat" en l'actitud dels insubmisos. Altres utilitzen estratègies com considerar que l'obligació de fer la mili o la PSS no està suficientment provada. El Tribunal Suprem ratifica la constitucionalitat de les lleis davant els recursos d'empara interposats.

A Catalunya entra a presó, amb condemna ferma, en Pere Comellas, que complirà la seva condemna en tercer grau a la presó Model de Barcelona. Algun altre pres preventiu a la resta del territori català. Centenars de judicis i presentacions d'insubmisos a tota Catalunya.

El Polèmic Fiscal General de l'Estat, Eligio Hernández, fa passar una circular en que ordena fer peticions molt altes per als insumbisos. Els fiscals catalans, amb Jiménez Villarejo al capdavant, es neguen a seguir les directrius dictades.

Llei orgànica 10/1995 del 25 de maig. Nou Codi Penal que regula de nou les penes per incompliment del servei militar i la PSS.

Es passen els casos d'insubmissió dels tribunals penals a les audiències provincials. S'elimina la distinció entre "negativa" i "no incorporació". Pels insumbisos a la PSS es preveuen penes d'inhabilitació per la funció pública i per rebre subvencions de l'estat que van de vuit a 12 anys, a més de multes de 12 a 24 mesos. Pels insumbisos a la mili es preveuen penes de sis mesos a dos anys de presó i inhabilitacions de deu a catorze anys. S'introdueix un article, el número 528, d'inqüestionable inconstitucionalitat, que pena de manera molt exagerada els falsos objectors, allò que s'ha anomenat objectors de conveniència.

La Fiscalia de Catalunya decideix acollir-se a la jurisprudència del Tribunal Suprem i arxiva molts casos. Segons aquesta els objectors que no han estat cridats en un període de sis mesos des del seu reconeixement com a objectors (cas en el que es troben tots els objectors d'aquest país), no han comès delictes si es neguen a fer la PSS.

Altres fiscals demanen les penes més altes i hi ha alguna condemna ferma d'inhabilitació.

Es dicten sentències condemnatòries i absolutòries atzarosament. Hi ha encara una indefinició entre sales del penal i seccions de l'audiència per saber qui ha jutjar els casos.

L'aplicació del nou o l'antic codi penal es deixa en mans dels acusats, de manera que, depenent el codi triat, va a l'Audiència o al Penal, però mai se sap què pot passar.

Els insumbisos prenen opcions d'enfrontament, no presentant-se a judici o abandonant la sala, sense que això sigui un condicionant per la condemna.

Exemples: una minoria de jutges absolen els insumbisos apreciant l'estat de necessitat. Alguna secció de l'Audiència de Barcelona està absolent insumbisos argumentant que no està provada l'obligació de complir en servei militar, apreciand així inexistència de delictes. La gran majoria de tribunals condemnen a penes d'inhabilitació, evitant la presó. Continua havent molts arxivaments de casos per part dels fiscals.

Llei orgànica 7/1998 del 5 d'octubre. Variació dels articles referents a la insubmissió i al compliment de la mili i la PSS regulats en el Codi Penal de 1995.

Coneguda la suspensió del servei militar i la PSS, aquesta llei torna a canviar les penes per insubmissió. A més en aquest cas la paraula "insubmissió" apareix explícitament per primer cop en la legislació en la seva exposició de motius.

S'unifiquen les penes per insubmissió a la mili i la PSS (fins ara eren diferents encara que cada cop menys). Es rebaixen les penes, ara estan entre quatre i sis anys d'inhabilitació i fan desaparèixer del tot les penes de presó. S'elimina l'article 528 del codi penal.

El Consell de Ministres del govern Aznar dicta indults regularment per casos d'insubmissió.

Si fins ara tot plegat era un caos, una nova legislació en matèria de penes per insubmissió pot provocar que en els judicis a tothom se li escapi el riure. La llei ha canviat QUATRE vegades en deu anys, a part de la jurisprudència aplicada que no és pacífica sinó que és contradictòria. Saber realment quina és la legislació aplicable més beneficiosa o de quin jutjat són competència els casos d'insubmissió esdevé, en cada cas, tot un misteri.

Durant el tercer trimestre de 1998 s'aprova una nova reglamentació de la PSS, és l'anomenada Llei Campuzano.

Aquesta llei envia a la reserva tots els objectors joves que portaven esperant destinació o judici des de feia més de tres anys. Això significa 48.000 a tot l'estat i 13.000 a Catalunya. És una amnistia encoberta de molts insubmisos i objectors. La qüestió més xocant és que envia a la reserva a insubmisos que ja havien estat jutjats i amb sentència ferma i que, segons la llei, ja estaven exempts de servei.

B. SOBRE ELS MEMBRES D'UN MOVIMENT SOCIAL

El perfil

L'evolució de l'estat del benestar que s'ha instaurat en la cultura occidental en les últimes dècades ha generat, a grans trets, dues classes socials més o menys noves. Per un costat ens referim a la nova classe mitjana. Aquella que sorgint de capes socials més desfavorides, ha pogut accedir a una formació superior i a una seguretat econòmica de la qual abans no gaudia.

És una classe social que es situa en uns nivells econòmics i culturals a l'alçada de la classe mitjana tradicional (allò que podem anomenar bugesia), però aquesta nova classe social arrossega una consciència política i social molt arrelada als moviments socials tradicionals, que al capdavall han acabat institucionalitzant el seu funcionament i han perdut gran part del poder de mobilització social a canvi d'entrar en els mecanismes del sistema i provar de canviar-lo des de dins (o senzillament no canviar-lo). Hereus d'un antic conflicte social que han trobat punts de confluència amb la burgesia tradicional.

Per altra banda, Offe (1988) ens parla de la gran quantitat de persones que, en les societats occidentals actuals, fugen de les categories socials amb les que treballen els teòrics. Ens trobem doncs, amb una classe social que s'anomena perifèrica, o desmercantilitzada; persones que de manera conscient fugen de valors tan instaurats com la competitivitat o l'enriquiment, i es desmarquen, sobretot a nivell econòmic i laboral, de les tendències majoritàries. És una franja social que cau fora del perímetre de la societat de consum, dels fluxos econòmics.

Ara bé, aquesta classe perifèrica no deixa de tenir un potencial de participació política, moltes vegades des de l'enfrontament amb les capes de poder. També són fills d'un estat del benestar que els ha donat certa formació, que ha servit per posicionar-los amb certa radicalitat políticament.

Doncs bé, d'aquestes dues capes socials (la nova classe mitjana i la classe perifèrica o desmercantilitzada), juntament amb la classe mitjana tradicional, és d'on sorgeix el gruix de persones que participen en moviments socials.

Fruit d'aquests orígens socials, la definició ideològica de les persones que participen en un moviment social tendeix cap a l'esquerra o cap a l'extrema esquerra. De totes maneres cal anar amb compte a l'hora d'utilitzar aquests conceptes, ja que actualment porten a confusió o a indefinició causada per l'ús indiscriminat que se'n fa.

Ja hem parlat abans del fet que la ideologia dels moviments socials, i en aquest cas dels seus membres, tot i ser d'esquerres no és una esquerra tradicional basada en l'exigència de béns materials per tothom, sinó que hi ha una defensa de valors post-materialistes on el respecte a la identitat i a les llibertats de l'individu pesen més que el reclam de millores palpables. Per tant aquest és un altre índex que cal tenir en compte a l'hora de valorar els substrat ideològic de les persones que participen en un moviment social.

Evidentment, en cada territori concret, hi ha trets diferencials que poden ajudar a situar algú ideològicament. En el cas del moviment antimilitarista català hem cregut oportú valorar la qüestió nacional com un paràmetre més.

Tot i que estem situant els membres dels moviments socials en un espai de certa radicalitat política, els participants en els moviments socials mostren, normalment, estar integrats socialment en molts altres espais. El fet que gaudeixin de seguretat econòmica i un alt nivell formatiu, els permet moure's en altres àmbits socials. Segons Offe (1988), fins i tot en aquests altres espais socials, el posicionament polític dels membres d'un moviment social, gaudeix de cert reconeixement, per la seva explicitat i la seva coherència a nivell personal.

Resultats de l'enquesta (1)

Abans d'exposar els resultats de l'enquesta volem insistir en el fet que no pretenem fer una anàlisi exhaustiva del grup de persones enquestades. Senzillament hem posat certs temes sobre el paper, per tal que la gent dels col·lectius que formen l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya expressin opinions. Tal com es repeteix en els diferents capítols, aquest moviment social és molt heterogeni i poc definible amb característiques generals.

Per tant, compartim amb moltes de les persones enquestades cert grau d'escepticisme envers els resultats que presentem. En l'espai obert que l'enquesta ofereix al final (apartat (e)), moltes persones han expressat aquesta mateixa opinió. També s'han mostrat algunes reserves sobre la forma d'algunes de les preguntes. La relativitat dels resultats és l'únic antídote que podem oferir per no haver de llençar tota la feina feta per la finestra.

Exposem, de moment, les dades de manera descriptiva. En aquest primer apartat dedicat a l'enquesta s'exposen els resultats dels apartats (d) i (b) de l'enquesta. El

primer apartat descriu el perfil social de les persones més compromeses amb el moviment antimilitarista català durant la segona meitat de l'any 1998. El segon apartat prova de fer un retrat ideològic d'aquestes persones.

Resum de l'apartat (d). Els gràfics que es presenten aquí mostren que el moviment antimilitarista acull gent amb edats compreses entre els divuit i els trenta-cinc anys. La franja majoritària es situa entre els 25 i els 30 anys. Una gran majoria són homes i moltes d'aquestes persones tenen estudis secundaris o superiors. Quasi totes treballen i es consideren de classe mitjana. Tot i que la gran majoria consideren que viuen en un medi urbà, la quantitat de persones que es consideren ubicades en el medi rural és força important.

Resum de l'apartat (b). El posicionament polític de les persones enquestades es situa en l'esquerra radical. Considera les organitzacions de participació institucionalitzades (partits i sindicats majoritaris) situades a la dreta del seu mapa ideològic, i a una distància considerable del seu posicionament i del posicionament del moviment antimilitarista en general. Un dels comentaris que sovinteja és el fet de no acceptar la divisió dreta-esquerra com a paràmetres definitoris ideològicament.

Es pot considerar gent participativa en àmbits com el reivindicatiu, cultural i de cooperació. En canvi l'índex de participació en partits polítics o sindicats és baix. Sobre la participació en les eleccions oficials hi ha una disparitat significativa de criteris. Ara bé, els qui participen en partits polítics són els qui exerceixen el vot amb més regularitat.

Sobre l'acció de govern es valoren molt més les polítiques orientades per valors postmaterialistes (tot i les reserves que tenim sobre aquest concepte). En aquesta pregunta concreta (B11) val a dir que ha estat de les més comentades, donat que un nombre important de persones no l'ha respost indicant les seves objeccions a l'existència mateixa d'un govern.

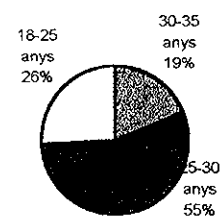
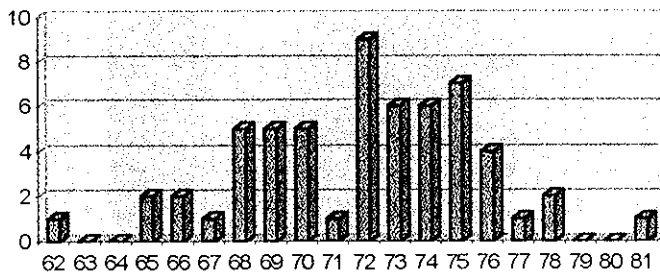
Les preguntes referides al nacionalisme i a la religió tenen un alt grau de dispersió en les respostes, per la qual cosa les mitjanes expressades en el gràfic no són significatives. Ara bé, a l'hora de creuar preguntes són dos paràmetres significatius de definició.

És a dir, tots els qui es consideren més nacionalistes responen de manera semblant a altres preguntes, per exemple; els qui es consideren més nacionalistes participen més en les eleccions i estan més vinculats a entitats de caire cultural. Algunes persones que es consideren molt nacionalistes han explicitat que el seu nacionalisme és català o que entenen en aquest cas "nacionalisme" com a "independentisme". Els menys nacionalistes, per la seva banda, es situen més a l'esquerra ideològicament

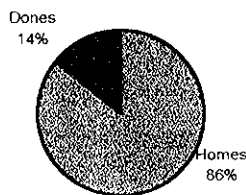
Per altra banda els qui consideren la religió un tema important han asenyalat, en molts casos, el seu cristianisme com a motiu per vincular-se al moviment antimilitarista.

D.- PERFIL SOCIAL

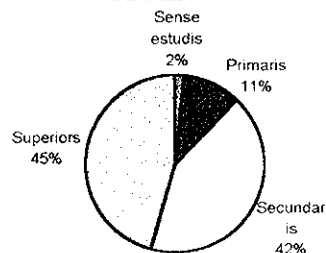
D2.- Quin any vas néixer?

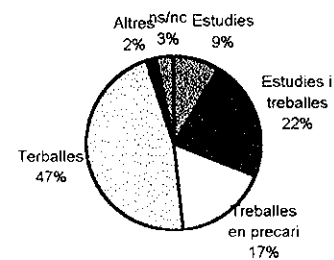
D3.- Sexe

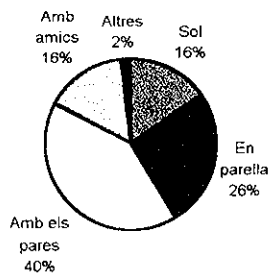
D4.- Nivell d'estudis

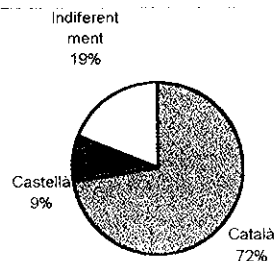
D5.- Ocupació

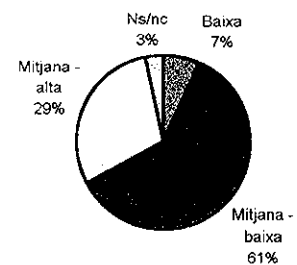
D6.- Amb qui vius

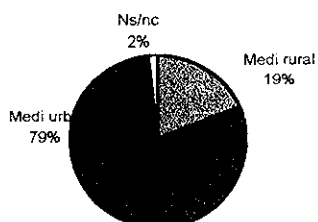
D7.- Quina llengua utilitzes habitualment

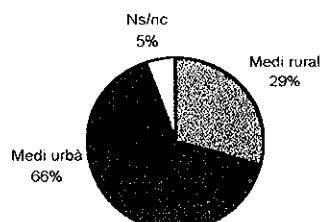
D8.- A quina classe social diries que pertanyes?

D9.- En quin medi vas néixer?

D10.- On vius actualment?

B.- POSICIONAMENT POLÍTIC I IDEOLÒGIC

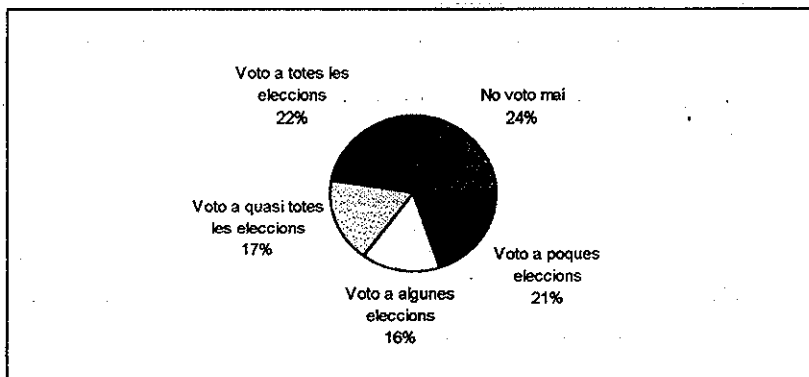
En aquesta escala de l'1 al 10 situem l'extrema esquerra a l'esquerra i l'extrema dreta a la dreta.

	Extrema esquerra					Extrema dreta					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
B1) Com et posicionen tu?	2										ns/nc 3,4%
B2) Com posicionaries el MA?	2,6										ns/nc 5,1%
B3) Com posicionaries el PSC-PSOE?	6,9										ns/nc 5,1%
B 4) Com posicionaries el PP?										ns/nc 3,4%	
B 5) Com posicionaries IC?											ns/nc 5,1%
B6) Com posicionaries el ERC					5						ns/nc 5,1%
B7) Com posicionaries CCOO?					5,1						ns/nc 5,1%
B8) Com posicionaries UGT?											ns/nc 5,1%

B9.- Participes en alguna entitat d'aquest tipus

	Mai				Molt sovint		
	0	1	2	3	4		
Esportives	1,2						ns/nc 0%
Culturals	2,3						ns/nc 1,7%
Reivindicatives	3						ns/nc 0%
De cooperació							ns/nc 1,7%
Partits polítics							ns/nc 0%
Sindicats	0,6						ns/nc 0%

B10.- En qüestió d'eleccions oficials, amb quina frase et sents més identificat?

B11 .- Quins et semblen que haurien de ser els objectius prioritaris del govern?

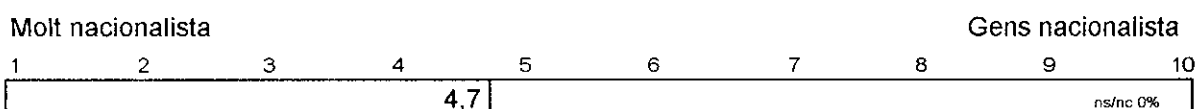
	Poc prioritaris				Molt prioritaris	
	0	1	2	3	4	
Treballar per la justícia social					3,7	ns/nc 3,4%
Millorar l'economia	1,8					ns/nc 6,8%
Millorar la seguretat	1					ns/nc 5,1%
Protegir el medi ambient					3,6	ns/nc 3,4%
Garantir les llibertats					3,6	ns/nc 3,4%
Promocionar uns valors més humans					3,6	ns/nc 3,4%

B12 .- Quins d'aquests temes et preocupen més a nivell mundial?

	Poc				Molt	
	0	1	2	3	4	
Les guerres					3,6	ns/nc 0%
Les llibertats					3,6	ns/nc 0%
El medi ambient					3,5	ns/nc 1,7%
Districió de la riquesa					3,7	ns/nc 0%
Manca de valors ètics i morals				2,9		ns/nc 5,1%

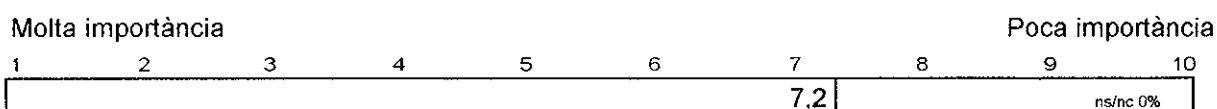
B13 .- En aquesta escala de l'1 al 10 situem a l'esquerra els molt nacionalistes i a la dreta els gens nacionalistes.

On et posicionaries tu?

B14 .- En aquesta escala de l'1 al 10 situem a l'esquerra els qui donen molta importància a la religió i a la dreta els qui no li donen gens importància

On et posicionaries tu?

Els vincles individuals

En primer lloc cal parlar del vincle més important que uneix la gent en els moviments socials: el vincle ideològic. Segons Dalton i Kuechler aquest és un de sol i molt definit en un àmbit o temàtica política, de manera que en altres temes poden haver parers molt diferents (tàctiques, estratègies, motivacions,...). Aquest vincle que uneix és crític amb la societat actual i s'explicita certa resolució a treballar per millorar-la.

Els processos d'afiliació a un moviment social són molt individuals i, per tant, diferents. La diferència en els orígens socials de cadascun dels membres, l'heterogeneïtat ideològica en els temes que no es treballen directament des del moviment, i fins i tot la descentralització organitzativa dels grups de treball, són factors que provoquen una gran diferenciació de vincles i de processos.

Per altra banda, cal esmentar que segons Dalton i Kuechler "ser membre actiu d'un moviment social no és un rol social excloent". Com dèiem, la participació en un moviment social és, sovint, una forma més de participació, no una forma excloent, i més si tenim en compte el substrat ideològic dels participants, que provoca un alt nivell de participació per sobre d'allò que és normal en la societat occidental actual.

Dalton i Kuechler diuen que podem distingir quatre tipus de participants en un moviment social: en primer lloc el militant, aquell que està ficat en el moviment com a tal i participa de ple en els objectius i l'acció del moviment. Després hi ha el simpatitzant, aquell que participa esporàdicament en alguna acció però, tot i donar-hi suport, no està compromès amb el moviment de manera fixa. En tercer lloc trobem els participants en els grups que ha generat el moviment en el seu procés històric o vital, de manera que aquest milita en un grup afí al moviment però no ho fa ja directament, sinó via aquest segon moviment. I per últim trobem els militants a grups preexistents al moviment, que hi estan vinculats de la mateixa manera que els anteriors però amb una visió del moviment diferent a causa de la seva militància prèvia.

Per Panebianco es pot donar fins i tot una participació professional. En el sentit estricte de l'afirmació podem dir que en cas que un moviment social tingui un professional alliberat, aquest moviment no entra dins els paràmetres que hem estat comentant definitoris dels nous moviments socials, on emmarquem el cas del moviment antimilitarista.

Ara bé, hi ha un fenomen que és interessant d'esmentar. Els moviments socials han de tenir una xarxa social de suport important, en aquesta xarxa sí que pot haver-hi professionals que, sense considerar-se treballadors del moviment, ajuden a que el moviment tiri endavant des del seu àmbit professional. És a dir, persones vinculades al moviment i alhora professionals d'àmbits propers o connectats amb aquest moviment social, poden utilitzar el seu temps o recursos professionals per qüestions del moviment. Això es pot donar en treballadors del teixit social tradicional i institucionalitzat.

Per Offe (1988), entre els membres d'un moviment social hi ha similituds en els estils de vida, en les pautes de consum i en les formes de vestir. Podríem dir que aquestes actituds són una forma més de vincle en el moviment. Ara bé, cal mirar l'afirmació inicial d'Offe amb certa cautela, segons el nostre parer. Tal com veurem ara en l'anàlisi de les primeres dades de l'enquesta, hi ha disparitats de comportament importants entre els membres enquestats del moviment antimilitarista.

Resultats de l'enquesta (i 2)

Analitzem en aquest segon apartat de resultats de l'enquesta la part (c) que parla de la vinculació personal al moviment, i la part (a) referida a la percepció del moviment per part de la gent que l'integra.

Resum de l'apartat (c). Un alt percentatge fa més de tres anys que està vinculat al moviment. Això vol dir que quasi tota la gent enquestada ha viscut en la militància el canvi de codi penal. La dedicació setmanal majoritària és de 1 a 3 hores setmanals.

Les respostes més nombroses de les raons per les quals la gent es vincula al moviment són les referides a la ideologia, amb l'objectiu de transformar la societat. Les persones que mostren un grau de militància alt, o sigui, que dediquen més hores setmanals al moviment, estan més ideologitzades. Ara bé, hi ha hagut varies persones que han afegit el fet de no voler fer el servei militar com a motiu per estar vinculat al moviment.

La valoració dels costos de participació és força baixa, però els més importants són els costos de temps i de relació amb la família o amb la parella. Les persones que consideren tenir uns costos més alts, ho consideren per tots els tipus de costos que l'enquesta planteja.

Resum de l'apartat (a). Els objectius del moviment antimilitarista són, segons els seus integrants, transformar la societat i abolir els exèrcits. Cal destacar que poques de les persones enquestades citen l'eliminació del servei militar com a objectiu. Tal vegada el fet de realitzar l'enquesta un cop anunciada la fi de la mili és determinant pel resultat obtingut.

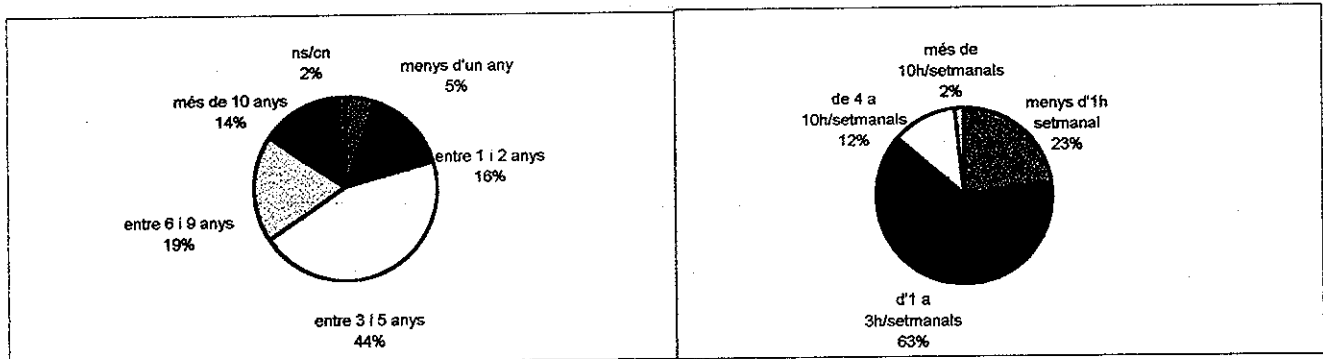
Les estratègies són ben valorades i les fites assolides també. De fet els i les integrants del moviment pensen que on influeix més aquest moviment social és en el gruix de la societat en general. Aquesta realitat es podrà corroborar en les entrevistes del tercer capítol. De totes maneres podríem treure d'aquestes dues preguntes, un perfil que podem anomenar "optimista", ja que els graus de satisfacció es relacionen en cadascuna de les persones que responen (quan una persona respon que les estratègies són bones, la resta de preguntes que valoren el moviment també es responen de forma optimista). Algunes d'aquestes persones es considera "un somiatruites".

El futur del moviment obté una valoració una mica escèptica, tot i que es valora que la societat ha entès els objectius que es planteja el moviment. El paper dels mitjans de comunicació en aquest procés es valora de manera bastant negativa, amb l'excepció dels mitjans de comunicació locals.

C.- VINCULACIÓ AL MOVIMENT

C1.- Quan temps fa que hi estàs vinculat?

C2.- Quantes hores setmanals dediques al MA?

C3.- Valora la importància d'aquests possibles motius que et van portar a entrar al MA

	Poca importància	0	1	2	3	Molta importància	
Per ideologia						3,7	ns/nc 1,7%
Perquè hi ha els amics	1,1						ns/nc 3,4%
Per la família	0,5						ns/nc 3,4%
Per militància política							ns/nc 1,7%

C4.- Valora la importància dels motius que et porten a estar amb el MA actualment

	Poca importància	0	1	2	3	Molta importància	
És un espai de relació	1,9						ns/nc 1,7%
És un lloc per transformar la societat	3,4						ns/nc 1,7%
És una plataforma de projecció pública	0,9						ns/nc 1,7%
És una manera de fer contactes							ns/nc 1,7%

C5.- Valora la importància dels motius que, segons la teva opinió, porten als teus companys a estar al MA.

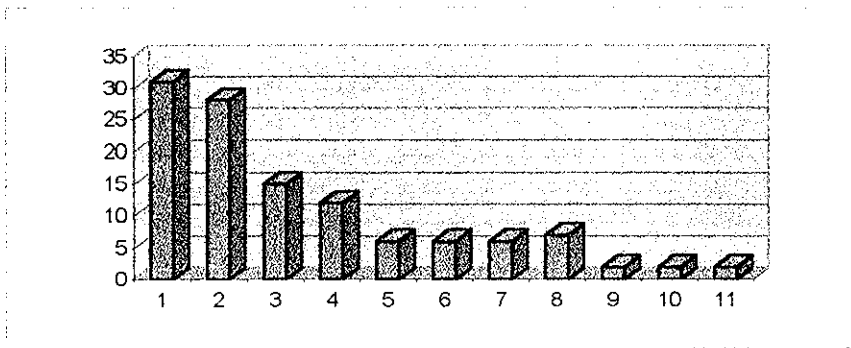
	Poca importància	0	1	2	3	Molta importància	
És un espai de relació	1,8						ns/nc 3,4%
És un lloc per transformar la societat	3,3						ns/nc 5,1%
És una plataforma de projecció pública							ns/nc 5,1%
És una manera de fer contactes							ms/nc 5,1%

C6 .- Valora la importància dels costos que et suposa estar treballant amb el MA

	Poca importància		Molta importància	
	0	1	2	3
Econòmics	0,7		ns/nc 1,7%	
De temps			1,6	
D'imatge	0,6		ns/nc 1,7%	
Emocionals (família, parella)	1,1		ns/nc 1,7%	

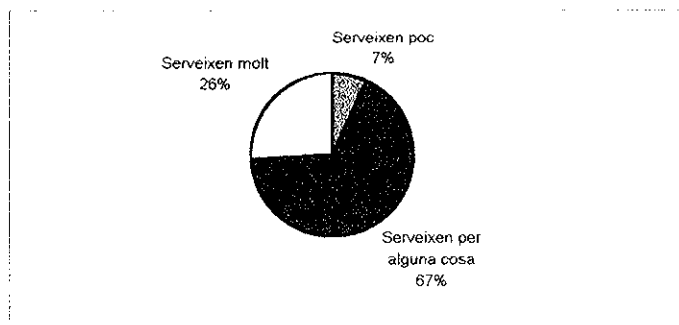
A .- PERCEPCIO DEL MOVIMENT

A 1 .- Quins diries que són els objectius del Moviment Antimilitarista (MA)?

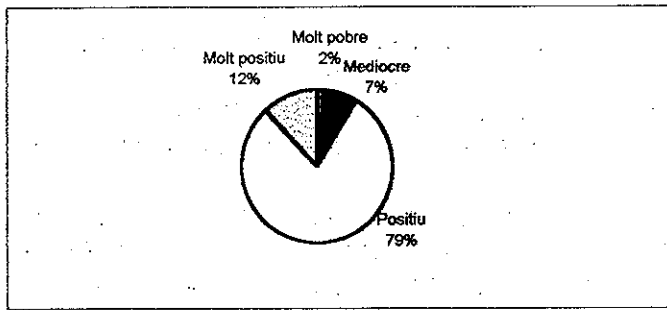

1. Abolir els exèrcits (31 persones)
2. Treballar o lluitar per una societat justa, sostenible, igualitària i amb valors més humans. (28 persones)
3. Treballar per la pau (prevenció de conflictes, cooperació, models de defensa alternatius o fer incidència política). (15 persones)
4. Aglutinar persones amb ideologia similar (assembleàries, llibertàries, desobedients, coherents amb valors d'esquerres) (12 persones)
5. Treballar per les llibertats, els drets humans, contra la discriminació, per l'alliberament de presos de consciència o polítics.(6 persones)
6. Treballar pel pensament i contra el comerç d'armes.(6 persones)
7. Lluitar contra el poder capitalista i imperialista. (6 persones)
8. Abolir el servei militar. (7 persones)
9. Abolir la PSS. (2 persones)
10. Treballar per l'educació per la pau. (2 persones)
11. Lluitar contra l'estat espanyol i per la independència de Catalunya. (2 persones)

A2 .- Creus que les estratègies utilitzades serveixen per a la consecució d'aquests objectius?

A3 .- Valores allò que ha aconseguit el MA durant aquests últims anys com a....

A4 .- En quin estament social et sembla que ha tingut més influència el MA?

	Poca	1	2	3	Molta	
	0				4	
En l'estament polític			1,7			ns/nc 3,4%
En l'estament militar		1,4				ns/nc 3,4%
En la societat en general				2,7		ns/nc 1,72%

45 .- Davant la situació política actual, quin futur creus que té el MA a partir d'ara?

	Poc	1	2	3	Molt	
	0				4	
Com a moviment local			2,3			ns/nc 1,7%
Com a moviment català				2,5		ns/nc 1,7%
Com a moviment espanyol			1,9			ns/nc 3,4%
En general arreu del món						ns/nc 1,7%

A6 .- Valora la percepció de la societat en general de

	Dolenta	1	2	3	Bona	
	0				4	
La ideologia del MA			2,5			ns/nc 0%
Els objectius del MA				2,6		ns/nc 0%
Les estratègies del MA		1,5				ns/nc 0%

A7 .- Valora el paper dels mitjans de comunicació en les notícies referides a l'àmbit del MA

	Negatiu	1	2	3	Positiu	
	0				4	
Mitjans locals			2,2			ns/nc 0%
Mitjans catalans		1,3				ns/nc 0%
Mitjans espanyols		0,9				ns/nc 0%

Els incentius i els costos

Hem citat més amunt la teoria de l'acció col·lectiva d'Olson, que suposava que l'acció col·lectiva era sempre un cost a assumir per part de les persones que en participen. Realment des d'un punt de vista racional com és el que pren la teoria de l'acció col·lectiva, això hauria de ser així. Ara bé, hem comentat també que aquestes teories no tenen en compte conceptes com l'altruisme, la solidaritat o la ideologia.

Segons la teoria olsoniana mai es participa per crear béns col·lectius, sinó per treure beneficis selectius (que cada participant pot rebre individualment). En aquesta visió dels moviments, apareix la figura del *free-rider*, aquell que, sense assumir costos, vol gaudir dels béns col·lectius assolits.

Cal esmentar que les teories d'Olson realment expliquen perquè la majoria de gent no participa en l'acció col·lectiva, ara bé, no aconsegueix explicar perquè una minoria sí que hi participa.

Segons Tarrow (1997), si tenim en compte factors com l'altruisme o la solidaritat, que realment estan latents en les moviments socials, l'acció col·lectiva pot arribar a transformar-se en un benefici per als participants d'un moviment social, i no només en un cost. Tot això si el moviment és capaç d'utilitzar les tres eines de poder que hem citat més amunt; el seu repertori de confrontació, les xarxes socials de suport i els marcs culturals existents en la societat.

Podem parlar, doncs, d'incentius col·lectius, enfrontats directament amb els incentius selectius dels quals parla Olson i la teoria de l'acció col·lectiva racional. D'aquesta manera, la satisfacció pel fet d'estar treballant per una bé col·lectiu pot ser un incentiu molt important. En aquest cas la creació de significats i valors comuns, el fet de generar un discurs comú i l'existència d'unes vies de comunicació per difondre aquest discurs són els incentius que, al nostre parer, cal tenir en compte.

També hem parlat de la teoria de la mobilització de recursos, segons la qual existeixen dos tipus d'incentius per als participants entre les tangibles i les intangibles. Així doncs per un moviment social es important posar èmfasi en els dos tipus d'incentius per tal que el participants es sentin satisfets.

Segons Dalton i Kuechler els grans objectius que es marca un moviment social, es contraposen amb els resultats pràctics de manera excloent. Per un costat hi ha els incentius que ofereix estar treballant per un món millor, però els resultats o són inexistents o són poc palpables. Per altra banda hi ha els resultats pràctics de la mobilització puntual, que poden generar satisfacció entre els seus participants.

Altres incentius clau en els moviments socials són: oferir espais de decisió assembleària i un tipus de participació poc freqüent en la societat actual. Aquest tipus d'incentius poden tenir uns costos afegits, que és el fet de la presa de decisions poc fluida o el fet de posar sobre la taula temes de discussió en els quals no hi ha acords.

Vista l'edat majoritària dels participants en el moviment antimilitarista podríem deduir que els moviments socials funcionen com als primers canals de participació política dels joves, on troben un espai de relació i, fins i tot, de formació de la pròpia identitat.

RELAT

La Presó

Algú explicava que un dels presos per insubmissió a Catalunya que va despertar més solidaritats va ser en Pere Comellas. En Pere treballava de bibliotecari per la Generalitat de Catalunya, tenia la plaça fixa. Ell era del Berguedà, però feia temps que havia baixat a Barcelona. Ja feia bastants anys que estava vinculat al MOC a Barcelona, era un dels qui redactava el Mocador. Va ser dels que va rebre fort amb la sentència, val a dir que el tema judicial era una qüestió, sobretot, de sort.

La condemna d'en Pere va ser de dos anys, quatre mesos i un dia de presó (en l'argot del moviment insubmís el 2-4-1). Amb aquesta condemna hi anava la inhabilitació de propina. En aquest cas ningú l'hi va proposar el pacte habitual que els fiscals ens feien a la sala de judicis "no entrem a judici i pactem un any de presó", amb la qual cosa ningú entrava a presó, ja que normalment no teníem antecedents penals i per condemnes inferiors a un any firmàvem la llibertat condicional al moment.

En Pere va anar a parar a Can Brians. L'acte d'entrada a la presó va ser solemne com corresponia al cas, vam muntar una taula davant mateix de la presó on hi havia l'Arcadi Oliveras, la Gabriela Serra, l'Ignasi Riera, en Carod-Rovira i altres popes que ens han anat donant suport. Una vintena de companys i companyes vam estendre algunes pancartes i vam estar parlant amb la premsa una bona estona (aquell dia tenien camassa, era el que els directors dels diaris havien estat esperant feia temps). Quan en Pere entrava a la presó per aquell passadís tan llarg se'ns va fer el cor petit.

La veritat és que en poques setmanes va començar a sortir en tercer grau i el van traslladar a la Model. Anava a treballar amb relativa normalitat i els caps de setmana sortia. Ell entrava a dormir a la presó de dilluns a dijous a les deu del vespre. Des de ben aviat es va decidir que el dijous era el dia de la solidaritat amb en Pere, i a les deu del vespre teníem una cita davant de la porta de la Model per sopar amb ell i dir-li bona nit, que veies que no estava sol. La cosa va durar més d'un any. Els dijous que anaves a veure en Pere podies trobar-te coses ben diverses. A vegades feies una copa amb ell i un parell més tranquil·lament al bar de la cantonada, i xerraves de com el tractaven a dins, explicava historietes de la seva presó. A vegades veies que algun grup de solidaritat havia muntat alguna mogudeta; pancartes, sopar autogestionat, unes cervesetes, conversa tensa amb els Mossos de la porta i fins el dijous següent.

Mentre era a la presó li van aplicar la inhabilitació des de la Generalitat, es va quedar sense feina. A més li van dir que no només el fotien al carrer, sinó que quan acabés la condemna no podria tornar a entrar a treballar, doncs un reglament intern de la Generalitat diu que si mai has estat inhabilitat no hi pots treballar. La moguda entre els i les bibliotecàries de la Generalitat per demanar que en Pere tornés a entrar va ser força intensa, però no hi ha hagut manera. En Pere fa un temps que va sortir de la presó i l'última vegada que el vaig veure treballava per l'editorial Virus. Jo penso que el canvi l'ha afavorit. Un tipus collonut en Pere.

C. SOBRE L'ORGANITZACIÓ I LES ESTRATÈGIES

La flexibilitat

Diu Raschke que un moviment social no existeix sense organització, però que l'estructura no es la part decisiva d'un moviment social. Sense l'acció espontània i irregular fora de l'organització, un moviment social seria poca cosa o fins i tot no seria un moviment social pròpiament dit.

Els moviments socials adquireixen formes diverses fins i tot en moments simultanis. Les estructures sòlides ajuden a assolir canvis institucionals, però perden força de cara a la mobilització de base. Les organitzacions descentralitzades, com ho són els moviments socials, asseguren la participació de la base però perden efectivitat estratègica a l'hora d'assolir canvis institucionals.

Uns grans condicionants en el tarannà del moviment són els factors locals, per això les estructures són descentralitzades, en aquest sentit la territorialitat de l'àmbit local és un factor important en la descentralització del moviment. Tarrow (1997) diu que cal mantenir l'equilibri que suposa estar entre l'asfíxia d'una excessiva organització i el desgast que suposa massa descentralització.

Aquesta descentralització cal relacionar-la amb la varietat de finalitats que hem esmentat en el primer capítol. Dèiem abans que dins un moviment social trobem el discurs consensuat, que és el que catalitza l'organització, però existeixen discursos paral·lels que sovint no emergeixen a nivell públic, però que formen una part important d'allò que motiva alguns membres del moviment.

Normalment són discursos que, o bé no surten en els debats interns i s'eludeixen de manera conscient, o bé es donen dins de certs grups locals que formen part del moviment però no queden reflectits en el discurs general.

Així doncs, els membres i el discurs del moviment són certament heterogenis, i segurament el moviment no posa sobre la taula alguns temes col·laterals d'àmbit polític ja que els seus membres són conscients que fer-ho podria suposar entrar en el desacord i disgregar-se.

Tot i així, normalment aquests debats col·laterals no provoquen coalicions internes o pressions d'alguns membres, sinó que es prova de potenciar aquells temes en els quals sí que hi ha acords, que són aquells que donen al moviment la seva raó de ser i el potencial necessari.

Debats com aquests els ha tingut el moviment antimilitarista des del seu inici; la qüestió nacional catalana, per exemple, ha estat un tema col·lateral sobre el qual s'ha discutit en certs grups, però que mai ha generat un plantejament explícit com a moviment social.

La flexibilitat del moviment comporta una organització molt poc formal. L'única organització sòlida que existeix en un moviment social és la seva estructura

connectiva. A través dels canals de comunicació és com es pot conèixer l'estructura del moviment. Normalment aquesta estructura es basa en l'organització de la mobilització, i no en la presa de decisions.

Tal com dèiem abans, el procés que pot seguir un moviment social és la tendència cap a la institucionalització. L'estabilització del moviment, la consolidació d'algunes estructures de decisió i la recerca de canals de participació legitimats a priori poden ser motivacions que portin al moviment a institucionalitzar-se.

Aquest procés provoca, segons Tarrow, una pèrdua de poder. Comentarem més tard que una de les fonts de poder més importants en els moviments socials és la capacitat de crear incertesa entre els seus oponents. La manca d'una estructura forta és un dels factors que provoca la imprevisió de les accions del moviment. El procés d'institucionalització, doncs, pot suposar una pèrdua de capacitats en el moviment. En aquest sentit cal insistir en la manca de líders, que proporciona al moviment la possibilitat de mantenir una continuitat en la seva existència sense dependre de persones concretes.

Una teoria interessant, comentada per Ohelmacher, és la que parla del moviment social per relleus (ell en diu *relés*), segons la qual el moviment sempre està latent. Com que les oportunitats polítiques tenen, sovint, un caire local i la descentralització organitzativa dota als diferents grups de molta autonomia de mobilització, aleshores els diferents grups es van passant el relleu de la mobilització temporalment.

D'alguna manera aquesta teoria ve a dir que també hi ha certa descentralització temporal en els grups que componen un moviment social. És més, hi ha una xarxa connectiva de moviments socials amb certa ideologia alternativa que es van passant el relleu en el seu enfrontament amb el poder, i cada nucli, depenent de l'oportunitat política establerta, pren o deixa el protagonisme segons els interessos o les capacitats.

Conclusions de les trobades amb els participants de col·lectius antimilitaristes(1)

Funcionament

Hi ha nuclis més o menys estables als grups, són les persones que mantenen trobades periòdiques regulars (un cop per setmana o cada quinze dies). És sobretot una manera de crear referències per les persones vinculades al grup en menor grau. Qui més qui menys sap el dia de la setmana que hi ha reunió en els locals estables i això és un punt de referència important. Durant els mesos de vacances o exàmens es redueix la periodicitat de les reunions.

Per actes o accions concrets es pot trencar la regularitat per intensificar l'activitat. En aquest cas s'acostuma a convocar totes les persones vinculades, qualsevol que sigui el grau de vinculació, arribant a reunir-se grups grans que es poden dividir per comissions de treball.

Aquest nuclis estables acostumen a generar un tipus de relacions entre les persones participants que van més enllà de la militància política. Esdevenen sovint grups d'amics amb una relació personal intensa. Això acaba influint en les dinàmiques de reunió.

El fet que els grups tinguin dinàmiques creades no ajuda a la incorporació de nous membres, que es troben en reunions en les quals sembla que no hi tenen cabuda o no entenen algunes coses que es donen per suposades.

Molta gent apareix a les reunions a títol informatiu i desapareix a la tercera o quarta reunió. Acostuma a ser gent que no té temps (és a dir, té altres prioritats), o no comparteix totalment la ideologia del grup local i la seva implicació passa a ser esporàdica.

Aquestes reunions van de les dues o tres persones fins a les quinze. Veiem que són grups que permeten debats fluïts i poc formals, així com preses de decisions per consens. Un número major requeriria una formalització de processos. D'aquesta manera es guanya en la immediatesa del diàleg o el debat i s'intercanvien moltes més idees. Els participants tenen més oportunitat de participar.

Sobre les noves incorporacions

Els grups són oberts, les reunions estan sempre obertes a tot el qui vulgui participar. En realitat els grups locals mostren una oberta disposició a atendre consultes de tothom. Això vol dir que sovint es poden trobar amb persones molt diverses per les quals no tenen respostes o solucions. Tanmateix les reunions obertes és una de les eines que permeten el flux d'informació en les dues direccions (de la societat al grup i del grup a la societat).

El grup explica, a la persona que ve a informar-se o a participar, sobretot qüestions de posicionament polític i estratègies. Alguns grups locals intenten fer una mena d'acollida per als novuïnguts, explicant algunes coses sobre el tema del funcionament intern.

En el cas de la insubmissió, molta de la informació que es va a buscar als grups locals és el procediment per fer-se insubmís.

De l'alt nombre de persones que passen a informar-se en un grup local, pocs es queden a treballar amb un alt grau de compromís. En tot cas hi ha un amplí ventall de possibilitats de participació, que cada persona utilitza com vol.

Hi ha diferències grans entre els primers anys d'insubmissió (en que el posicionament personal comportava uns costos molt alts), i l'estat actual després de deu anys, en que el fet de declarar-se insubmís està molt més normalitzat i les penes són més baixes. Davant aquest fet es pot fer la reflexió que el moviment insubmís ha perdut el fet de ser l'avantguarda dels sectors radicals (en aquests moments la radicalitat l'han assumit moviments com els okupes). Això significa que s'acosta menys gent i que ha canviat el perfil social de les persones que s'acosten als grups locals per participar.

Els períodes en els quals la dinàmica activista és més forta, és més fàcil que aparegui gent que vulgui participar. L'activitat o l'activisme comporta més motivació per la gent que entra.

RELAT

Els judicis

Diuen que en Toni Álvarez va decidir aparèixer davant els tres Jutges de l'Audiència Provincial per dir-los que sentint-ho molt, no els reconeixia investits per jutjar la seva consciència i per tant se n'anava de la sala. Aquell dia hi érem quasi tots, la plantada als jutges era una bona idea, un pas més en la desobediència.

Estàvem davant del Palau de l'Audiència, al passeig de Sant Joan, l'expectació era enorme, vam anar entrant un per un pels detectors de metall. Aleshores va començar a aparèixer la premsa, són com el setè de cavalleria, i aquell dia els vam prometre que fins i tot tindrien corredisses pels passadissos.

En Toni, després d'esperar una bona estona, va entrar a la sala, i poc a poc vam anar entrant tots. Són sales on no hi caben més de trenta persones, quan a més hi ha la premsa, sempre tan aparatosa, sembla que estigui de gom a gom. I efectivament, a la primera pregunta del seu advocat, després que el fiscal expliqués de què l'acusaven, en Toni va dir que gràcies per tot però que marxava.

Quan en Toni va sortir de la sala hi havia com quinze guàrdies civils a fora, que el van deixar passar sense tocar-lo. Darrera seu hi anaven els companys i part de la premsa. Els jutges i el fiscal es van quedar de pasta de moniato, l'advocat va posar cara de circumstàncies i, a un gest de mala llet del jutge que presidia el tribunal, l'agutzil va cridar que sortíssim tots, que es desallotjava la sala (textualment, el crit em va quedar gravat a la memòria).

Pel llarg passadís que porta a la sortida tots anàvem amb una mena de somriure amplíssim de satisfacció, ningú va dir res des de dins l'edifici i ens vam quedar fora celebrant l'esdeveniment esperant reaccions. Entrevistes amb la premsa (sobretot ràdios), abraçades, cervesetes i al cap de deu minuts o un quart d'hora va aparèixer un paper segellat per l'Audiència dient que la sentència es publicaria el dia de Sant Jordi següent (faltaven tres o quatre setmanes).

Els qui vam al·lucinar vam ser nosaltres quan vam saber que la sentència era absolutòria, un altre judici interessant i, en aquest cas, amb final feliç.

Els processos de decisió en la manca de lideratge

Ja hem parlat abans de l'aportació de Jenkins (1994) parlant de la teoria de la mobilització de recursos. Segons aquesta el model polític empresarial també és vàlid per analitzar els moviments socials. Els empresaris polítics redefeixen, segons Jenkins, uns greuges existents de fa temps que són utilitzats com un recurs més pels qui lideren el moviment. Segons ell, els nous moviments socials tenen una petita però forta professionalització dels dirigents i no requereixen de gran base social per tirar endavant el moviment.

Aquesta és una visió que entronca més en la tradició de l'acció col·lectiva racional. Segons Olson, les elits o empresaris d'un moviment són els qui porten el pes de la mobilització i, sobretot, de la creació d'incentius selectius que permeten aquesta mobilització d'individus. Els empresaris del moviment, segons la teoria de la mobilització de recursos, són els organitzadors, que donen sentit al moviment i el direccionen segons els seus interessos.

Ja hem dit abans que aquestes teories no tenen en compte la alta ideologització de les persones implicades en el moviment, no donen un pes específic suficient, segons el nostre parer, a la recerca d'un bé col·lectiu en clau social de solidaritat i altruisme.

Altres analistes consideren que, efectivament, hi ha uns matiners que són els qui posen sobre la taula els problemes, els qui diagnostiquen els problemes d'una manera diferent a com s'havia fet fins aleshores. Aquest és un tipus de lideratge redefinit, en el qual les persones que l'exerceixen no valoren el bé selectiu que caldria esperar de l'acció col·lectiva entesa com ho feia Olson. Però un cop s'ha engegat la creació del moviment social a través de despertar la resta de nuclis existents en aquesta xarxa latent que hem esmentat, aleshores l'organització assembleària i descentralitzada no deixa lloc a liderats forts.

Entre d'altres coses perquè l'heterogeneïtat del moviment tampoc permet a ningú reclamar-se portaveu o representant d'un ventall tan ampli d'inquietuds. A partir d'aquí sorgeix un problema important; Offe (1988) es pregunta per la unanimitat necessària en els processos de decisió assemblearis. Una resposta que pot sorgir a aquest problema és la següent: en realitat la unanimitat no és allò que es busca, de fet es tracta de respectar qualsevol iniciativa que s'inscriu dintre d'uns límits pactats més o menys tàcitament dins del moviment.

És a dir, qualsevol iniciativa és bona si troba els mitjans per posar-se en pràctica i no es contradiu amb el tarannà de l'organització. Tot membre té cert dret a veto i hi ha uns espais per a la negociació molt amplis a causa del fet d'estar generant un bé col·lectiu.

Les votacions no es fan de manera explícita, però l'espai de debat posa suficients elements sobre la taula com perquè cadascú decideixi el seu grau de compromís amb cadascuna de les iniciatives.

Conclusions de les trobades amb els participants de col·lectius antimilitaristes (2)

Dinàmiques de reunió

Les reunions poden tenir dinàmiques diferents. Aquestes dinàmiques no estan diferenciades temporalment. La reunió no té una estructura clara, sinó que van

sorgint els temes anàrquicament. És rar que hi hagi un ordre del dia preestablert i que s'aixequin actes de les reunions. Cadascú apunta allò que li interessa o pren nota de les responsabilitats que ha assumit per pròpia iniciativa.

Cal diferenciar, en aquest punt, la dinàmica de les assemblees plenàries d'àmbit Catalunya. En aquest cas sí que es fa una convocatòria per escrit on figura cert ordre del dia i s'aixequen actes que són enviades a cada grup local assistent.

Punts informatius: la gent informa de coses que passen a l'entorn del moviment social, repàs de correu, trucades,... les persones reunides acostumen a estar vinculades a altres moviments o grups, això significa que aporten informació "com a representant de" a la reunió.

Temes de discussió: són els temes que necessiten ser debatuts i prendre decisions. Sorgeixen a proposta de qualsevol dels assistents. Són els punts que necessiten que la gent assumeixi tasques o responsabilitats que anirà realitzant per portar els resultats a la següent reunió. Aquests punts de les reunions són els que generen mobilitzacions, posicionaments polítics o actes.

Debats polítics o ideològics: Poden formar part de la reunió o es poden convocar trobades expressess per realitzar-los. A vegades fins i tot s'utilitzen altres espais per diferenciar els debats de l'acció quotidiana. Els debats tenen, en general, poca regularitat, i sovint són sobrepassats pel funcionament quotidià del grup. El debat polític no acostuma a acabar amb un posicionament consensuat. Són debats que queden oberts i que pretenen fer pensar i aportar idees per la reflexió.

Sovint en els punt informatius o en els debats polítics poden aparèixer persones que assisteixen a la reunió expressament per explicar alguna cosa. Convidats ad hoc que participen a petició del grup local o del grup que representa, que vol informar d'algun tema concret en representació d'altres moviments socials vinculats a l'àmbit reivindicatiu (contra les ETT, l'okupació,...).

La dinàmica del grup local passa èpoques en les quals hi ha molta reflexió política i poca acció o al revés, molta acció i poca reflexió. Això està en funció de les oportunitats de mobilització (detencions, judicis,...) o de les necessitats de cada grup en cada moment (nombre de persones que es reuneixen, capacitat de mobilització,...).

Les decisions es prenen per consens. Les iniciatives s'aporten espontàneament. No s'utilitzen ordres del dia, la gent aporta temes i sovint s'acaben tractant temes no previstos. Dels debats de les reunions sorgeixen iniciatives.

També sorgeixen iniciatives d'aportacions externes; correus, trucades, visites de gent d'altres grups o preocupada per problemes concrets que són susceptibles de convertir-se en actes, accions o senzillament debats importants dintre del grup.

De fet les reunions són punts de trobada del grup i una referència per altres persones o grups. Aleshores el que pot passar és imprevisible. Potser fins i tot no es parla de res "d'allò que s'havia de parlar".

En el moment que es pren la decisió per consens de fer alguna cosa, els participants del grup prenen responsabilitats per tirar-ho endavant. Les votacions no s'utilitzen com a mètode de presa de decisions.

A les reunions no hi ha rols establerts (p.e. secretaria o moderació), tot i que al capdavant les relacions d'amistat que s'estableixen ja marquen certs rols en les dinàmiques de les reunions.

Cal tenir en compte el fet que els participants en un grup es troben en molts altres espais (sobretot d'oci). Això permet un diàleg informal molt fluid o intens quan és necessari.

Sovint, alguna persona del grup local va a algun espai de mobilització política o social "en representació del grup" (plataformes unitàries, organització de manifestacions conjuntes,...). Això es valora de la següent manera: la persona que anirà "en representació" té una manera de fer i de pensar pròpia, per tant la representativitat és relativa. I es respecta que defensi els seus punts de vista en altres espais. Allò que es busca enviant algú "en representació del grup" poden ser dues coses; mantenir el grup informat d'allò que passa dins la xarxa de relacions externa, i mostrar activisme davant la societat que envolta el moviment.

El fet que els posicionaments no siguin molt dispars en els temes importants o de base, permet arribar al consens amb certa facilitat. Si hi ha algun desacord personal amb alguna decisió que s'ha vist defensada per gran part del grup, la persona que té el punt de vista diferent assumeix la decisió presa.

Es pot fer la reflexió següent: la dificultat del consens se supera en la mesura que cadascú és lliure de participar o no de la decisió un cop presa, no hi ha necessitat imperant d'assumir la decisió, doncs un participant pot abandonar el grup sempre que vulgui, o pot modular el nivell de la seva participació.

El fet que el moviment social tingui un objectiu clar, estigui aprofitant una oportunitat política concreta (en aquest cas l'eliminació del servei militar obligatori), i aquest funcioni com a denominador comú en la participació de la gent, ofereix l'oportunitat de centrar els discursos i els debats. És un altre factor que ajuda a crear consens, encara que, com hem dit, el moviment social sempre té un objectiu latent de canvi estructural de la societat, però aquest és poc debatut en el si del grup ja que podria generar ruptures.

Anecdota: el CASC de Sant Cugat només ha votat una vegada en els seus cinc anys d'existència; va ser per decidir el preu de la cervesa en un concert.

RELAT

La Policia

Qualsevol moviment de desobediència civil que s'aprecii ha de tenir les seves trobades més o menys sovintejades amb les forces d'ordre públic. La policia ha estat, durant aquests anys, un company de viatge en certes ocasions remarcable, encara que sempre com a oponent.

Sense cap mena de dubte, l'episodi més curiós d'aquestes trobades el va protagonitzar un personatge que es feia dir Albert Martínez. Sona una mica pel·liculero, però el tipus en qüestió era un policia infiltrat entre el moviment antimilitarista. Va arribar al Casal de la Pau a principis dels noranta i es va posar a treballar com un insubmís més; com aquell qui no vol la cosa s'encarregava de les relacions internacionals i de mantenir al dia el llistat d'insubmisos i de moviments locals de tot Catalunya. No cal dir que era un dels que més treballava pel moviment, i per tant un dels que tenia més informació. Ben mirat podem dir que el Ministerio del Interior ens va pagar un alliberat durant alguns anys a canvi de certa informació que segurament no els va servir de quasi res.

No sé gaire bé d'on va sortir la informació, però un dia de l'any 95 o 96 va aparèixer una notícia al setmanari El Temps on s'explicava que aquest tal Albert Martínez, després de fer pràctiques al moviment antimilitarista, havia intentat fortuna als GRAPO. Però allà li van veure el plumero; una organització armada no pot permetre's certs luxes.

De seguida va saltar la sorpresa entre tots els qui havíem estat pel Casal de la Pau treballant durant aquella època. Qui més qui menys el tenia vist i sabia qui era, el tipus va desaparèixer sense deixar rastre i, és clar, no l'hem vist mai més.

La sensació que ens queda a tots és de tenir una fitxa policial força detallada, de viure en un estat permanentment vigilat, de permetre certs abusos de poder amb la seguretat que fer-ne una denúncia pública té un efecte poc efectiu.

Durant els anys 97 i 98, un dels portaveus del moviment okupa es fa dir Albert Martínez, és una petita broma dedicada a la policia, el dret a la patata que ens queda als qui patim aquestes pràctiques feixisto - democràtiques.

Les estructures de mobilització

Hi ha, segons Tarrow (1997), tres tipus bàsics de mobilització: la violència contra els altres, la manifestació organitzada convencional i l'acció directa disruptiva. El poder de l'acció col·lectiva es basa en tres pilars: el desafiament als opositors, la incertesa que creen dins l'ordre establert i la solidaritat que potencien. Són els objectius bàsics de qualsevol acció col·lectiva d'un moviment social.

L'estat occidental modern ha reduït el grau de violència de la mobilització social, potser perquè ha augmentat el grau de vigilància personalitzada de l'estat als ciutadans i ciutadanes. Val a dir que el fet d'exercir la violència redueix un dels poders que esmentem més avall, la incertesa. Quan hom utilitza la violència descobreix les seves limitacions. Quan parlem de la manifestació convencional ens referim a una mobilització que ha passat pel sedàs de la convenció, que està reglamentada, està inserida a la nostra cultura actual, per la qual cosa ha deixat de ser desafiament.

Allò que els moviments socials utilitzen actualment amb més poder és l'estratègia de la disruptió, allò que es pot anomenar acció directa no violenta, que crea incertesa, que amenaça cert grau de violència, que inclou en ella un grau de desobediència. Aquesta disruptió té capacitat per desenvolupar els tres poders de l'acció col·lectiva. Part d'aquest poder rau en la novetat, en la imaginació, un cop els oponents o la societat aprèn i assimila aquesta novetat, l'acció directa disruptiva perd part del seu efecte. Aquesta acció directa té dues possibilitats en la seva evolució: esdevenir convencional o tornar-se violenta.

Així doncs cal mantenir la flexibilitat, l'espontaneïtat i trobar en cada cas la manera de generar noves simbologies. L'ocupació d'espais significatius (casernes, locals de partits polítics o altres institucions) ha estat una constant en la mobilització antimilitarista. Els judicis, per altra banda, han estat una altra estratègia de mobilització important durant aquests últims anys. Com a mobilització espontània i imaginativa es pot citar la que es va desenvolupar en l'aprovació del nou codi penal l'any 1996. En aquella ocasió diferents grups a diferents llocs es van despullar denunciant que les noves lleis deixaven els insubmisos "en pilotes". Això va significar sortir a molts mitjans de comunicació i mostrar el desacord amb el manteniment de penes per a la insubmissió.

Això demostra que un dels grans objectius de la mobilització és la necessitat de construir significats. La necessitat d'actuacions simbòliques que siguin capaces de transmetre missatges concrets a públics específics. De fet hi ha qui defineix els moviments socials com a "formes de praxis cognitiva" (Eyerman i Jamison (1991)). Aquesta teoria portada a l'extrem pot encallar-nos en una opereta teatralitzada on es tracta únicament de construir significats. Per tant cal emmarcar l'acció i el seu significat en el context del debat polític i del marc cultural.

Amb la construcció de significats, Berrington Moore parla de treballar nous diagnòstics dels problemes o els greuges i proposar noves solucions. Per molta novetat que vulguem buscar, els significats i les mobilitzacions sempre puen d'una mateixa història cultural que és la que els proporciona el sentit. En parlar de nous significats només parlem d'una relectura.

Si hi ha algun tret definitori de l'estratègia bàsica del moviment antimilitarista dels noranta a Catalunya, aquest es pot definir com a *desobediència civil no violenta*. La

insubmissió ha estat el puntal estratègic d'aquest moviment. Aquesta estratègia té uns trets característics molt clars, el més definitori és el fet de transgredir la llei de manera pública, assumint els riscos que això comporta. Sampedro (1997) reflexiona sobre el fet que aquesta transgressió és una decisió individual, de cada persona, però només té força en la mesura que és pública i col·lectiva. Pública perquè introdueix un debat en l'àmbit social, col·lectiva perquè canalitza les demandes d'un sector de la societat que s'hi compromet.

Rawls (1971) justifica la desobediència civil no violenta atorgant-li dues funcions socials importants: en primer lloc evita la canalització de certes demandes de manera anti social o violenta, en segon lloc manté als governants alerta a l'hora de promulgar lleis injustes, és una mena de termòmetre ètic o moral sobre el legislador. La possibilitat de la desobediència limita tics autocràtics dels governs.

En tot cas les mobilitzacions dels moviments socials han de generar un ampli ventall d'estratègies. És el que Tarrow anomena *modularitat* de la mobilització. El repertori d'actuacions ha de ser ampli, innovador, sorprenent i ha de generar símbologies i nous significats. Tot això mantenint un llenguatge entenedor per la resta de la societat. Entre el classicisme i l'extravagància, tot i que, com hem dit, les noves formes de mobilització sempre són petites variacions sobre allò que ja existia.

Segons Rucht (1992) és molt poc probable que un moviment social utilitzi la violència, entesa com a violència organitzada. Això pot generar incomprendiments per part de la societat i pot fer desembocar el moviment social a una radicalitat que el retiraria a la marginalitat. En general sembla que els nous moviments socials utilitzen molt més la desobediència no violenta que la violència, un fet que el diferencia dels moviments tradicionals.

En les mobilitzacions, els mitjans de comunicació són una eina clau. Ho analitzarem en el tercer capítol, però és patent que en una societat mediàtica com la nostra, la mobilització té sentit en la mesura que queda recollida en els mitjans i és coneguda.

Els moviments socials generen un ampli ventall de repertori d'accions orientades, bàsicament, a tres receptors: al poder, a la societat en general i al mateix grup o xarxa del moviment, ja que un dels objectius de les mobilitzacions és refermar la pròpia identitat.

Segons Tarrow, els objectius que es persegueixen amb aquestes estratègies són bàsicament tres: la persuasió o el fet de voler convèncer el teixit social sobre les demandes i el discurs del moviment. En segon lloc el fet de forçar a la negociació a les persones que ostenten càrrecs de decisió. Per últim, la coerció sobre alguns àmbits que el moviment social pot haver interpretat com a oponent.

Conclusions de les trobades amb els participants de col·lectius antimilitaristes (i 3)

El capital humà

L'actiu del qual realment disposa un moviment social és el capital humà. El treball voluntari i compromès de la gent que es mou pels objectius plantejats. El que s'intercanvia en els moviments socials no són qüestions materials, s'intercanvien idees, conceptes, complicitats; comunicació al cap i a la fi.

Segur que costaria trobar un altre exemple d'una activitat que mou tan pocs diners i que té una repercussió social tan gran. La gent implicada té un alt grau de compromís, fins al punt de posar temps i diners sabent que no seran retornats.

Aquest funcionament també ve obligat per el tipus de mobilització que es fa. La flexibilitat organitzativa i de mobilització impedeix fer una previsió de necessitats o de despeses, però genera un alt grau de compromís personal.

Despeses

Es gasten molt pocs diners. De fet no s'acostuma a disposar de diners, més aviat el procediment és invers: es planteja fer activitats, una vegada se sap quant és necessari gastar es busquen els recursos econòmics.

Normalment les persones individualment posen diners de la seva butxaca per fer activitats. Aquests diners es proven de recuperar venent algunes coses (barra de bar als concerts, samarretes,...). Això significa que les quantitats que es mouen són petites (fins a 200.00 pessetes anuals per col·lectiu local com a xifra orientativa).

Trameses de cartes i edició de cartells acostumen a ser les despeses no recuperables que es tenen. La resta són normalment activitats que reporten diners o que senzillament no en necessiten gastar. Una altra despesa important durant aquests deu anys han estat els advocats, que s'han provat de sufragar amb aportacions personals o amb els superhàbits de les activitats.

Els grups locals (potser en general tots els moviments socials) es mouen amb números vermells de despeses fetes i quan es guanyen diners són per tapar aquests forats.

Les xarxes de relacions

Els grups locals en municipis petits i mitjans creen xarxes de relació latents amb altres grups del municipi amb ideologies semblants. Depenent de les dinàmiques del poble o ciutat, a vegades el grup local fa un paper de "moviment d'esquerres alternatiu" de referència, assumint temes que van més enllà de la reivindicació pròpia per la qual se l'identifica (en aquest cas la insubmissió i l'antimilitarisme).

Les relacions amb la premsa local és un factor important. La premsa local sovint ha estat un aliat del moviment. A vegades aquesta relació depèn d'algun periodista amb ideologia afí al moviment.

Activitats que es fan

- Xerrades organitzades pel moviment
- Xerrades d'organització externa al moviment (centres juvenils o socials, escoles, instituts, ...). D'aquesta activitat surt part del finançament del grup local
- Concerts
- Actes reivindicatius (accions): sovint vinculats a judicis, presentacions d'insubmisos, centres militars o contra entitats que tenen prestacionistes.
- Exposicions: sovint produïdes pel mateix moviment social.
- Passis de pel·lícules, que poden tenir debats posteriors.

- Participació en manifestacions o plataformes unitàries per temes col·laterals al grup.
- Servei informatiu, a vegades incentivat per les administracions locals.
- Edició de materials, tríptics o revistes.
- Manifestos o articles a la premsa
- Parades i repartiment de pamflets (presència al carrer)
- Producció d'articles per vendre (samarretes, davantals, encenedors, xapes, cintes de cassette, ...)

Sovint es concentren algunes d'aquestes activitats en setmanes o jornades de temps limitat, que donen cos a totes les activitats.

El públic diana d'aquestes activitats és molt variat, de fet cadascuna d'elles té un públic potencial diferent. Al capdavall el moviment social pretén arribar a àmplies capes socials.

Relació amb les administracions locals.

Els grups no tenen entitat jurídica. Normalment és una opció presa d'acord amb el plantejament del grup. Es pot fer la reflexió que els grups d'insubmisos poden ser considerats associacions organitzades per delinquir, ja que la desobediència civil està penada per la llei. Això impediria legalitzar els grups com a associacions formals.

El fet de no estar legalitzades no impedeix demanar subvencions. Per demanar subvencions s'utilitzen entitats legals que funcionen com a "tapadera".

Alguns grups no demanen subvencions per principis; no volen utilitzar fons de les entitats públiques que, sovint, consideren oponents. Per altra banda el fet de dependre de subvencions públiques podria significar una pèrdua d'independència ideològica. Ara bé, sovint s'utilitzen recursos infraestructurals públics: espais per reunir-se, per fer xerrades, per fer exposicions, tarimes i llums per fer actes, ...

Actualment demanar subvencions a una administració pública suposa tenir una estructura de personal i recursos important, per la quantitat de burocràcia que cal fer. Això també limita la capacitat d'utilitzar diner públic per part d'un moviment social que precisament fuig de la institucionalització i de l'estructuració administrativa.

En algun cas el grup local ha fet un treball d'informació al públic sobre el tema de la insubmissió i l'antimilitarisme. Aquest servei ha estat cobert per l'administració. De fet l'administració es troba que no hi ha professionals que puguin informar amb garanties de la insubmissió, la mateixa administració remet els usuaris a les persones del moviment que són les qui acaben informant.

Les relacions amb les administracions locals poden ser tenses, donades les mobilitzacions reivindicatives que es porten a terme, a vegades contra la mateixa administració. Un exemple que sovint veu és la petició a les administracions de no crear places de PSS, que genera tensions entre l'administració i el grup local. Tot depèn, és clar, del grup polític o del tarannà de l'administració local. És diferent negociar amb un alcalde d'Iniciativa per Catalunya (per exemple a Sabadell) o del PSC o de CiU.

Hi ha el plantejament que el moviment social també té dret a utilitzar recursos públics, però la burocratització dels procediments i la possibilitat d'haver de rebaixar plantejaments ideològics són obstacles, sovint, insalvables.

Es pot donar el cas que, tot i no seguir el procediment burocràtic establert, el grup local utilitzi recursos públics amb el vist-i-plau de l'administració. Aquest vist-i-plau podria ser degut a la por de l'administració local a la mobilització per part del grup. Es juga amb certa capacitat de pressió política. Hi ha una negociació, un joc institucional.

RELAT

L'ocupació de la seu de Convergència

Corrien temps de pactes de la dreta l'any 97. Convergència Democràtica de Catalunya mantenia el govern del Partit Popular amb el seu suport. Una papereta difícil de fer, ja que els tics rancis de la dreta fan de mal justificar a un partit amb façana de progrés europeista.

La qüestió és que va ser aquest el govern que va decidir eliminar el SMO i la PSS, però les contrapartides als militars havien de ser suficients per no esvalotar el galliner. Així doncs Espanya entrava de ple a l'OTAN (s'ha de considerar que el penúltim moviment antimilitarista fort abans de la insubmissió va ser l'oposició a l'entrada a l'Aliança Atlàntica), s'entrava en un projecte de finançament d'un caça-bombarders europeu amb 800.000 milions de pessetes, es continuaven venent armes al Marroc i a Turquia i el president del govern, en Sr. Aznar, sortia per la televisió vestit de militar comprant tancs als alemanys.

Des de l'Assemblea Antimilitarista es va considerar que el fet que Convergència donés suport al govern sense dir ni piu, mentre s'omplien la boca amb la nova llei d'objecció de consciència i la solidaritat i la pau i aquestes coses, era una mica hipòcrita, i que calia denunciar-ho.

Com que encara estava calent el tema dels talps policials, es va organitzar la moguda com si fos un altíssim secret. A les tres del migdia quedàvem davant del cinema CAPSA (Aragó / Pau Claris), i des d'allà cap a la seu del grup parlamentari de Convergència, al bell mig del Passeig de Gràcia. Vam convidar amics de la premsa i vam muntar l'estratègia d'entrada i de difusió als mitjans de comunicació minuciosament.

Sense cap mena d'oposició, una dotzena de joves van entrar a la seu a les quatre de la tarda, van penjar una pancarta del balcó i es van disposar a esperar dues coses: que vingués el diputat a Madrid, en Carles Campuzano, per canta-li les quaranta i que aparegués la policia a negociar la sortida del local.

Un senyor que estava dins de la seu va fer molts escarafalls, però va veure que ni volíem trencar res ni marxàriem gaire aviat del pis on ell tenia el lloc de treball. El vaig veure bastant esverat fins que es va calmar i es va quedar tot cap cot dient alguna bretolada de tant en tant. Va estar a punt d'engegar-ho tot en orris amb la seva cridòria.

La premsa ja estava allà. Van venir quasi totes les televisions i les ràdios importants. Es van enviar faxos a tots els mitjans de comunicació i el resultat va ser força bo; va sortir a quasi tot arreu amb fotografia inclosa, i fins i tot deien alguna cosa coherent sobre allò que denunciàvem, cosa no massa freqüent en uns mitjans més àvids d'espectacle que de discurs.

Jo crec que no l'havíem fet tant sonada a Barcelona des de l'ocupació d'Intermon. Cap allà les sis va arribar en Campu i en Rull (aleshores cap de la JNC), hi vam estar reunits una bona estona. D'entrada ells volien reunir-se a porta tancada, però vam aconseguir fer-ho davant els mitjans de comunicació. Sembla que van entendre alguna cosa, des d'aleshores no ens truquen ni ens envien documentació com feien abans. Cap allà les set va arribar la policia. Hi havia com cinc furgonetes (nosaltres no érem més de vint, hi haguéssim cabut tots). A través d'en Rull i en Campuzano vam pactar que sortiríem pacíficament després de la policia (som persones educades, nosaltres). Recordo que baixant l'escala vam veure que la policia es quedava al replà de l'edifici, algú va cridar ben fort "Hem dit a fora!", i sí, sí, tota la pasma cap al carrer.

Deurien ser les vuit del vespre, amb la premsa fora i tot de gent congregada preguntant què passava, i un grupúscul cridant "in-sub-mis-sió" amb quatre policies davant com armaris que no els deixaven acostar. Sortint al carrer ens vam asseure a terra i la policia va anar prenent els DNI dels qui havien estat a dalt (aquesta és la foto que va sortir a tot arreu). N'hi havia un de nosaltres que va venir sense carnet d'identitat, diu que li van acceptar el carnet de la biblioteca de la Universitat, aquell dia estaven de bon humor.

Acabada la parafernàlia policial de rigor vam anar a fer unes cerveses a un bar proper, es palpava una eufòria continguda, havíem aconseguit el què volíem, l'endemà vam sortir a tots els mitjans amb cara de bons nens. I encara va ser millor quan al cap d'un mes vam saber que Convergència, amb en Campuzano al capdavant, va haver de prémer l'accelerador per aprovar la nova llei d'objecció a Madrid per rentar la cara del seu partit, ja que feia dos mesos havien votat contra la despenalització de la insubmissió. E si no é vero, é ben trobato.

CAPÍTOL III

LA CAPACITAT D'INCIDÈNCIA POLÍTICA DE LA INSUBMISSIÓ

A. LA CREACIÓ DE XARXES DE RELACIONS

Si els moviments socials, tal com els estem definint, són estructures poc organitzades és, entre d'altres coses, perquè ells mateixos són una xarxa de connexions variada i poc estable. És a dir, un moviment social no és mai una realitat estàtica ni té uns nuclis concrets. Un moviment social és una xarxa de relacions entre petits grups de persones que treballen de manera autònoma i que mantenen certs vincles que permeten identificar-se com a part d'aquesta xarxa.

Davant de cert escenari social o polític, davant d'allò que hem anomenat oportunitat política, es revifen aquestes connexions entre grups que ja estaven latents abans de l'existència del què anomenem moviment. Podríem trobar diferents graus de vinculació de cadascun dels grups, tal com hem trobat diferents graus de participació en cada individu. En tot cas, els diferents grups sempre mantenen un alt grau d'autonomia respecte al moviment, no només per la necessitat de mantenir la llibertat de decisió, sinó també perquè allò que s'anomena "moviment" no és un punt de referència estable.

Així doncs, en aquesta xarxa connectiva dinàmica hi ha un primer nivell de vinculació d'alguns grups estables, que en un moment donat tenen contactes periòdics mantenint en cadascun d'ells un alt grau de capacitat propositiva i de decisió (serien els grups que hem analitzat en els segon capítol). Després podem trobar un segon nivell que, com a mínim, es manté informat d'allò que es genera des del moviment però no necessàriament en participa regularment. En un tercer nivell podríem trobar grups afins que s'activen en cas de mobilitzacions importants. Per últim, un quart nivell seria tots aquells grups que, mantenint certa simpatia envers el moviment, es vinculen a la mobilització per qüestions puntuals, i sovint per temes en els quals hi poden fer una aportació especialitzada.

En els dos primers nivells trobem grups de persones que es reuneixen i treballen entorn els temes que afecten directament al moviment. En els altres dos nivells trobem grups que tenen com a aglutinador temes tangencials o poc relacionats amb allò que tracta el moviment.

Tot i provar de sistematitzar nivells en la xarxa que genera el moviment social, és poc probable que qualsevol moviment de les característiques que hem estat parlant suportés una anàlisi estàtica. No podem parlar de si uns grups assumeixen un o altre paper, sinó que hi ha uns rols que necessita el moviment per funcionar que poden ser assumits per diferents grups en diferents moments del procés o el cicle de mobilització.

Aquí tornem a entrar a la teoria dels relleus socials altra vegada. Cada grup es pot anar situant en el nivell que més li convingui en cada moment. Això dependrà de les

possibilitats de mobilització que puguin assumir els grups en cada situació o dels interessos que el grups puguin tenir en cada moment.

Davant d'aquesta situació es difícil establir corrents internes o coalicions en el si d'un moviment social. La naturalesa de la mateixa organització no permet crear llaços molt estables de dirigents o grups d'oposició. Les situacions són les que van marcant les correlacions de forces, per les quals es generen processos de decisió complexos per l'alt grau de participació.

Així doncs, la participació per part dels grups en les decisions col·lectives és constant. Si un grup vol prendre part en l'àmbit de decisió sempre en té l'oportunitat. Aquest, com ja hem comentat, és un dels grans incentius que els individus tenen per participar en un moviment social.

El que ara ens interessa es la xarxa que es crea en els nivells més externs del moviment. Els esdeveniments que envolten el cicle d'un moviment social tenen molts focus d'atenció, molts punts on "passa alguna cosa". Són multipolars de manera que qualsevol petit grup es pot vincular al moviment per qüestions ben diverses. Es creen xarxes dinàmiques en les quals, al capdavant, hi acaba vinculada una gran massa social.

En aquestes xarxes sovint s'hi vinculen amplis grups socials molt institucionalitzats, partits polítics o líders d'opinió. Aquesta situació pot provocar disfuncions dintre el moviment social. Ja hem parlat de la possibilitat d'institucionalització del moviment, que comporta, quasi sempre, una pèrdua de poder important. El suport que pot rebre un moviment des d'aquestes institucions és vist, en moltes ocasions, amb cert recel per part dels grups més compromesos, que pretenen mantenir una dinàmica flexible de moviment social.

El moviment antimilitarista de la dècada dels noranta ha repercutit en molt espais de participació i en moltes organitzacions i institucions: polítiques, sindicals, estudiantils, veïnals, culturals, artístiques, religioses, solidàries, professionals, i un llarg etcètera que seria difícil de tancar.

Els moviments socials creen també oportunitats per altres moviments i per ells mateixos. Les xarxes dinàmiques on s'hi vinculen elits i institucions, les diferents mobilitzacions, la interacció en les agendes informatives i polítiques són esdeveniments que poden generar noves oportunitats en àmbits ben diversos o, presumptament, separats del focus d'interès del moviment.

També es pot donar el cas de creació de contramoviments. La crítica a la creació de places de PSS que ha fet sempre el moviment antimilitarista per la insubmissió, podem dir que ha creat un contramoviment. La defensa d'aquestes places per part d'alguns sectors d'objectors de consciència (com l'Associació d'Objectors de Consciència), ha comportat algun enfrontament.

A vegades es poden crear oportunitats per les elits o dirigents. Aprofitant l'ocasió que genera el moviment social, aquests poden proclamar-se defensors de certes causes per aconseguir votants o simpatitzants. Donada aquesta circumstància, el moviment antimilitarista ha estat sempre molt gelós de l'ús que els partits, sindicats, joventuts de partits o agrupacions d'estudiants han pogut fer de la insubmissió.

Això pot comportar un cert grau d'ostracisme pel moviment social. És més, a vegades el moviment antimilitarista ha rebut crítiques en aquest sentit.

En qualsevol cas, si passen totes aquestes coses és perquè el moviment social es converteix en un referent d'un ampli espectre de la societat. És aquesta referència la que li dona legitimitat. Una legitimitat que es fa més necessària en el cas que es practiqui la desobediència no violenta, que basa tota la seva força en aquesta legitimitat.

El moviment social doncs, busca unes bases de suport importants, el que s'ha anomenat "coixí social" en el moviment antimilitarista. Per Offe (1988), les xarxes de recolzament als moviments socials són sempre construïdes *ad hoc* per motius concrets, és a dir, les bases de suport són variables en els diferents moments.

Els judicis a insumisos com a actes polítics s'han estat generant, durant aquests deu anys, a través dels contactes que el propi insumís tenia. Era el grup de suport de cada insumís que connectava aquestes xarxes en el moment concret del judici. Això ha significat implicar molta gent de diferents sectors socials en les mobilitzacions.

Així doncs, en el cicle d'un moviment social hi intervenen certs actors, que són els que ara anem a analitzar.

B. ELS DIFERENTS ACTORS

Aquesta última part abans de les conclusions està basada en la transcripció d'entrevistes realitzades entre finals de 1998 i principis de 1999. Hem cregut que les entrevistes tenien prou solidesa per elles mateixes per introduir-les íntegrament en el treball.

Així doncs, a part de certs comentaris previs que hem cregut interessant d'introduir, podreu llegir una entrevista sota cadascun dels apartats que segueixen. Cal tenir present que totes les persones entrevistades parlen una mica de tot, i que hi ha algunes coses que es desvien de la temàtica central del treball. Ara bé, per la lògica interna de l'entrevista i perquè sempre es fa referència, d'una manera o altra, a la insumissió i al moviment antimilitarista, les entrevistes s'han conservat en el seu estat íntegre.

L'estat

L'estat no existeix mai en si mateix, sempre és un fer i desfer de relacions entre els actors que componen la societat. Poden ser processos contenciosos que refan contínuament el propi estat (Bright, Harding 1984). Diem això perquè pot semblar una mica estrany entrevistar un jutge com a concepte d'estat. Considerem que un estat de dret, democràtic i social (com el defineix la Constitució espanyola) es basa en tres pilars fonamentals; el poder legislatiu, el poder executiu i el poder judicial. Aquest últim ha tingut molta relació amb el moviment antimilitarista desobedient, així que no hem trobat que fos mala idea incloure'l aquí.

L'estat regula les relacions entre grups i alhora té mecanismes de control social. Això crea grups classificats de ciutadans amb reivindicacions semblants. Al capdavall

s'acaben creant identitats socials. Això ha passat amb el col·lectiu "els insubmisos", que sovint han estat comparats amb "els okupes" o "els independentistes". La creació d'aquest imaginatiu social forma part de les dinàmiques que genera l'estat.

És aquesta construcció de l'estat la que crea oportunitats. Trobem per un costat que l'estructura de l'estat genera el marc on és possible el moviment social. Però són els canvis en aquest estat els que creen les oportunitats que fan realitat els moviments.

Així doncs els moviments socials interactuen amb l'estat constantment. En aquesta interacció poden passar varies coses, però hi ha dos processos de relació entre els moviments socials i l'estat que són molts característics:

- L'Estat sovint coopta les persones més actives dels moviments o les seves reivindicacions. Això pot desarticlar el moviment o bé donar-li una entitat formalitzada. Ens trobem, en aquest cas, amb la institucionalització dels moviments socials. Aquest és un dels mitjans més eficaços de control social.
- L'Estat pot optar per la repressió, cosa que facilita el procés del moviment social. La resposta de l'estat pot elevar o disminuir els costos de l'acció col·lectiva.

L'objecció de consciència s'ha trobat les dues cares d'aquesta moneda. Per un costat l'Associació d'Objectors de Consciència ha patit, o està patint un procés de cooptació per part de l'estat. Les seves propostes de caire institucional són vehiculades a través de Convergència i Unió, i algun dels seus líders forma part de l'aparell administratiu de la PSS. Per altra banda la repressió judicial ha estat present durant aquests deu anys. En un estat participatiu, però, la repressió pot tenir cara amable que rebaixi els costos polítics. Així doncs, la interpretació de la llei s'ha fet sovint dins d'un ampli marge de maniobra per part de jutges i fiscals. A Catalunya pocs insubmisos han entrat a presó.

Kriesi (1992) diu que la participació i l'accés als àmbits de decisió estan en funció del que ell anomena "*la fortaleza de l'estat*". Aquesta fortaleza es valora mitjançant dos paràmetres: la centralitat del poder (a més centralitat, més fortaleza) i els espais de participació (com més institucionals, més fort és l'estat). El moviment antimilitarista s'ha trobat enfrontat a un estat poc centralitzat, certament, però les polítiques de defensa són de les més centralitzades de totes, i els espais de participació en aquests temes són molt institucionalitzats. Podem dir que l'estat al qual s'enfronta el moviment antimilitarista dels anys norants gaudeix d'una fortaleza important, en el qual és difícil prendre part de les seves decisions.

De totes maneres val a dir que la forma de l'estat ha variat molt durant les últimes dècades. Davant aquest procés, Offe (1988) qüestiona la dicotomia estat-societat civil: primer per l'augment de participació en les decisions de la societat civil, segon per l'ús de formes cada cop menys institucionalitzades de participació i en tercer lloc perquè els conflictes polítics cada cop són més amplis, toquen més a la persona, a l'individu.

En assumptes que afecten més directament a les persones, la societat participa de forma menys institucional, és una participació més espontània i amb un alt grau d'autonomia a l'hora de decidir quina és la reacció d'un mateix.

Davant d'aquesta desinstitucionalització participativa, que pren àmbits de control social a l'estat, la solució pot ser la d'actuar de manera més intervencionista. En casos com els dels insubmisos, o els okupes, l'intervencionisme de l'estat s'ha donat de forma manifesta. Aquesta circumstància dóna legitimitat als moviments socials entre els ciutadans i ciutadanes.

L'estat cada cop té més extensió, regula més àmbits de decisió personal, i això va en detriment de la seva autoritat, en detriment de la legitimitat de les seves actuacions. Davant aquests processos, els moviments socials proposen polititzar la societat civil, impregnar de fet polític qualsevol acte individual o col·lectiu.

Això arriba a provocar una confrontació ideològica molt important, en la qual no hi entrarem per no formar part del nostre treball. Algun autor il·lustra aquesta confrontació entre maneres d'entendre la societat dient que no es discuteix el preu a pagar, sinó la moneda vàlida. No s'estan plantejant temes de la política del dia a dia, sinó concepcions diferents de valors socials. S'està discutint una qüestió paradigmàtica.

Aquest plantejament dels nous moviments socials complica la divisió establerta per les teories lliberals entre allò "públic" i allò "privat". Un dels plantejaments bàsics dels moviments socials és on està el límit de l'intervencionisme de l'estat, i s'enfronta a aquest intervencionisme polititzant el fet quotidià. Entre allò "públic" i allò "privat" hi ha els moviments socials.

ENTREVISTA

SANTI VIDAL *Jutge de la Sala 3 del Penal de Barcelona. Membre de Jutges per la Democràcia. Ha jutjat i absolt insubmisos. Entrevista feta el dia 4 de novembre de 1998 al seu despatx.*

Sempre has estat vinculat a moviments socials d'esquerres, coneixies el moviment d'objecció de consciència quan vas decidir fer de jutge?

Jo treballava d'advocat laboralista i, fora de la meva feina, ja feia una sèrie de coses que creia que s'havien de fer. Però no és el mateix demanar que decidir, i d'altra banda hi havia tot el problema del moviment anarco-sindicalista que estava, des de feia una dècada, com aquell qui diu declinant. Va ser llavors quan em vaig dir "doncs ens posem a dins, dintre del marc possibilista". Cal també situar, contextualitzar històricament en quin moment passava tot això. Tot just s'acabava d'aprovar la constitució, al 78, era ben bé un moment de naixement democràtic del país. I a partir d'aquí va ser quan vaig començar a interessar-me per aquests temes d'objecció de consciència, d'insubmissió...

És a dir que tu ja coneixies processos anteriors a l'any 89, quan apareix el tema de la insubmissió ?

Sí, per exemple, jo coneixia d'abans en Pepe Beúnza. Amb ell, abans que accedís a la carrera judicial, havíem tingut ja un contacte sobretot a través de persones intermediàries, com la Remei Bona, a Sabadell, actualment jutgessa de vigilància penitenciària; o la Lluïsa Domingo, que és una advocada que sempre ha estat relacionada amb aquestes coses.

Fins l'any 84 el moviment d'objecció de consciència prova d'incidir institucionalment sobre les lleis d'objecció. Aleshores s'aproven la Llei 48/84, i la Llei 8/84, que eren les que regulaven l'objecció i la prestació social. Tu veies a venir que el moviment d'objecció de consciència optaria per una estratègia de desobediència civil ?

T'haig de confessar que no. La meua sensació era que constituïria un moviment de pressió molt més marginal del que realment després ha aconseguit ser. D'altra banda, sí que és cert que la pròpia integració d'Espanya a Europa anava creant el *caldo* de cultiu adequat perquè anés calant la idea d'una professionalització de l'exèrcit. Penso que això també va ser un factor concomitant que va ajudar el moviment a tenir molt més pes específic del que se li hauria permès en cas que no haguessin confluït aquestes dues qüestions. Ara bé, d'entrada, jo em pensava que tindria molt menys pes, i que aconseguiria cavar molt menys en la societat. Sortosament em vaig equivocar.

A finals de l'any 91, principis del 92, quan ja portàvem 2 anys amb l'estratègia d'insubmissió, tu entres al jutjat penal de Sabadell. És aleshores que els tribunals militars es treuen de sobre el problema i el traspassen als jutges civils. Quina és la sensació dels jutges civils o dels jutges penals quan se'ls traspassa aquesta "patata calenta"?

La sensació era ambivalent. Per una banda era d'un cert temor perquè creïem que era un tema que s'havia de resoldre per via legislativa. La jurisdicció militar no va fer pressió per a canviar la llei a través del Congrés de Diputats, sinó que va inhibir-se de la competència enviant-la a jurisdicció civil. Per tant per aquest costat pensàvem "ens estan penjant un problema que en realitat no hauríem de resoldre nosaltres". Però per altra banda, hi havia també una sensació de satisfacció. De fet significava que fins i tot la pròpia jurisdicció militar, que sempre ha estat una jurisdicció una mica especial, assumia que llevat dels afers estrictament militars, els quals afecten a militars professionals, totes les altres qüestions havien de ser resoltes per la jurisdicció civil.

Evidentment un tema d'objecció de consciència, un tema d'insubmissió representa un ciutadà enfront l'Estat, no pas un militar professional enfront de l'exèrcit. Per tant era bo que assumíssim d'una vegada allò que ja feia molt de temps que la jurisdicció ordinària estava reclamant i que tots aquests temes passessin a la jurisdicció civil. En aquest sentit era bo i hi estàvem a favor.

Cal parlar, però, de la independència judicial, de la capacitat dels jutges per decidir individualment amb un criteri propi. Des de dintre del moviment d'insubmissió s'ha patit una immensa disparitat de criteris a l'hora de dictar sentències. No hi va haver aleshores disparitat d'opinions entre els diferents sectors de la judicatura ?

Sí, la sensació que la jurisdicció penal havia de ser la competent, penso que era un criteri molt assumit per la immensa majoria de la judicatura, amb independència de la seva adscripció ideològica en les tres associacions judicials que hi ha en aquest país. Però, és clar, una vegada acceptada aquesta qüestió de principi, dins de la jurisdicció penal hi havia una enorme disparitat de criteris.

Malauradament, la majoria d'aquests criteris respectaven escrupolosament la literalitat de la llei, segons la qual s'incorria en delictes. Per tant en els primers anys les sentències condemnatòries abundaven de mala manera i no va ser fins després que progressivament això va anar canviant.

M'agradaria que em marquessis un parell de punts d'inflexió en tot el procés d'insubmissió durant aquests deu anys. Des del moment en què 57 persones diuen "fem desobediència civil", fins ara. Entre el 89 i el 98, potser em pots assenyalar dos o tres moments clau del procés.

Un dels moments potser seria quan es va començar a dir que el tema penal no era una solució adequada, que l'únic que estava fent era crear més conflictes dels que realment intentava solucionar.

Jo recordo que va ser cap a l'any 93-94 que es va començar a elaborar tot aquest corrent. A Judges per la Democràcia es fan els primers treballs teòrics sobre aquesta qüestió, des de la idea que el dret penal hauria de resoldre conflictes.

L'experiència acumulada des de l'any 89 ha demostrat que penalitzar, criminalitzar aquest tipus de conductes, a part de les possibles qüestions d'inconstitucionalitat que planteja, xoca amb el dret d'objecció de consciència, amb el dret de llibertat d'opinió, etc.

A part d'aquestes qüestions de constitucionalitat, vèiem que en la pràctica, en comptes de ser una branca del dret que resolva conflictes, en creava de nous. Crec que va ser aquí quan des de la Unió Progressista de Fiscals i l'Associació de Judges per la Democràcia, d'alguna manera el sector progressista de l'àmbit jurídic, es va començar a assumir que, al menys des de dins, i paral·lelament a tot allò que es fes des de fora, s'havia de fer algun tipus de pressió. Sobretot a base de pronunciaments jurídics, que és l'únic que podem fer els judges. S'havia de fer algun tipus de pressió per aconseguir sortir de la criminalització d'aquest tipus de temes en l'àmbit penal. Això va ser a l'any 93-94, quan es va començar a assumir aquest tema des de les associacions judicials. Per mi aquesta va ser una fita.

Un altre moment important jo diria que és quan el Tribunal Constitucional va començar a resoldre els recursos d'inconstitucionalitat dient que no es violava cap norma constitucional, ni la de proporcionalitat, per raó de la pena; ni la d'igualtat (quan es va qüestionar el perquè els homes sí i les dones no); ni la de reciprocitat, quan es va qüestionar el perquè la prestació social durava tretze mesos, i en canvi el servei militar es reduïa. Bé, quan es van donar aquests pronunciaments constitucionals des de dins de la judicatura vàrem dir, "això, la veritat és que comença a pintar una mica malament", ens pensàvem que el Tribunal Constitucional recolzaria tot aquest tipus de plantejaments jurídics, vam veure que no. Això era l'any 95-96.

És aleshores quan sorgeix el nou codi penal?

Sí, efectivament. Cal tenir en compte que qui tenia la capacitat legislativa aleshores era el Partit Socialista i era un moment per creure que per fi això sortiria del codi penal. La veritat és que entre el pronunciament del Tribunal Constitucional i la redacció del nou codi penal hi havia una certa sensació de desencís.

Ens dèiem, "doncs què hem estat fent durant tot aquest temps?. Això no es tradueix amb regulacions legislatives diferents de les que hi havia abans". O sigui que jo diria que aquests són els dos moments que destacaria d'aquest període tan llarg.

Des de dins del món judicial, quina percepció es té d'allò que pretén el moviment de la insubmissió? Es considera la insubmissió i l'objecció de consciència com un moviment social, i s'entén com a tal?

Quins objectius sembla que pot tenir aquest moviment? Com es valora el tema de la legitimitat de les estratègies utilitzades?

Parlar d'una sensació o d'un criteri dins del món judicial és partir d'una premissa falsa ja que el món judicial no té un criteri unitari ni molt menys. L'opinió i la valoració jurídica del sector estrictament professionalista de la judicatura és una. Em refereixo a tota la gent que no està afiliada a cap associació o la gent que està a l'associació professional de la magistratura, que per cert, és la immensa majoria (estem parlant d'un setanta per cent.

En canvi l'opinió d'aquell altre sector que d'alguna manera estem més en el caire progressista de la interpretació de les lleis, com pot ser Judges per la Democràcia, l'Associació Francisco de Vitoria, que és una associació més centrista, però que també té uns determinats posicionaments de caire social en aquesta matèria, n'és una altra.

Per tant estem parlant de dues opinions francament divergents quan parlem de l'opinió judicial sobre aquest tema. Això cal dir-ho.

Com que sé que ets coneixedor de totes dues, t'ho agrairé si me'n fas una pinzellada.

Mira, respecte a la primera, l'opinió majoritària dins de la carrera judicial considera el moviment d'insubmissió com una manifestació més de rebel·lia del sector juvenil de la societat, equiparable, salvant les distàncies, a qualsevol altre moviment radical, des dels *okupes*, fins als *skins*, o qualsevol altre tipus de tribu urbana. És a dir, la típica actitud que accepten sociològicament, malgrat no volen que tingui conseqüències jurídiques. Accepten que la gent, quan té entre setze i vint-i-quatre anys, ha de ser rebel. I aquesta és una manera de manifestar la seva rebel·lia. Però si aquesta rebel·lia traspasa uns límits que marca la pròpia llei, s'ha de penalitzar. Aquesta és la sensació majoritària de les organitzacions judicials més aviat conservadores.

En canvi, la sensació i la valoració que han fet les associacions progressistes, és radicalment diferent. Nosaltres estem absolutament convençuts que la gent que planteja una actitud de fermesa amb l'objecció de consciència i la insubmissió no ho fa en absolut per comoditat, com s'ha venut durant molt de temps, ni ho fa estrictament per esperit de rebel·lia, és a dir per anar en contra del *statu quo* establert. Creiem que ho fa per una veritable actitud antimilitarista i pacifista, almenys majoritàriament, segons un substrat ideològic col·lectiu. Per tant, des d'aquesta òptica, nosaltres creiem que mereix protecció i tutela perquè no és altra cosa que fer ús del dret constitucional, de la llibertat de consciència i de la llibertat ideològica de cadascú.

Quant a la valoració de l'estratègia que heu anat seguint, les associacions conservadores sempre han considerat que una estratègia d'enfrontament contra l'Estat de Dret era inacceptable. No seguïeu les normes de convivència majoritàriament acceptades ni la llei democràtica aprovada per un Congrés de Diputats. L'estratègia esdevenia així il·legal, il·lícita i mereixia sanció penal. Des del punt de vista de les associacions progressistes, nosaltres sempre hem opinat que us heu vist una mica abocats a un carreró sense sortida. O fèieu això, o amb estratègies menys bel·ligerants corríeu el perill d'acabar diluïts, com tants altres moviments, en la dinàmica de la pròpia acceptació de les coses que fa la ciutadania.

Ens sembla una estratègia valenta, perquè comporta riscos personals per molts dels que hi heu estat implicats, fins a la privació de la llibertat, especialment quan hi va haver aquelles renúncies a l'acceptació del tercer grau penitenciari de règim obert, sobretot al País Basc.

Per tant, des del nostre punt de vista no ha estat una actitud gens còmoda. Al contrari, molt valenta, arriscada i a més efectiva. Realment efectiva perquè ha creat el revulsiu social suficient per provocar el canvi d'opinió de la ciutadania.

O sigui que penses que l'opinió d'aquesta facció de jutges més o menys conservadors no té un reflex real amb la societat ? Sembla que la societat ha avançat per uns altres camins.

En absolut. I això no només en aquest tema. Malauradament ho estem constatant en molts altres temes del dia a dia. Pensem que la societat, sortosament, està avançant més de pressa del que ho està fent la judicatura quant a l'acceptació de la realitat social. I això és perillós pels jutges.

Kelsen, un teòric jurídic del segle passat, ja deia que una de les principals virtuts que ha de tenir un jutge ha de ser connectar amb la realitat social que després ha de jutjar, perquè sinó no estarà preparat per resoldre correctament els conflictes que la societat genera. Aquest distanciament de la judicatura nosaltres creiem que actualment encara és important i ens preocupa que promocions de jutges joves no sintonitzin precisament amb aquest canvi social.

Una pregunta més explícita, molt tancada. Quin pes et sembla que té l'estratègia de la insubmissió en la desaparició del servei militar i la prestació social?

Una mica, em sembla que t'ho he dit abans. Però per més eficaç que hagi pogut ser la vostra estratègia, jo crec que no s'hauria arribat a aconseguir aquest resultat si, paral·lelament, no s'hagués donat el factor de globalització dels criteris de defensa territorial, a través de l'OTAN, a través de les forces multinacionals. Això ha comportat una imprescindible professionalització de l'exèrcit. Crec que s'han donat les dues coses, i la conjunció ens ha portat a la situació actual. La setmana passada es va publicar l'última reforma del codi penal d'aquesta matèria. Tot el tema de la insubmissió es considera únicament i exclusiva una infracció administrativa, pràcticament no hi ha delictes, tot i que continua estant en el codi penal.

Vaig llegir les primeres reformes, aquella llei que volia canviar el polèmic Article 528 que penava l'objecció de conveniència. Aquell article del codi penal era una barbaritat...

Una barbaritat, jurídicament era una barbaritat.

Vaig veure que en l'exposició de motius d'aquesta llei, per primera vegada, si no ho tinc mal entès, hi sortia explícitament la paraula "insubmissió".

Realment és així. Des d'un punt de vista jurídic, el concepte d'insubmissió no s'ha utilitzat mai. S'ha utilitzat des del punt de vista col·loquial o des del punt de vista polític. Des del punt de vista jurídic, sempre s'ha parlat de "negativa a la prestació d'un deute", sigui el deute del servei militar, sigui el deute de la prestació social. I per primera vegada, efectivament, es reconeix el fenomen social de la insubmissió.

La qual cosa demostra que quan es fa la pressió suficient, el context social acaba incloent-se dins de l'àmbit estrictament jurídic. I això és perfecte des del meu punt de vista. Això demostra que el que fan les lleis precisament és regular, reconèixer i resoldre conflictes derivats d'una realitat social, no al contrari.

Si pensem que el setanta per cent de l'àmbit judicial, aquest grup més conservador, va per darrere d'allò que pensa la societat, podem pensar que l'àmbit legislatiu encara va per darrera de l'àmbit judicial. Per exemple: els fiscals, a través d'un malabarisme legal molt estrany, decideixen arxivar casos d'insubmissió i molts jutges, com és el teu cas, busquen qualsevol detall formal per absoldre. Davant aquestes situacions sembla poc lògic que el poder legislatiu aprovi lleis com el nou codi penal.

Això acostuma a ser una realitat, però no en aquest camp sinó en tots. Pensa que per resoldre d'acord amb la realitat social i, per tant, dintre de les diverses alternatives que ha permès la llei, cal buscar la solució més justa. Per això nosaltres intentem administrar justícia, dit en paraules petites, però això és la funció del jutge. En aquest cas concret, això requereix un determinat esforç però no deixa de ser un esforç individual i circumscrit al cas concret, per tant un esforç factible.

En canvi, modificar la legislació, adoptar mesures legislatives per canviar un determinat text penalitzador, sobretot quan es tracta de codis penals no és fàcil des del punt de vista del propi sistema democràtic. La llei orgànica requereix una majoria molt qualificada de dos terços del Congrés de Diputats, va molt més lent per als partits polítics, entre altres coses perquè ells a més a més, han d'intentar connectar amb la realitat social.

Els polítics també tenen una quantitat d'interessos barrejats que, sortosament, els jutges no tenim. Tu apliques la llei interpretant-la d'una determinada manera o d'una altra segons un criteri estrictament jurídic, sens dubte matisat per la ideologia del propi jutge.

No ens enganyem, els jutges tenim la nostra pròpia ideologia, i els qui diguin que no, que n'hi ha molts que diuen que no, *mienten como bellacos*. Tots som persones humanes, i per tant no estem aïllats en un món absolutament autònom i desconectat, no ens hem d'enganyar. Una altra cosa és que les nostres opinions sempre han de tenir algun tipus de recolzament legal, sinó allò que estariem fent seria manipular la llei, i això no podem fer-ho.

Els polítics no tenen aquesta independència d'interessos i això fa que vagin sempre per darrere de la societat, i moltes vegades fins i tot per darrere dels operadors jurídics i dels operadors socials, sempre.

En àmbits d'intersecció dels dos móns, jurídic i polític, hi ha hagut algun debat, algun espai formal per discutir aquests temes?

Des del punt de vista de Judges per la Democràcia, sí. Hi ha una plataforma de política criminal alternativa, a nivell estatal, on hi ha Judges per la Democràcia, la Unió Progressista de Fiscals, una associació de catedràtics d'universitat de caire progressista, i hi intervenen també tot una sèrie de sociòlegs, antropòlegs, psicòlegs, criminòlegs. Té una seu permanent a Sevilla.

Els representants de cada una d'aquestes associacions ens reunim com a mínim una vegada cada sis mesos i discutim certs temes. L'objecció de consciència i la insubmissió han estat, des de fa bastants anys, temes habituals d'aquestes reunions.

Hi són els interlocutors a nivell polític?

No. Hi ha alguna connexió indirecta, sobretot amb partits com el Partit Socialista, Izquierda Unida o Iniciativa, en l'àmbit de Catalunya. Però no hi ha una relació, és més un àmbit d'actuació de caire estrictament jurídic, tant universitari com professional, que no pas de tipus polític. La veritat és que relacions una mica estables, entre els representants de grups polítics i representants de grups jurídics, no són gens freqüents. Cadascú és molt gelós del seu espai.

Per tal de tenir cert ressò en les agendes polítiques i informatives, el moviment d'insubmissió ha utilitzat sovint els judicis com a reclam. Hi ha hagut negatives a la llibertat condicional, hi ha hagut qui no s'ha presentat davant el jutge, fins i tot algú que ha abandonat la sala un cop iniciat el judici. Aquestes posicions han tingut alguna incidència en el món jurídic? Se n'ha parlat, o han estat espurnes sense cap efecte?

Dins de la judicatura conservadora se n'ha parlat molt d'aquests tipus d'actituds. Precisament ells diuen que aquestes conductes, com que són conductes d'enfrontament i de pressió, reforcen la seva tesi de moviment radical, de posicionament de rebel·lia contra el statu quo establert.

En canvi des de l'òptica de la judicatura progressista s'ha donat molt poca importància a l'actitud d'enfrontament. Ho considerem un element de fricció inevitable i imprescindible, conseqüència d'un error de base. I és que s'està criminalitzant una conducta que no ho hauria d'estar. Això pot portar entre altres conseqüències que algun jove tingui una actitud impròpia en un estat democràtic de dret.

A nosaltres, com a associació progressista tampoc ens sembla correcte que no es reconegui la competència o la legitimitat d'un tribunal democràtic, elegit segons les normes preestablertes per un congrés de diputats, el qual indirectament és la via de representació parlamentària d'un país. Per tant, actituds com aquesta, nosaltres no les elogiem, no les aplaudim. Que això quedi molt clar, perquè nosaltres sí que creiem que s'han de seguir unes determinades normes del joc.

Si l'estat de dret té poder legislatiu, poder executiu i poder judicial, quan el ciutadà qüestiona el poder judicial en el seu conjunt, nosaltres creiem que d'alguna manera, s'està fent minvar la capacitat de resposta del mateix estat de dret.

Aquest poder judicial, amb totes les seves imperfeccions, és precisament el que controla tots els altres poders per tal que no siguin autoritaris. Per tant qüestionar la legitimitat del poder judicial no ens sembla una posició encertada ni una posició defensable. Però una cosa és que no la justifiquem, i una altra és que no la compreguem; la comprem perfectament i considerem que és inevitable ja que s'està criminalitzant erròniament.

Fixa't que la valoració és diferent segons l'àmbit judicial que ho analitza.

Una pregunta una mica capciosa. Des del moviment antimilitarista no recordo que hi hagi hagut gaire interacció amb els àmbits jurídics més progressistes. Per què no hi ha hagut aquesta interacció, sobretot amb Jutges per la Democràcia?

Bé, jo penso que de manera esporàdica i discontinua aquesta interacció sí que hi ha estat, i des de fa força anys, crec que des de l'any 91-92. El que passa és que ha estat molt poc consensuada, o molt poc organitzada, puntual, quan es donava un cas concret, un judici determinat.

Penso que aquesta interacció entre la judicatura i un determinat grup social com podeu ser vosaltres, no es pot donar ni en aquest ni en cap altre terreny, de manera permanent. Les mateixes característiques del poder judicial, és a dir aquesta famosa independència de què tots parlem, ho comporten. Jo crec que ha de ser així, si volem que la ciutadania respecti les decisions del jutges, estigui o no d'acord amb el contingut dels casos concrets. La ciutadania ha de tenir realment la sensació que els jutges són imparcials. Després pot estar d'acord o estar en desacord amb un determinat veredictes concret, però ha de tenir la convicció que el jutge és objectiu i imparcial. Si s'establís correlació més o menys permanent entre un determinat grup social i una part, no tota, sinó una part de la judicatura, penso que aquest principi d'imparcialitat i d'objectivitat quedaria afectat.

Això nosaltres també ho cuidem molt. Una cosa és que estiguem etiquetats com a sector més o menys progressista de la judicatura, però l'altra és que no hàgim de vetllar contínuament pel manteniment d'aquest principi d'imparcialitat i d'objectivitat.

Podria citar deu o dotze temes, el moviment *okupa*, l'eutanàsia... que fan que nosaltres mantinguem relacions esporàdiques i puntuals amb els grups socials afectats per tal de debatre coses concretes. Però una relació permanent ens sembla que no seria bona perquè llavors hi hauria no només una certa interrogació sinó també una interdependència, i això no és bo.

El tema de la insubmissió aglutina gent molt heterogènia, gent molt diferent. Dins del moviment de la insubmissió i a l'Assemblea Antimilitarista, n'hi ha que creuen que s'ha d'intensificar aquest contacte i hi ha gent que diu que no. Pot saber greu que molts insubmisos considerin que el jutge no deixa de ser un més dels enemics, tot i que vosaltres penseu que esteu fent allò que us sembla bé, i que a més hi ha una empatia cap aquest moviment ?

Ho compremem que hi hagi aquesta sensació, que pensin això. I la veritat és que no ens molesta gens, perquè per ser honest i sincer, tenen part de raó. Nosaltres representem una part del poder establert i per tant, d'alguna manera, estem en una posició una mica difícil. D'una banda sintonitzem com tu dius, hi ha una certa empatia amb tots aquests tipus de moviments descriminalitzadors, per exemple amb totes les associacions relacionades amb l'abolicionisme penal.

El que passa és que cada dia estem condemnant gent a la presó, hi ha uns certs posicionaments enfrontats que són una mica inevitables. Però jo penso que són perfectament compatibles. Forma part de la pròpia conflictivitat inherent a la dinàmica social.

Els partits polítics

No està massa clar, a nivell teòric, si interessa als partits d'integrar els moviments socials dins les estratègies polítiques formals. En qualsevol cas, fins ara el neocorporativisme plantejat des de les elits polítiques no ha tingut èxit a l'hora de desviar el curs dels moviments socials. Malgrat que les elits polítiques han intentat acaparar tota la legitimitat en els processos de decisió democràtics, sempre s'han obert altres espais de debat no institucionals que han provocat esclatxes per incidir en aquestes decisions.

Offe (1988) diu que no es negocia perquè no hi ha res per oferir per part dels moviments socials. Això permet als partits titllar els moviments de fer una política irresponsable. La creació del nou paradigma dels moviments socials que plantejàvem quan parlàvem de l'estat, no és negociable.

Offe defineix tres tipus de possibles aliances en el triangle partits de dreta, partits d'esquerra i moviments social. L'única que pot generar aquest nou paradigma polític és la que alia el moviment social amb l'esquerra.

De fet el moviment antimilitarista ha estat sovint recolzat per partits de l'esquerra del ventall electoral, però aquesta situació ha creat disfuncions en el si del moviment. El recolzament per part de partits polítics sempre ha creat recels.

Kriesi (1992) fa una anàlisi de les possibilitats d'èxit dels moviments socials segons la situació conjuntural dels partits polítics. En una situació hipotètica d'unitat dels partits d'esquerra, els moviments socials tenen més espai de maniobra que en una situació de partits d'esquerra dividits. En una situació en la qual els partits d'esquerra estan al poder, els moviments socials tenen més dificultat per legitimar les seves reivindicacions, en canvi, amb l'esquerra a l'oposició, els moviments socials veuen créixer la seva força.

ENTREVISTA

CARLES CAMPUZANO. Diputat al Congrés de Diputats de Madrid per Convergència Democràtica de Catalunya. Membre de la Comissió de Defensa. Ex-president de les Joventuts Nacionalistes de Catalunya. Entrevista feta al local del Grup Parlamentari Català, a Barcelona el dia 23 de desembre de 1998.

Et sembla que val la pena parlar ara de mili i d'insubmissió?

És evident que té la seva importància i la seva transcendència. Per tant també és normal que vulguem treure'n tota la punta que té. Entre les qüestions que han començat en aquesta legislatura, que es puguin explicar d'una manera fàcil d'entendre i evident, hi ha tot el paquet de supressió de la mili, el canvi de llei d'objecció de consciència, i el canvi del codi penal en matèria d'insubmissió. Són coses reals, que a més tenen repercussions molt concretes en la gent, i també a nivell estrictament polític i parlamentari.

La política sobre el servei militar és la punta de llança, l'aparador de tota una sèrie de polítiques d'abast més ampli. Quins són els objectius en matèria de defensa que es planteja Convergència?

Hi ha dues dimensions del tema. Una és la dimensió estrictament interna, dins de l'Estat Espanyol, i una altra de més àmplia, internacional i vinculada a la seguretat.

LA DIMENSIÓ INTERNA

Està més vinculada a la política de defensa. Inclou el plantejament de la supressió de la mili i té una determinada coherència. Des de sempre existeix una demanda a l'exèrcit (un exèrcit que té una tradició i que prové d'on prové), de professionalització, de democratització, de respecte als drets de tots els militars com a persones i, d'una manera molt específica, als soldats de lleua.

Després, si faig memòria, es va fer una campanya a l'any 82, quan jo vaig entrar a militar a la JNC, que es deia *La mili a casa*. Reivindicàvem que la gent no hagués de fer la mili lluny de casa seva.

Són aspectes que intervenen poc en la política de defensa, en el sentit més convencional, però que estan lligats a problemàtiques molt concretes dins d'unes forces armades com les espanyoles. I més en un país com Catalunya, que té una determinada sensibilitat negativa davant de la qüestió militar.

La supressió de la mili té l'origen en el fet que existeix un rebuig social de la seva obligatorietat. Un rebuig que en alguns sectors té un contingut ideològic molt concret, com en els moviments d'objecció i d'insubmissió o el moviment juvenil en general, i que responen a un discurs elaborat, pensat.

I després existeix una reacció menys elaborada però més present en el conjunt de la societat. Al llarg dels anys, a mesura que s'anava treballant en temes com el de *La mili a casa*, els drets dels militars, les novatades i els maltractaments a les casernes, s'ha evidenciat un cansament de la gent respecte a la mili.

El que fem és recollir aquesta sensibilitat social tan extesa, des de la més ideològica fins a la menys ideològica, i plantejar que és una bestiesa el fet de mantenir la mili obligatòria. Seguint la demanda social volem que es converteixi en un objectiu d'aquesta legislatura.

LA DIMENSIÓ EXTERNA

Respon al moment en què desapareix l'amenaça de la guerra freda i es té una altra visió, menys militarista, respecte a les polítiques de seguretat. S'imposen noves missions per als exèrcits i es redueix la despesa militar en la majoria dels estats occidentals.

Davant la conjuntura internacional encara es posa més de manifest la demanda social. El plantejament de la supressió de la mili obliga a superar determinades concepcions que són antigues, en molts sentits són gairebé premodernes, sobre les necessitats de l'Estat Espanyol en matèria de seguretat. És també l'oportunitat de plantejar un debat polític encara poc aprofundit.

Crec que el gran debat polític en matèria de seguretat, s'anirà desenvolupant durant els propers anys a l'Estat Espanyol, i respondrà més a un nou escenari. Això dóna l'oportunitat de plantejar els temes a fons i les causes que originen el conflicte.

Tota la política, tot el discurs que es fa des del Ministeri de Defensa i des del govern espanyol en matèria de seguretat, es fa respecte a on? No es fa respecte a Andorra; no es fa respecte a França; tampoc respecte a Portugal; respecte a Líbia, no massa; ni respecte a la República Soviètica.

Es fa respecte al Marroc. Potser cal dimensionar el tema on toqui, i si hi ha problemes amb el Marroc posem-los damunt la taula i discutim-los. Això també forma part d'una concepció de les polítiques exteriors de l'Estat Espanyol.

Jo crec que, en part, el procés de supressió de la mili enllaça amb aquests plantejaments, que alhora responen a determinades idees i valors subjacents en el sentiment de la gent pel que fa a la inutilitat de la mili. Els sectors que han estat actius per la desaparició del servei militar ho han recollit i fet evident.

Si haguessis de marcar tres o quatre grans motius que hagin provocat la supressió del servei militar, com repartiries responsabilitats?

LA MILI

Hi ha la responsabilitat de la pròpia mili, per ella mateixa. Tal i com s'ha enfocat durant aquests anys, ha creat les condicions objectives per la seva desaparició.

Malgrat l'esforç de propaganda i de diners que s'ha fet des del Ministeri de Defensa, com ara la mili a la carta, la societat no ha comprat aquest producte.

Tot i que s'ha avançat molt, - hi ha menys novatades, menys maltractaments -, la sensació que la mili no era útil, hi era. A més cal afegir-hi els motius d'escàndol, com en el cas Miravete. Crec que és la pròpia mili que no ha funcionat.

LA OC I LA PSS

Una segona responsabilitat ha estat l'extensió de l'objecció de consciència. El fet que l'objecció de consciència hagi arribat fins on ha arribat, ha fet que a mig termini, caigués en crisi la pròpia conscripció.

A curt termini l'efecte no es veia, però en deu anys més, a l'anar creixent el nombre d'objectors, com a Catalunya que superem ja el cinquanta per cent de la gent que es declara objectora, hi havia el risc evident de no poder mantenir el sistema per manca de gent. A més cal tenir en compte l'evolució demogràfica.

En aquest punt cal defensar el sistema de prestació social a Catalunya. La prestació social ha servit per normalitzar l'objecció de consciència i crec que ha estat un instrument clau i decisiu a l'hora de provocar aquesta generalització de l'objecció.

LA INSUBMISSIÓ

Penso que ha tingut menys impacte quantitatiu, però en canvi l'ha tingut qualitatiu. En termes reals no ha fet trontollar el sistema sinó que ha servit per aprofundir en el procés de deslegitimació social del servei militar obligatori.

A partir del moment en què una actitud al marge de la llei obté una comprensió social, ja sigui perquè es fa difícil que els jutges condemnin, o perquè es fa difícil que els partits polítics es posicionin en contra de la insubmissió, ens veiem amb la necessitat d'articular mesures per resoldre el tractament penal d'aquesta situació.

Aquests són els tres elements que després es reflecteixen en altres qüestions, sobre les quals hem tingut multitud de xerrades i debats al llarg d'aquests anys. Ens trobàvem molt sovint que entre el públic assistent hi havia moltes mares. En general volien estar informades sobre allò que els seus fills podien fer. Creien que la mili era inútil i volien que els seus fills es fessin objectors; entenien als insubmisos però preferien que els seus fills no ho fossin. Els semblava injust que anessin a la presó.

Hi havia un estat d'ànim extès. No era només qüestió d'un sector políticament molt conscienciat, sinó que la gent, en el sentit més genèric de la paraula, anava per aquí.

Potser hi ha hagut molta més vinculació amb grups socials més ben informats, moltes vegades de caràcter urbà. Si ens fixem amb la majoria de "tios" que han fet la mili, veiem que sovint tenen menys recursos personals, tant econòmics com formatius; moltes vegades estan vinculats a àmbits rurals. A Catalunya no passa tant perquè hi ha hagut l'extensió de la PSS a través dels ajuntaments, però a la resta de l'estat encara es dona aquesta situació.

Segurament faltaria afegir una altre factor: la dimensió nacional de la qüestió. A Euskadi i a Catalunya té molta importància, mentre que al País Valencià i a Madrid queda més matisat. A Catalunya i Euskadi una part significativa de la gent que ha optat per l'objecció i la insubmissió ho ha perquè no es senten espanyols. Per tant no s'interessaven per participar en les forces armades, el més espanyol dels produccions que avui ofereix l'Estat.

Has dit que la insubmissió ha estat més qualitativa que quantitativa. Quins et sembla que són els punts clau que permeten que un fet quantitativament baix, sigui capaç d'introduir un discurs a nivell social?

L'ACTITUD PERSONAL DE L'INSUBMÍS

Home, jo crec que l'estratègia d'insubmissió és una estratègia basada en l'actitud personal tot i que comporta l'existència d'una penalització per part de l'Estat. Quan aquesta penalització és percebuda per l'opinió pública com a desproporcionada i injusta, s'evidencia l'existència del problema. El problema que es plantejaven els insubmisos no era el problema de les penes de presó, sinó que les penes de presó o les penes per inhabilitació, eren la fórmula per evidenciar l'existència del militarisme en general, i de la mili obligatòria en concret.

El moviment antimilitarista utilitza la insubmissió com a fórmula per denunciar un tractament penal desproporcionat. La gent no ha entès que per no anar a la mili, hi haguessin d'haver penes de presó. Quan en termes polítics i socials s'assumeix que la mili s'acaba, el sentiment de desproporció encara és més evident.

Per cada judici d'insubmissió s'ha organitzat la corresponent campanya amb mitjans de comunicació, compromís i suport d'artistes. Això evidenciava la situació i s'anava consolidant la percepció social.

La insubmissió treballa des de l'any 89. Tu que has estat bastant vinculat a tot el procés, podries dir quins punts d'inflexió hi ha hagut en aquests deu anys? Es poden establir uns quants capítols importants?

LA GUERRA DEL GOLF

Home, així improvisant, penso que hi una primera etapa que es tanca amb la guerra del Golf Pèrsic i és un moment clau. La guerra del Golf Pèrsic obre el debat sobre la participació o no de soldats de reemplaçament en operacions militars i tornen a posar de manifest les insuficiències de la mili. La guerra és denunciada pel moviment antimilitarista, fins i tot apareixen insubmisos vinculats a aquesta guerra.

Resulta que únicament hem estat mantenint els exèrcits per operacions internacionals d'imposició i manteniment de la pau. En aquest cas, una operació militar strictu sensu, internacional en diversos estats, resulta que no hi poden participar els soldats de lleva. L'opinió pública es pregunta per què els volem si no es poden utilitzar per allò que haurien de servir... La guerra amb Andorra, Portugal o amb el Marroc no és previsible.

L'any 91, els defensors de la mili obligatòria perden la batalla ideològica. Els únics arguments que s'acaben donant per no assumir la desaparició de la mili es vinculen a qüestions demogràfiques i econòmiques. Es diu que el model que es vol no es podrà pagar. Però el discurs més social, teòricament d'esquerra, entre moltes cometes, es diu amb la boca petita.

LA GESTIÓ DE LA PSS

Després d'aquest debat de l'any 91, es dona un creixement brutal del nombre d'objectors de consciència. La mala gestió que s'ha fet des del Ministeri de Justícia, a causa de la qual jo he tingut discussions amb el Ministeri de Defensa, propicia que la gent es faci objectora. No perquè durés més o durés menys, sinó perquè se sabia que hi havia la possibilitat d'acabar no fent res.

Aquests cinc o sis anys de situació d'espera i de descontrol, són un incentiu per fer-se objector de consciència. En la creació de les condicions objectives, el descontrol en la gestió de l'objecció ha estat decisiu, sobretot en aquests anys 90, hi ha tingut moltíssim a veure.

Amb el canvi de la llei ha augmentat el nombre d'objectors i la tendència de fons s'ha consolidat, perquè hi ha aquesta realitat social que va aflorant.

LA INSUBMISSIÓ

Paulatinament també es va anar consolidant el tema de la insubmissió. Recordo que l'any 92, quan vaig ser escollit parlamentari de Catalunya, vaig participar en uns judicis a Girona. Hi vaig anar amb la Magda Oranich, i em sembla que també hi havia en Llach. Amb altra gent vàrem pujar tots allà dalt per donar suport.

El fet que sectors concrets anessin assumint un compromís públic ajudava el procés de deslegitimació social. Tinc la sensació que a mesura que els judicis es van convertir en un acte polític, s'avançava en aquest procés de deslegitimació.

Davant d'aquests processos judicials, cau com una llosa, l'any 95 el nou codi penal, que manté quasi iguals les penes per insubmissió.

L'ACTITUD DE L'ESTAT

El Ministeri afronta el tema d'objecció i d'insubmissió des d'una perspectiva ideològica. Diuen: "Aquests ens qüestionen l'ordre amb el que es sustenta la nostra existència. Els hem de combatre i enfonsar."

La visió del combat és molt poc subtil. És un combat clar, directe, amb mà dura, penes de presó, afirmacions públiques d'insolidaritat. Aplicant una imatge militar, és com enfrontar-se a una guerra de guerrilles amb carros de combat avançant per dins dels boscos. No funciona.

Considerant l'esforç que l'Estat ha dedicat a combatre l'objecció i la insubmissió, - de diners, gent pensant-hi i declaracions al respecte -, el resultat ha estat una derrota en tota regla. I en aquest sentit també va ser un error no fer desaparèixer les penes de presó l'any 95. És un error pretendre que a través de la penalització amb presó, s'aconsegueix un efecte dissuasiu.

Quan existeix una societat que rebutja els fets, per exemple l'assassinat, la gent entén que es vagi a presó. És més, la gent ho demana. O amb un traficant de droga, s'entén. Però amb un insubmís? La societat no es sent còmplice de l'acció de l'Estat. La justificació per part de l'Estat té una base ideològica que no comparteix la societat.

A més, la gent en general no entenia que la mili, que l'exèrcit, hagués de ser objecte d'una protecció especial (davant de què?). Davant d'uns "tios" joves? Que sí que són uns melenuts, però que no representaven un perill. Existeix aquella simpatia que jo et deia al començament.

L'any 95, en lloc d'afrontar el tema més intel·ligentment, desactivar aquesta història eliminant les penes de presó i evitar que el problema anés creixent, es va voler el sistema. Com a reacció, va augmentar el nombre de gent que s'hi negava. S'hi van comprometre ajuntaments i des dels grups d'insubmissió es va entrar en la batalla amb el tema de la prestació social.

Al final resulta que s'ha hagut d'assumir que les penes de presó havien de desaparèixer. Crec que va ser una estratègia poc intel·ligent en aquell moment.

Jo no he acabat d'entendre mai el posicionament del Partit Socialista, ni a nivell espanyol ni a nivell català. Fins i tot van tancar completament les portes, suposo que no tant com a partit sinó com a governants.

Hi ha una concepció equivocada del sentit d'estat. O sigui, s'entén que el repte que plantejava l'objecció i la insubmissió, afectava en essència un dels fonaments de l'Estat. Per tant es dona una resposta clara, contundent, i sense ambigüitats.

A partir d'aquí, utilitzen una retòrica que només satisfà, segurament, una part molt concreta de l'Estat, que no és ni el conjunt de l'exèrcit, sinó els comandaments. Els alts comandaments. Aquest discurs només omple de joia les cúpules militars, els sargents i els tinents. Jo crec, sincerament, que un senyor que està fent instrucció en una caserna prefereix mil vegades tenir un professional que un soldat de lleva.

El PSOE i el PSC es deixen convèncer, s'han deixat fer presoners per la visió ideològica d'un sector molt concret de l'aparell de l'Estat. Han comprat el discurs polític d'aquest sector i l'han volgut aplicar.

S'ha demostrat al llarg del temps que aquest era l'error de base. I el continuen tenint els del Ministeri de Defensa actual. En Serra no és un home renovat respecte als darrers vint anys, pel que fa a la política de defensa d'Espanya. Al contrari, en la discussió de l'objecció, la insubmissió i la mili, el problema que té és que està convençut que, com a Ministre de Defensa, ha d'enfrontar-se a aquest fenomen social. Per això fa aquest discurs patètic sobre la consciència nacional de la defensa i intenta impossibilitar l'exercici del dret a l'objecció de consciència.

El que ens reclamava a nosaltres era que fóssim còmplices de la disminució del nombre d'objectors. No ens ho pot demanar això! I en el tema de la insubmissió, si finalment el PP acaba acceptant la supressió de les penes de presó, no és pel Ministeri de Defensa, sinó per en Cascos. És l'Álvarez Cascos qui té la visió més global de la jugada. S'adona que no té sentit comprar el discurs del Ministeri de Defensa per resoldre el tema que pretenen resoldre, i encara menys per aconseguir una mínima complicitat de la societat en un govern que desenvolupa una política en aquest terreny.

El paper dels mitjans de comunicació és curiosíssim. Per un costat les fonts d'informació quasi sempre són fonts governamentals. Aquest és un dels punts que a mi em semblen clau. No es busquen mai fonts d'informació des del mateix moviment social. Per altra banda, les notícies que generen els moviments socials, mai inclouen contingut ideològic, ni discurs polític. Com valdria tu el paper dels mitjans de comunicació?

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

La percepció que té el Ministeri de Defensa, i ho ha posat per escrit, és que hi ha una conspiració dels sectors separatistes, dels sectors comunistes, anarquistes i llibertaris, amb la complicitat dels mitjans de comunicació, per desprestigiar les forces armades.

Quan es reconeix que a l'Estat és on hi ha el major nombre d'objectors respecte a altres països d'Europa, s'atribueix a aquesta conspiració dels mitjans. Les notícies només destaquen els maltractaments i les novatades. Jo crec que aquests mitjans de comunicació han servit per expressar aquesta legitimació de la insubmissió i l'objecció. Han tingut un tractament poc ideològic del tema, però han servit perquè la majoria de la gent tingués una imatge més positiva de l'objecció i de la insubmissió.

També han servit per evidenciar aquests desastres del servei militar obligatori, però no han anat al fons de la qüestió. Aquest és un debat segurament més llarg i amb molts més temes. Però han posat de manifest que els objectors creixien, que era una cosa positiva, que els insubmisos tenien un tractament injust i que a més a la mili hi havia alcoholisme, maltractaments, novatades, accidents, gent fent marxos i morint. Plantejaven una cosa que era al carrer: s'havia d'aconseguir que la mili desaparegués.

L'EXÈRCIT ESPANYOL

Des d'aquest punt de vista, el Ministeri de Defensa no ha sabut desenvolupar millor una campanya de legitimació. La principal campanya que ha fet el Ministeri de Defensa, no ha estat la del Golf Pèrsic, però sí la de Bòsnia. Bòsnia ha estat el principal instrument de propaganda per rentar la imatge de l'exèrcit espanyol.

Per primera vegada després de cent cinquanta anys, l'exèrcit espanyol participava en una cosa que era positiva i que acabava més o menys bé.

Si repasses els darrers cent cinquanta anys, a part de les assonades, de cops d'estat, "pronunciamientos", de la Guerra Civil i de derrotes colonials, no hi ha res més. Si aquí hi hagués un militar potser citaria alguna batalla, no en tinc ni idea, de la bandera espanyola guanyant als marroquins. Potser sí, però no és una història important.

El règim britànic pot exhibir un historial des d'abans de les guerres amb Napoleó. Una divisió americana com la 182 de paracaigudistes es pot remuntar a Normandia, té un procés històric important. L'exèrcit espanyol no el té.

El mateix sistema que podia servir per millorar la imatge de l'exèrcit davant la societat, posava més en evidència que la mili no servia per això.

A la primera compareixença d'aquesta legislatura, el ministre Eduardo Serra diu que entre els seus objectius no hi figura, com a principal la supressió de la mili. El principal objectiu és "la creació de una consciència nacional de defensa". Saben que amb una societat còmplice amb els militars, les demés batalles (les dels pressupostos o les de la lluita ideològica), es poden guanyar. Però com que no tenen guanyada la de la "consciència nacional", no opten per un increment substancial dels recursos destinats a la defensa.

S'han hagut d'empassar la insubmissió i el tema de l'objecció. Sí, s'adonen que l'únic instrument de propaganda que mantenim és la notificació del procés de pau a Bòsnia.

Segurament el signe de normalitat hi serà el dia que un grup de soldats espanyols de l'estranger cometin un abús i es pugui denunciar, i el que ho denunciï i actui amb tota contundència sigui el Ministeri de Defensa. L'altre dia recordàvem la història d'aquell regiment canadenc, crec que paracaigudistes a Somàlia. Cometen uns abusos, i el regiment, per moltes batalles que tingués, es dissol. Aquí a Espanya, el dia que el Ministeri de Defensa assumeixi que, a un tercio de la legió que hagi comès una barbaritat a l'estranger se'l pot dissoldre, voldrà dir que hem arribat a un punt d'una certa normalitat amb altres estats, amb la tradició democràtica consolidada, que ara aquí no hi és.

El moviment d'objecció de consciència dels anys 70, fins hi tot dels anys 80, té certa capacitat de fluïdesa en les negociacions amb àmbits de poder o de decisió. Quan l'any 89 s'opta per una estratègia de desobediència civil, es trenquen molts dels llaços negociadors, i molts dels espais d'intercanvi. Com valoraries això? Com valoraries la capacitat de negociació o de crear aquests espais d'intercanvi?

LA CAPACITAT DE NEGOCIACIÓ DEL MOVIMENT ANTIMILITARISTA

Jo vaig estar a Madrid, quan estava al Parlament de Catalunya, a partir de l'any 90. Recordo que amb la gent que estaven a l'IDS (Informació per la Defensa del Soldat), hi havia mantingut bastantes discussions i reunions, sobretot amb la discussió del codi penal de l'any 95. Jo crec que existia, i parlo molt des de la perspectiva nostra, una situació d'una certa ambigüitat, que jo crec que és normal i que és bona amb els moviments socials.

Això al marge que amb l'Associació d'Objectors de Consciència he tingut sempre una sintonia de fons molt potent, i per tant els contactes s'han mantingut sempre per recollir propostes polítiques que ens arribaven d'ells, assumir-les com a pròpies i traslladar-les a l'acció parlamentària.

Amb el moviment d'insubmissió recordo que les discussions dels anys 93-94-95, eren sobre el tema del codi penal. L'actitud del moviment d'insubmissió era plantejar el problema, i no de plantejar la solució legal del problema. I quan en algun moment dèiem "quina és la solució legal?", no hi havia una proposta.

Jo crec que tots, segurament, hem demostrat que ens calia trobar a cadascú el seu paper. Un partit polític no té perquè assumir una agenda que li plantegi un moviment social. Cadascú té la seva agenda, resultat de la seva reflexió, de la seva discussió, del seu diàleg amb molts sectors socials, i d'aquí se'n deriva una agenda. I s'actua en conseqüència.

El que ha de fer un partit polític és mantenir la via del diàleg amb els sectors socials, perquè les agendes, avui més que mai, no són agendes tancades. L'agenda es va modificant en funció de l'evolució de moltes coses. En alguns temes, potser nosaltres tenim una major capacitat de diàleg amb els moviments socials, en aquesta matèria i en moltes altres, per incorporar elements.

Però també els moviments socials han de saber on hi ha vies reals de complicitat i on no.

A Convergència hi ha poc compromís amb la cosa militar, perquè la base electoral de Convergència no és una base que se senti còmoda amb els principis, els valors i la retòrica del militarisme, ni molt menys. És possible que el PSOE, a la resta de l'Estat, tingui una clientela per aquest discurs, Convergència no.

La gent que defensa un militar a casa meua, o és que no hi són o no els conec. I els que conec són tan marginals, que si jo haig de fer un procés intern de consulta, no hi dedico ni mig segon. Això al moviment pacifista li dóna una capacitat d'interlocució amb Convergència que no ha sabut aprofitar suficientment, que segurament ara comença a aprofitar en alguns aspectes.

Per tant, molts pals han vingut a parar a Convergència (alguns d'ells s'han dirigit a la meua persona, inicialment et sap greu, en el terreny estrictament personal), després ja assumim que l'estratègia que es planteja és d'incidir en la part més feble del suposat sistema, explotar-ne les possibilitats que es permeten de la penetració en aquest sistema. Assumim aquest joc.

Però jo crec que en general, el moviment pacifista hagués pogut trobar en Convergència uns nivells d'interlocució més fluids dels que hem trobat al llarg d'aquests anys. És possible també que a aquest sector del moviment pacifista no li hagi interessat aquest nivell d'interlocució, perquè entrava en contradicció amb estratègies que es basaven amb una confrontació pública, en posar en evidència les contradiccions. Preferien fer una criminalització personal a generar debat.

Penso que es podien haver buscat estratègies de més diàleg que haurien permès altres solucions. Tant l'Estat com Catalunya tenen poca cultura democràtica.

Quins precedents històrics hi ha d'insubmisos que treballin per una fundació, fent un estudi del fenomen i que s'entrevistin amb un diputat que ha treballat en temes de defensa?. Segurament a Holanda, l'insubmís, la fundació i el partit polític tindrien una tradició molt assumida d'aquestes coses que avui encara no tenim aquí. Però crec que és normal, perquè és ara que estem construint una tradició, una cultura de relació i de diàleg polític. El resultat, a la llarga, si ho sabem fer bé, ens portarà a un canvi. Estem fent coses molt noves, sense precedents.

Durant aquests deu anys, la insubmissió va obrint àmbits de debat. En un primer moment es denunciava el servei militar obligatori com a tema identificable. Però després es va anar obrint a temes de pressupostos de defensa, de comerç d'armes,...

COMERÇ D'ARMES

La senyora Pisionero, Secretària d'Estat, és la que porta el tema de la transparència en el comerç d'armes. En una ocasió em va dir: "somos el estado del mundo que actúa con más transparencia". Vaig trucar a en Fisas, i li vaig demanar una mica de documentació. M'ha enviat informació del Canadà, Holanda, els Estats Units i Sud Àfrica, bastant més precisa que la que ells ens donen. Ara treballem amb això.

Abans parlaves del Marroc. Els estem venent armes, i als turcs també. L'altre dia em va fer molta gràcia una notícia de la Vanguardia, una pàgina sencera que deia: "Xile reclama no comprar més armes al Govern Espanyol i al Govern Britànic". I penses que ens hauria de fer vergonya, perquè els qui hauriem de dir que no venem armes som nosaltres, i no ells que no ens les compraran.

Jo crec que primerament cal aconseguir la informació, sinó no es pot fer un debat seriós. És l'argument que estem utilitzant. Ells diuen que les informacions de les ONG són falses, i les ONG diuen que són certes. Ells diuen que la informació és secreta, i nosaltres reclamem que hi hagi la transparència per poder debatre sobre aquestes qüestions. És el primer requisit.

Un plantejament més de fons que aquest serà el més cardat de canviar, és el d'entendre la indústria de defensa com una indústria de motor, de canvi tecnològic. Les inversions en recerca i desenvolupament en defensa, també tenen repercussions en la vida civil. Això justifica la necessitat d'invertir diners en aquest terreny. És un debat d'aquests llargs i seriosos. Un altre de més delicat, és el que afecta les empreses i els llocs de treball.

A través de la qüestió de la PSS, també s'ha denunciat tot el que és el servei civil, el model d'associacionisme, de voluntariat, etc.

LA PSS I EL SERVEI CIVIL

Hi ha temes que combatré políticament. Jo entenc que no defensar el servei civil és apostar per un model feble, depenent i desestructurat. Crec que apostar per un moviment potent, autònom i democràtic passa per elaborar una llei del voluntariat.

És una posició política que estic disposat a discutir políticament, i a buscar les estratègies més intel·ligents per guanyar aquesta discussió amb qui sigui. De la mateixa manera que em sento satisfet de poder dir que el debat sobre la PSS evidencia que la prestació ha tingut aspectes extremadament positius. Per tant, discrepo d'alguns sectors del moviment pacifista.

Jo crec que la gràcia d'un sistema democràtic està en la possibilitat de discussió política a fons, des de posicions discrepants, sobre matèries molt nuclears. Alhora, cal tenir l'habilitat de generar fórmules de complicitat que permetin introduir canvis en el comportament.

El partit polític ha de tenir prou capacitat per saber distingir amb qui es pot parlar, per tal de poder discutir i treballar plegats. Potser, després de la discussió, arribem a conclusions noves sobre les nostres idees.

Com a partit polític reclamo, en primer lloc, la meva responsabilitat global, no parcial. Per tant haig de conjuminar diversos interessos segons el paper que el sistema polític m'atribueix.

En segon lloc, també reclamo que es reconegui la legitimitat dels moviments socials perquè puguin jugar un paper actiu en aquest procés. És el que els moviments socials reclamen i els ho hem de donar. A vegades no els donem prou capacitat per respondre a l'interès general, ni la plena capacitat d'intervenir en el procés polític i condicionar-lo.

Jo crec que en la construcció d'una societat democràtica això és essencial.

Amb tot aquest escenari que hem anat definint, quin serà el paper de tota la gent que ha estat treballant amb l'objecció de consciència i amb la insubmissió? Els partits polítics, els moviments socials... Com veus les línies de futur?

EL FUTUR

Crec que hi ha grans temes que, tan a Catalunya com a la resta de l'Estat, encara s'han de treballar seriosament. Estan relacionats amb una concepció diferent de les polítiques de seguretat, amb la indústria d'armament, el seu control i la seva transparència, amb les relacions amb els països de l'entorn, i tota la reflexió sobre els models de defensa d'Europa. A l'abril hi ha una discussió molt important a Washington, sobre el nou concepte de l'Aliança Atlàntica.

Diuen que des del Ministeri s'ha elaborat un Llibre Blanc de la Defensa. Són els temes més de fons, tota la reflexió sobre el dret a la ingerència.

Un cop hem eliminat la mili i només n'estem gestionant la seva millor o pitjor agonia, cal començar a plantejar-se els grans debats des dels partits polítics, des dels moviments socials, des dels mitjans de comunicació, des de les universitats...

Aquí sí que hi ha moltíssima feina a fer. Els militars, a les reunions que jo vaig, diuen que faran allò que els polítics els manin i hi ha una certa dosi de sinceritat. Situen el debat en el terreny polític. Doncs bé, tinguem el debat en aquest terreny.

Quant al tema de la transparència amb el comerç d'armes, la campanya que han muntat aquests anys algunes ONG, amb resultats segurament poc espectaculars, crea unes condicions que fan que inevitablement, d'aquí a un any, el govern espanyol hagi de donar més informació de la que dona ara.

Calculo que en un termini més llarg, les actes secretes de la Junta Interministerial, deixaran de ser-ho. Segurament hi haurà un procés per discutir políticament si té sentit vendre armes a Turquia, o no.

Aquest és un debat que no tindrà un resultat a curt termini, perquè estem parlant de diferents concepcions de fons, sobre el paper que té la indústria d'armament en una societat determinada.

A Catalunya, afegim-hi una altra dada rellevant: un país que no té estat i que no té exèrcit, pot tenir l'oportunitat en l'acció i en la reflexió sobre aquestes matèries. Potser si fóssim un país independent hauríem d'esperar a fer un exèrcit català? Potser no, oi?

Tot plegat, en el terreny conceptual, dona molt de joc per llençar propostes polítiques, i intentar després, en l'acció política i en la dels governs, d'aplicar-les. Per tant, l'agenda possible és enorme...

La premsa

Els mitjans de comunicació són una font bàsica de poder, no només per un moviment social, sinó per tots els àmbits des dels quals es pretén influir en les decisions polítiques. Des d'un moviment social no estructurat, sense lideratges, irregular en les seves accions i descentralitzat en les seves estructures, sempre s'estableixen unes relacions difícils amb els mitjans de comunicació, i tot sovint insatisfactòries.

Jenkins (1994) diu que la premsa només reacciona davant de notícies "noves" i "interessants", per tant, des dels moviments socials cal moure's dins una línia estreta entre l'extravagància i la convenció. Els missatges cal que siguin entenedors, però s'han de fer des de tribunes espectaculars per tal que els mitjans les considerin interessants.

La cobertura de la notícia normalment es fa basada en l'acció, no en el discurs. El repàs exhaustiu que fa Sampedro (1997) en el seu treball és ben il·lustratiu en aquest aspecte. El discurs antimilitarista és gairebé inexistent a la premsa d'àmbit espanyol quan es cobreixen informacions sobre insubmissió.

Per altra banda la premsa tendeix a crear líders, portaveus. Tal com hem vist, el moviment antimilitarista per la insubmissió fuig d'aquestes pràctiques personalistes. Aquestes circumstàncies provoquen que els moviments es trobin en moltes dificultats per ser notícia.

Parlàvem abans de la necessitat de crear significats per part dels moviments socials. Al capdavant són els mitjans de comunicació els que acaben amotllant aquests discursos en clau simbòlica. Són aquests mitjans els més interessats en crear símbols i discursos molt esquemàtics, per tal facilitar la comunicació amb el receptor de les notícies.

Donades aquestes dificultats, hi ha certa pràctica per part dels moviments per tal d'utilitzar periodistes amb afinitat ideològica. Les relacions amb periodistes concrets són les que permeten als moviments socials tenir cert espai en els mitjans de comunicació, a través dels quals poden difondre el seu discurs ideològic.

Segons l'estudi de Sampedro, un percentatge molt elevat de les informacions referides a insubmissió i objecció de consciència, emanen de fonts institucionals (govern, estament judicial,...), i una petita part surt de fonts directament relacionades amb el moviment social.

També segons aquest estudi, l'enquadrament de les notícies és un paràmetre a tenir en compte. El fet que, quasi sempre, les notícies sobre el moviment per la insubmissió apareguin en les seccions de societat i quasi mai a la secció de política és una mostra del caràcter que prenen aquestes informacions. El discurs polític és obviat en molts casos.

Cal esmentar que la insubmissió ha estat protagonista de moltes editorials i de molts articles d'opinió durant aquests deu anys, així com de reportatges llargs. Però en molt pocs casos s'ha tractat el discurs polític i en quasi tots es parla de temes judicials o qüestions d'accions puntuals. Al cap i a la fi, conclou Sampedro, els mitjans de comunicació no permeten mai qüestionar la política oficial i institucionalitzada.

En qualsevol cas cal fer un punt a part per parlar del paper que han desenvolupat els mitjans de comunicació locals. Aquests han atès el procés de la insubmissió d'una manera més acceptada per part dels integrants del moviment ja que, en molts casos, els mateixos periodistes eren participants de la sintonia del moviment.

ENTREVISTA

VICENÇ RELATS. *Periodista a TV3 i al diari "Avui". Autor de moltes de les informacions que ha publicat el diari en referència a la insubmissió. Entrevista realitzada a la Fonda Europa de Granollers, el dia 6 de febrer de 1999.*

A tu t'agafa la sortida de la insubmissió a TV3, al febrer del 89...

Si, però no a la secció de societat dels informatius on jo havia estat, sinó que aleshores estava fent un programa mensual de debat. Jo estava una mica *out side*, no estava operatiu en una redacció fent informació de carrer, sinó que estava en un programa molt específic.

De totes maneres deuries veure quina era la reacció a nivell informatiu, davant de la presentació dels insubmisos.

No sóc massa conscient de com és tractat el tema en aquells moments als informatius. Jo recordo que al maig o al juny d'aquell mateix any vaig entrar a treballar a l'Avui, hi van haver noves adhesions, i noves accions, i en aquell primer moment es veia d'una manera expectant, com dient "a veure què és això?".

Per exemple, jo recordo una pica baralla que va tenir el Director del diari amb un redactor, que va donar molta canxa a una informació sobre insubmissió. Al costat de la notícia hi va acompanyar un bitllet d'opinió, que no és un mecanisme gaire ordinari, tot encoratjant a l'insubmís. Recordo que hi va haver un gran toc contra aquest redactor per part del Director, li va dir "aquests quatre eixelebrats!". Sembla mentida, perquè pensaràs que els periodistes depenen molt del directiu general. Però és cert que en un primer moment hi van haver ordres expressives de minimitzar el tema.

Jo sempre he pensat que el cas dels insubmisos és un d'aquests moviments socials emergents de l'última dècada, una mica comparable amb fenòmens més recents com l'okupació. Potser és el pioner, abans de tot el gran bum de la solidaritat i de les ONG. Perquè tots ells són moviments socials de reivindicació de certs drets civils, com també pot ser tot el debat de l'homosexualitat o el de les parelles de fet. Potser tots els mitjans de comunicació han hagut d'anar-los prenent molt més en consideració d'allò que es podia pensar en un primer moment.

La insubmissió comença semblant un acte heroic de 57 persones, no hi havia la sensació de transcendència que ha tingut després. Però a l'inici la percepció és de dir "Bah! ¿això? quatre melenuts".

Els mitjans de comunicació locals o comarcals han fet un tractament completament diferent al tractament dels mitjans de comunicació de masses.

Sí, però és que les accions dels insumisos han anat dirigides, en primer lloc, a donar-se a conèixer a nivell local, i això ha provocat que hagin tingut un tractament molt més gran en premsa local i comarcal, per proximitat. En principi es dona més relleu a cada cas particular. A la TV, sembla que no ha passat mai d'informacions de video curt: d'informar d'aquesta càrrega policial, aquesta concentració en defensa de la insumissió, aquesta altre en suport d'aquella persona... Però grans reportatges de fons, a la TV, tampoc els recordo.

Les emissores de ràdio també s'han cenyit als breus, i, potser, en programes de tertúlia, o entrevistes, s'han brindat més al tema de fons; d'abordar el perquè i el rerafons de la qüestió.

I als diaris potser hi ha hagut una mica més de debat de fons, si no hi fos als diaris malament, perquè és a l'únic lloc on els articles d'opinió poden entrar-hi una mica. Però de totes maneres jo no he acabat de veure massa articles d'opinió o grans pronunciaments d'editorials sobre la insumissió.

Sampedro (1997) parla d'editorials en moments molt clau, és a dir; l'any 89 i durant la guerra del Golf, que són els dos punts que analitza ell.

La guerra del Golf amb aquelles desercions que hi va haver. Això jo ho recordo amb més força que no pas l'inici de la insumissió. Suposo que també és degut a que jo al 89, com t'he dit, no treballava en espais informatius.

Els mitjans de comunicació, sobretot quan la font de la informació és el moviment social, s'acaben quedant amb l'acte, s'acaben quedant amb l'acció, s'acaben quedant amb l'activitat que provoca la notícia.

Però és molt estrany que un mitjà de comunicació acabi donant el discurs de fons, acabi explicant què s'està reclamant i quins són els arguments, quin és el posicionament polític del moviment social.

Sembla com si els mitjans de comunicació estiguessin buscant coses espectaculars, i això obligui als moviments socials a moure's en l'extravagància i la imaginació, deixant una mica a part el discurs polític.

Sí, els mitjans d'entrada es centren en agafar la cosa concreta que fa sortir la notícia, i costa d'explicar tot el rerafons. Fins i tot quan hi ha hagut condemnes, o inhabilitacions, o casos exemplars, s'ha explicat més l'anècdota de la situació d'aquesta persona. No acostuma a aparèixer un apartat al costat explicant que tot això passa perquè aquesta persona defensa alguna cosa.

Però això és una cosa que, desgraciadament, passa amb tota a informació, és a dir; s'explica el fet i poques vegades surt el rerafons.

Una altra de les coses que planteja Sampedro és que, en un vuitanta o noranta per cent de les informacions que han sortit sobre objecció de consciència i sobre insumissió, les fonts d'informació són les institucions: notes de govern, de les institucions, o dels partits polítics.

És a dir, el vuitanta per cent de la informació no surt del moviment social, i el vint per cent restant que ha sorgit del moviment social acostumen a ser notícies que no reflecteixen el discurs polític.

Normalment els articles amb rerafons polític es fan perquè un redactor té ganes de fer-ho. Regularment el que s'ha anat fent és tot un seguiment dels esdeveniments. Les dades globals s'han anat desbordant i això és el que fa la notícia. Aquests temes els diaris els posen dins la secció de societat, no va mai a política, aleshores acaben sent com "històries de la puta mill". La veritat és que el discurs de fons acaba per ser inexistent.

Potser no són els mitjans de comunicació de masses els que han de fer públic aquest discurs, potser es tracta que un moviment social tingui els seus canals propis per difondre el discurs.

Els seus canals propis sí que els ha de tenir, jo crec que qualsevol moviment, com més articulació tingui entre els seus membres i simpatitzants millor. Però per trencar la seva pròpia barrera ha d'arribar als mitjans de masses.

Jo insisteixo, que de tot manera hi ha de tot. En el fons aquesta és una crítica profunda als mitjans de comunicació, que no només es pot fer des del moviment per la insubmissió; tot és massa superficial. Necessites explicar fets i no tant discurs, obligat per l'espai. Abans et feia la comparació amb aquests altres moviments, i tots tenen el mateix problema en el seu tractament en els mitjans.

I fixa't que és un tractament semblant, com és el de les ONG tractades en conjunt o tots els temes de solidaritat. Perquè primer s'explica la plantada de tendes a la plaça Sant Jaume, i t'estaràs més estona dient quants eren, si hi van haver o no disturbis, si es van llençar pedres, ...

És el que va passar amb els okupes, potser és el que més es pot comparar amb el tractament que es fa de la insubmissió. Després pot haver una peça periodística més d'anàlisi, al cap de un temps, que expliqui el perquè de la situació. Ara bé, aquesta anàlisi pot ser que s'agafi per una banda massa oficial. Només agafant els okupes per mirar si hi ha habitatges buits, és no entendre res d'allò cultural que suposa.

Jo diria que el moviment per la insubmissió s'ha anat desenvolupant amb una complicitat creixent dels mitjans de comunicació, i en general de la societat. Diria que els mitjans de comunicació, potser amb notícies massa anecdòtiques, cosa comú amb altres moviments, han ajudat a fer créixer i legitimar el moviment.

El Director de l'Avui quan això començava, deia "les ONG? això són collonades". Jo també porto temes de cooperació, i m'hi havia hagut d'enfrontar per trobar-hi espai. Fins que no va començar a haver-hi el gran bum, realment costava.

Si l'Avui té el tòpic de l'etiqueta convergent, El País fa un paper de pro-socialista important, ¿marca això les informacions que surten sobre aquests temes? és a dir; els diaris donen a informació que el seu lector està esperant?

Als lectors dels diaris els interessaria una informació molt menys polititzada. A mi em sembla que els lectors agrairien, en general, un tractament de la actualitat i la informació que no obligués cada dia a obrir sempre amb gestos polítics. Crec que els diaris haurien d'explicar més fets i deixar-se de jugar sempre a sobrevalorar tant aquesta informació política de partits i tot això tant pesat.

En l'òrbita de cada mitjà pot ser que el tractament de la insubmissió pot estar més penalitzat en uns que en d'altres. Suposo que l'ABC ho deu matxacar molt més que en les informacions que pugui donar la resta.

Però nosaltres no tenim cap consigna política per tractar l'objecció i la insubmissió. Nosaltres som un diari filo-convergent, i alhora molt més atent als altres partits nacionalistes. El nostre lector moltes vegades no és convergent, i els convergents llegeixen la Vanguardia. Des de la nostra secció, jo diria que donem prou atenció als temes aquests.

Jo no crec que des del govern del PSOE es convidés a El País a fer un tractament o un altre. Ni des de l'aparell del PSOE ni des del Ministeri de Justícia. Per la nostra part, la Generalitat té incidència en el nostre diari, però et ben asseguro que, per part d'aquesta, no és un tema que hagi preocupat mai, no han dit mai "no doneu canxa als objectors", ni tampoc des dels partits.

Aquesta batalla es pot haver donat potser a les grans instàncies de l'Estat amb diaris pròxims en cada moment; o sigui El País amb el govern socialista, o El Mundo amb el PP.

Per altra banda no sé si els nostres lectors troben prou informació sobre aquests temes. Suposo que escadusserament, i molt centrada en un degoteig d'absolucions, de condemnes, de protestes, i de tant en tant amb alguna peça més agraïda. Jo diria que en van trobant, d'informació, sempre fa de mal dir, si d'aquesta en voldrien més.

Quan un escriu un article s'està dirigint a grups concrets. Per un costat està explicant coses per un ampli ventall de lectors, pel lector en general, però també està incidint d'alguna manera en espais molt concrets. Treballant amb moviments socials, això s'aguditza?

Sí. Sovint la font informant queda clara, i és partidària del moviment, i aquesta informació es dirigeix explícitament amb voluntat d'arribar a gent jove. Amb la insubmissió saps que et dirigeixes a gent jove.

Les notícies que surten han de tenir algun ganxo. Per exemple: el primer insubmís de l'Estat inhabilitat. Aquesta notícia té molta avantatge respecte el segon, perquè el segon ja passa a ser de la pila. S'ha de justificar el tractament d'una notícia, l'Avui va ser l'únic diari que va treure el tema dels insubmisos a les casernes. Ho has de justificar dient que són els primers insubmisos a casernes que jutgen i que aquesta és una variant, no és ben bé la insubmissió i continua penat per la justícia militar. Cal trobar coses així per vendre un tema.

Però la notícia sobre la inhabilitació d'en Pere Comellas no és una informació que volia interessar al col·lectiu de bibliotecaris o als amics d'en Pere. Aquesta vol ser una notícia que faci reaccionar al lector, al públic en general. En el fons té una voluntat molt àmplia d'arribar a la gent.

A vegades sí que fem informacions per quatre. A mi em cansa molt aquest tipus d'informació, sobretot dels partits polítics. Sovint es diuen coses entre ells, o es dona informació municipal viciada.

També es dona informació que vol ser art i part, a vegades ho ets. Tothom té les seves flaques, moltes vegades les informacions tenen intenció. Ara mateix, una cosa paral·lela a aquesta, amb tot això de la regulació del servei civil, jo sóc conscient que a vegades he fet informacions amb interessos per algú.

A vegades ets conscient que una informació fa desencadenar una cosa, o sigui que l'informador és un agent al mig de la picabaralla. A mi m'ho van dir molt clar una vegada, amb el servei civil. Vam fer un article explicant que les ONG es plantaven que va deixar el servei civil un temps tocat. Aquest és un article que interessa un moviment associatiu i acaba tenint certs efectes.

Però jo diria que el gruix de la informació sobre la insubmissió intenta sempre desgranar els motius de fons i, per tant, donar arguments primer de tot al moviment. Jo, per exemple, a l'última font que dono credibilitat és a la font oficial. Jo aquí estaria d'acord en que aquestes informacions recullen poc els arguments de fons, però tampoc és que donin per bones només les fonts oficials.

Els mitjans personalitzen moltíssim, tendeixen a crear líders, tendeixen a crear portaveus, tendeixen a crear símbols. Suposo que per fer més entenedora la informació, per acabar creant una interacció amb el lector molt més senzilla.

Els moviments socials, per la seva banda, són moviments assemblearis, en els quals els lideratges i els portaveus estan una mica prohibits, i es prova de diversificar moltíssim les persones que apareixen. Com et sembla que aquest equilibri s'ha anat portant durant aquests deu anys?

Això és una cosa que juga en contra del ressò als mitjans de comunicació. Per explicar una cosa bé has de citar noms, perquè si no semblaria que t'ho inventes. Tu bé has d'atribuir la informació a algú, com a contrast i com a font de la informació periodística, i has d'acabar dient un nom, perquè sinó ens mouríem amb impressions. És cert que el col·lectiu és molt reaci a figurar, pel seu to assembleari. A vegades no se sap ben bé qui són els interlocutors.

Per mi també és la gràcia del moviment; si volguessis retratar un dirigent, aquest no hi és per la pròpia naturalesa del moviment. Potser és que els mitjans de comunicació estem molt viciats, i també apalancats en una dinàmica de que les altres coses estan totes molt organitzades; els partits, les associacions, els comerciants, les administracions. Sí que és veritat que els mitjans de comunicació creen lideratges, i en un moviment així, els rostres s'acaben convertint en la gent que, malgrat que no sigui dit oficialment, acaba prenent relleu.

En el cas dels insubmisos jo sé que puc parlar amb gent de l'assemblea. Però un cap visible no hi és, és un lideratge molt compartit, no sé si per bé o per mal. Això vol dir un grau de coneixement baix dels moviments socials.

Suposo que si haguéssim de parlar d'objectors la gent recordaria el primer, en Pepe Beúnza. Després en Jordi Muñoz, que també es va destacar molt, jo tenia molt clar que ell era el rostre dels insubmisos durant molt de temps. En Pere també va acabar sortint molt, però són caps visibles en funció de que els passa alguna cosa, pots dir que no hi ha voluntat per part d'ells de triar de fer de portaveu, són els fets que ho porten.

Fins a quin punt et sembla que totes aquestes notícies als mitjans de comunicació poden arribar a generar un debat que realment qüestioni l'estatus quo o la política oficial.

Als mitjans crec que no se'ls pot veure com uns aliats...

Ni per part governamental?

No, jo crec que no, al final resultarà que tinc una caricatura molt simple de tot plegat. Però jo diria que els mitjans, en un moment donat reaccionen amb una mica de sorpresa. Després ho van tractant amb aquesta poca profunditat, però que tampoc vol dir que els mitjans facin el joc a l'Estat. Jo no crec que les informacions hagin sigut per destacar el to insolidari del moviment. Més aviat, dient i explicant, entrant poc a fons en el tema, s'han anat fent ressò d'un fet i d'un moviment que anava creixent.

Si això ha estat suficient? segur que no. Jo que ideològicament simpatitzo amb el moviment, hi donaria més canxa, aleshores ho trobo insuficient. Però no es pot esperar que els mitjans siguin de per si aliats. El moviment s'hauria de preguntar què fa per sortir-hi més; joestic segur que amb una insistència corcona del moviment, es podria penetrar molt més.

La mateixa complicitat que s'ha trobat amb intel·lectuals es pot trobar entre els periodistes. Però els mitjans som uns mercenaris, no publiquem el que la gent vol saber. Si ens féssim ressò del que la gent vol saber no parlariem tant de política d'aquesta que no interessa a ningú. Però els mitjans estan ocupats per les institucions, per la política oficial. Per tal que una cosa de la base vagi sortint, costa molt. Els mitjans atenen poc aquestes coses, són massa un aparador de les coses oficials.

Hi ha, doncs, una necessitat de buscar persones aliades.

Complicitat, jo crec que sí. Per part del moviment potser caldria una actitud molt més dinàmica. En una convocatòria de roda de premsa hi haurà una assistència desigual. Aleshores s'han de trobar altres armes i al final la goteta fa taca. Si als periodistes se'ls matxaca hi hauria més incidència. Jo no crec que les administracions de justícia o de defensa estiguin contentes amb els diaris, i en canvi vosaltres dieu que som massa oficials.

Creus que en algun moment donat hi ha hagut saturació d'informacions d'aquest tipus? Sobre la insubmissió, des del any 91 quan acaba la guerra del Golf i el tema dels desertors, l'únic degotall d'informacions que van sortint són els judicis i alguna mobilització. Potser no hi ha hagut novetats que hagin estat capaces de generar informacions prou interessants.

No, un excés o un col·lapse segur que no, més aviat hi ha hagut buits. Hi ha moments molt claus: el moment de la declaració col·lectiva, el moment de la guerra del Golf, que deuen ser els que la gent més recorda. I després hi ha els judicis, i el nou codi penal, i l'última llei que retoca les penes.

Diria que moltes vegades la informació sobre aquests temes d'insubmissió ha caigut en el fet explicar la faramalla, amb poca opció de donar els arguments de fons. Crec que també hi ha informacions que es basen més en el debat, però un titular mai pot ser gaire ideològic, el text l'has de trobar a dins. Pot ser ideològic un títol d'entrevista, però en una notícia la informació l'has de dir al mig. Tampoc donaria per bo que, davant del dubte, els mitjans donin més la raó a les institucions. Ara bé, en absolut els mitjans han estat uns aliats de la causa.

Els mitjans segurament han anat bé al moviment, reflectint poc o molt, justa o injustament el que passava, però està clar que no se'ls pot veure com uns aliats. I són poc receptius, en general, a considerar aquest moviments i els altres moviments amb prou interès. Una mica per la pròpia dinàmica dels moviments, els moviments s'equivocarien pensant que per si els mitjans són aliats.

Per altra banda no crec que hi hagi hagut grans intents dels poders econòmics o polítics per frenar la informació que ha anat sortint.

Els oponents

ENTREVISTA

CORONEL ALCÁZAR. *Del Centro de Reclutamiento de la Caserna del Bruc. Entrevista realizada el día 27 de gener de 1999, a la Caserna del Bruc, en presència del germà de l'entrevistat, el Teniente Coronel Alcázar, que fa algunes intervencions marcades en cursiva.*

¿Cómo ve usted el tema de la profesionalización? ¿Cómo ve el cambio que el ejército afronta en estos momentos?

Bueno, vamos a ver, yo tengo mis opiniones como todo el mundo, pero mis opiniones son mías y por lo tanto no tienen más valor que las de cualquier otro. Y no me atrevo, vistiendo este uniforme, en mi despacho, y en horas de trabajo, y con una grabadora delante, a emitir mis opiniones, porque no serían más que mis opiniones, y no tienen ningún valor.

En cuanto a lo que opina el ejército, pues también habría que preguntarle al ejército, y eso es un tema muy complicado. Yo preferiría hablar de hechos, de datos, de cosas concretas que no son opinables, sino que son objetivables. En primer lugar, el ejército no tiene opiniones, el ejército se limita a hacer lo que el poder político dice en cada momento y lo que la legislación vigente en cada momento dice.

Entonces, ahora mismo en esta legislación se ha cambiado de un sistema de reclutamiento forzoso por otro sistema diferente, que es de los reclutamientos voluntarios. El ejército lo que hace es cambiar su sistema de reclutamiento. De tener un sistema de alistamientos que era legal y que sigue siendo legal, y que será legal hasta el año 2002, se cambia por otro diferente.

Dicen que va a salir una ley que va a poner por fin una fecha concreta, porque hasta ahora, las fechas que se estaban dando son fechas que dicen los periódicos, porque lo dicen los ministros, y lo dice el director general de reclutamiento. Dice concretamente que el 31 de diciembre del 2002 se licenciará el último soldado de reemplazo. Pero efectivamente todavía no se ha plasmado eso en ninguna ley votada por el Parlamento, parece que se está elaborando una ley del régimen militar que puede salir en breve.

Yo he leído el proyecto, y ahí sí que da una fecha determinada y unos procedimientos determinados. Deja fuera del proceso a los ayuntamientos y suspende sus labores de reclutamiento, de hecho suspende la prestación del servicio militar. Es decir, que no se acaba del todo, cosa que a mí, en principio me parece bien. El estado decide que no necesita hacer alistamientos ni reclutamientos forzosos, y como en la Constitución sigue estando la obligación de defender la patria, pues de momento suspende esa obligación a los españoles y lo cambia por otro sistema voluntario, pero supongo, y siempre supongo, que el estado se reserva el derecho a volver a poner la obligación cuando la necesite.

Desde el estamento político se dice que las causas de la suspensión del servicio militar obligatorio, y de la prestación social, viene a ser todo el cambio de escenario político mundial...

Efectivamente, todos los estados tienen sus mecanismos para evaluar sus amenazas y como van a hacer frente a esas amenazas. El estado español tiene la responsabilidad de hacer esas evaluaciones y determinar con qué va a responder a esas amenazas. Decide en un momento determinado, que el sistema del servicio militar obligatorio no es el sistema que mejor le va a sus necesidades de defensa y lo cambia por otro. Esto son temas, insisto, políticos.

¿Cree realmente que son estos los motivos? Porque están también los motivos sociales, tal vez el tema demográfico...

Supongo, insisto una vez más, que el que tiene las responsabilidades de tomar esas decisiones evalúa todos los factores que están en presencia de un problema concreto. No lo digo por que lo sepa, lo digo porque quiero creer que quien toma decisiones tan graves tiene en cuenta muchas cosas; tiene en cuenta las necesidades del estado, tiene en cuenta las necesidades de los ciudadanos, efectivamente el sentir popular, y de todo tipo, supongo.

Claro, es que no si no podemos hablar de valoraciones...

Si usted me pregunta a mi, a nivel personal yo le doy una valoración, pero si le pregunta al Teniente Coronel Alcázar (*el seu germà, allà present*), le dará otra; si salimos a fuera y le preguntamos al subteniente Martínez, nos dará otra. Creo que no tienen más valor a no ser que se haga una prospección muy grande, y en el ejército esto no se ha hecho nunca. Y yo creo personalmente que no debe de hacerse, porque nosotros somos técnicos que nos limitamos a hacer lo que nos dicen, entonces, a título personal cada uno tiene sus opiniones, pero no tienen ningún valor.

De todas maneras en el cuerpo profesional sí que hay una visión compartida de la cuestión, se establecen diálogos o debates informales...

Claro, efectivamente, pero cuando se tocan temas tan delicados como la defensa nacional, las opiniones de los técnicos están muy bien. Se consideran, evidentemente, pero luego hay otros factores que están por encima de eso y que son los que priman.

Más que nada para hacer interesante la entrevista, si le parece apago la grabadora y seguimos hablando...

No, en absoluto no; esto le permite luego pensar. Pero ni con esto ni sin esto, es que no tiene ningún sentido, insisto, porque además no sé en que dirección orienta usted su trabajo, pero no tiene ningún sentido buscar la opinión de una persona. Usted puede llenar esta habitación de coroneles, incluso de mi edad, y de mi promoción y no habla nadie. Yo estaría encantado de oír a los compañeros hablar de estos temas, pero no habla nadie.

Pero no es porque esté usted delante, la gente normalmente se reserva su opinión, porque los militares profesionales estamos educados en guardarnos nuestras opiniones. Las opiniones se expresan lealmente ante el jefe en un momento determinado, cuando uno está en la fase de tomar decisiones, y luego el jefe toma la decisión y a partir de ese momento cada uno se guarda su opinión y trata de convertir en realidad las órdenes que ha recibido de su jefe.

A mi el señor Ministro no me ha consultado en absoluto, sobre estos temas. Si lo hubiera hecho yo le hubiera hablado lealmente de lo que creo de las cosas, pero el poder político ya ha dado unas instrucciones concretas. No estamos en la fase de decidir como va a ser el servicio militar; el servicio militar obligatorio está suprimido. Está suprimido porque existe la voluntad política y legal de acabar con él. Entonces, nosotros aquí ya no estamos para discutir si es mejor o peor, que personalmente tampoco tengo opinión al respecto, porque el tema es muy complicado. Yo creo que no nos damos cuenta, ni siquiera los mismos profesionales, de lo complicado que es este asunto.

Yo podría juzgar si aquí vamos a estar mejor o vamos a estar peor con soldados de reemplazo o con soldados profesionales (me gusta más llamarlos voluntarios). Pero a nivel global, a nivel incluso social, creo que la defensa es obligación y es interés de todos. España se defiende en función de la forma que los ciudadanos quieran que se defienda, eso es así. Entonces juzgar que es mejor o que es peor, yo no me atrevo.

Las relaciones entre el ejército o las fuerzas armadas y la sociedad van a cambiar a la vez que se profesionalizan.

Sí y no; evidentemente las relaciones van a cambiar, lo que no sé si a mejor o a peor. Las fuerzas armadas, para captar soldados profesionales, tienen que abrirse más. Por eso estamos haciendo publicidad, tenemos que hacer publicidad de nuestra forma de ser, de como entendemos las cosas, de qué somos, de qué ofrecemos.

Antes todo el mundo iba por el sistema del reclutamiento forzoso, todo el mundo pasaba por aquí a la fuerza, y por tanto las conocía desde dentro. ¿Que es mejor y que es peor?, pues no lo sé, es diferente. Evidentemente el tiempo dirá si el conocimiento que tiene la ciudadanía de las fuerzas armadas es mejor o es peor, es mayor o es menor, será diferente.

Porque tal vez es que hay cierto rechazo social al servicio militar.

No es que haya un cierto rechazo social. Entre las cosas que han contribuido a cambiar el sistema, es evidente que estaba el pensar si el ciudadano estaba dispuesto a seguir contribuyendo con un sacrificio determinado a la defensa del estado. En las mismas condiciones en que lo venía haciendo. Pero estas cosas son siempre difíciles de valorar porque no ha habido un referéndum.

A mí, desde luego, como técnico, es un tema que me resulta opinable porque podríamos llenar esta habitación de personas que dicen que no, y de personas que dicen que sí. Yo hablo con padres que hubieran preferido que sus hijos hicieran el servicio militar. Y desde luego también hay otros muchos que no. Tampoco creo que se haya hecho un estudio serio, sistemático de qué es lo que la gente quiere. Pero insisto, no sé hasta que punto es importante.

Yo creo que es un tema económico, de amenazas, de alianzas con otros países, de integraciones en grupos de defensa. ¿La gente no quiere hacer la mili? la gente no ha querido hacer la mili nunca. Pero el estado dice hay que hacerla, a mí personalmente no me apetece nada pagar impuestos, y si embargo los pago.

La aprobación de la ley de objeción de conciencia puede ser un buen dato. Sobretudo aquí en Cataluña, pues hay unos índices de objeción realmente elevados...

Eso sí es un dato. Yo hablaba con algún periodista que decía "pero ¿queda alguien?". Yo creo que se exagera; los índices de objeción son importantes, yo no voy a a negarlo, són de un 30% sobre cada reemplazo.

La base de datos dice que desde el momento que se produce la asignación de destinos, que vulgarmente se dice el sorteo, hasta el día de incorporación, un 30% de los jóvenes, una vez que ya saben donde van a ir, se hacen objetores de conciencia.

Queda un 70% que va al servicio militar, ¿un 30% es mucho? Pues yo pienso que sí, es mucho, pero no es tanto. Quiero decir, teniendo en cuenta que un chico que se hace objetor de conciencia, en el mejor de los casos hace la prestación social sustitutoria en las inmediaciones de su casa, eso es una forma más cómoda. Pero hay un 70% que se va a Pamplona a hacer el servicio militar. Entonces, ¿es un porcentaje importante? Sí, pero no me parece un porcentaje como para suicidarse, de momento, mayoritariamente, la gente se incorpora a filas.

Yo creo que en los términos en los que estaba planteado el problema, se podría continuar haciendo un reclutamiento forzoso, y además mantener el servicio de prestación social sustitutorio.

Esa imagen que se está dando desde los medios de comunicación, de que al final no va a haber soldados porque todos van a ser objetores de conciencia, no responde a lo que dice la base de datos.

Hay otra cosa; el número de jóvenes que en su ficha de alistamiento han dicho que son objetores de conciencia, es decir, aquellos que se declaran objetores antes de que se produzca la asignación de destino, son siete en el último reemplazo. Siete personas de 39.000. No es una broma, pero da un poco de risa

Teniente Coronel Alcázar: *Estos son los auténticos objetores!*

Efectivamente, pero como la ley no hace distinciones, yo no las voy a hacer. Pero un poco chistoso ya es, personas que desde el primer momento, dicen que son objetores de conciencia, son siete sobre 39.000. Siete, que se pueden contar.

T.C. Alcázar: *Esos son los pobres señores que hace 25 años nos ha tocado defender, porque eran testigos de Jehová que iban a la cárcel, simplemente. Hasta once años ha llegado a pasar un pobre de éstos en una cárcel.*

Si se hace en Barcelona, el servicio militar tiene ventajas sobre la prestación social sustitutoria. Se sabe cuando empieza y cuando acaba, te la asignan en seguida. Entonces los chicos jóvenes que quieren terminar con el asunto cuanto antes y dedicarse ya a buscar trabajo, si les ha salido bien la cosa, terminan así con este asunto.

Si vas buscando, la mayoría de objetores son los chicos que les toca ir a Ceuta, Melilla, Canarias... hasta el punto que me parece que a Ceuta y a Melilla en la siguiente asignación de destino ya no vaya a nadie, porque ya han cubierto prácticamente las unidades de ahí con personal voluntario.

T.C. Alcázar: *El año pasado a Ceuta iban 1.600 militares de reemplazo. Y levantaban en la última incorporación 1.200 profesionales.*

Estan cubriendo rápidamente para evitar mandar a la gente ahí forzosa.

Me hablaba ahora de los medios de comunicación, se ha leído declaraciones en el sentido que en ciertos medios hay campañas de desprestigio del estamento militar, por ejemplo aumentando la cifra real de la objeción de conciencia.

Bueno, en los años anteriores evidentemente el servicio militar obligatorio no contaba con el apoyo incondicional de los medios de comunicación, pero yo no hablo de campaña. Lo que es evidente es que se leían muchas más opiniones en contra.

Tal vez porque es noticia: es noticia que haya un incidente con un soldado, es noticia que haya un accidente, y no es noticia lo común y lo ordinario. Efectivamente yo he leído opiniones de algunos de nuestros superiores en las que se mostraban dolidos. Claro, si nosotros tenemos ahora que captar a los jóvenes, tenemos que hacer que esto sea atractivo y que ellos vengan voluntariamente a unirse a nosotros.

Todo lo que salga a los medios de comunicación que suponga presentarnos como algo incómodo, desagradable o violento, nos hace más difícil captar jóvenes. Efectivamente, alguno de nuestros mandos superiores en algún momento se ha quejado.

¿Campaña? Yo no creo que haya campaña de desprestigio de las fuerzas armadas. Me parecen unas palabras muy importantes, lo que si hay es que a veces pasan cosas que no nos gustan a ninguno, y no nos gusta verlas reflejadas de los medios de comunicación. Bueno, supongo que cuando se ven muchas noticias de este tipo, al final uno dice "Bueno, por Dios! ¿Porqué no nos dejan tranquilos?"

Es difícil realmente romper con esa prevención que se puede encontrar entre una masa social que está vacunada contra nosotros. Las fuerzas armadas se ven perjudicadas por una serie de hechos lamentables o por un tratamiento a veces injusto del tema.

Tal vez me pongo en un terreno pantanoso, pero sí hay un cierto problema con parte la sociedad, que ha pretendido hacer una campaña de desprestigio. Sobre todo basándose en el tema del servicio militar obligatorio, hablo de antimilitarismo e insubmisión...

Bueno, eso no creo que tenga mayor importancia, o por lo menos, no creo que haya contado ni lo más mínimo en estos temas. Todo el mundo tiene derecho a expresar su opinión, cada uno se lo toma como le parece. Si hay grupos o personas que hacen bandera de determinadas posturas antimilitaristas, antinosequé, bueno, pues me parece muy bien, son muy dueños, naturalmente.

Nosotros no pretendemos captar soldados profesionales entre estos medios, respetándolos con todo nuestro cariño. Pero no creo que haya sido este el motivo para decidir una cosa tan importante y de tanta trascendencia histórica como la de cambiar el sistema de reclutamiento.

Quiero creer que es algo mucho más serio, basado en temas mucho más profundos; es un tema económico, es un tema profesional. Estas cosas parece que empezaron ayer, pero yo llevo 30 años de servicio y he visto muchos de cambios. Las fuerzas armadas han estado en estos últimos 30 años casi permanentemente en reestructuración; hay algún compañero que dice que este es el estado natural del ejército español desde siempre, desde los tercios de Flandes.

El cambio del sistema de reclutamiento es uno más de estos cambios que las fuerzas armadas afrontan como tantos otros. Esto no es un organismo estático, fijo e inmutable que de pronto le han cambiado el sistema de reclutamiento.

Nosotros estamos cambiando constantemente y este cambio es un cambio tremendamente importante, pero es un cambio más de los muchos que estamos afrontando.

No creo que la cosa sea tan simple como para decir "mire usted, la mili no gusta, y como la mili no gusta, la cambiamos", algo más profundo hay en el tema.

Los movimientos antimilitaristas tal vez han tenido en estos últimos años como escaparate la lucha contra el servicio militar. Pero detrás hay tienen una ideología. El ejército sirve a la sociedad y esa gente forma parte de la sociedad, ¿este intento de confrontación cómo afecta al estamento militar?

Dos no se pelean si uno no quiere. "Antimilitarista" yo no lo entiendo como "antimilitar". Ante una determinada política que se basa fundamentalmente en el empleo de la fuerza para resolverlo todo; en ese sentido hay muchos militares antimilitaristas. A mi no me parece que la solución de todos los conflictos sea la fuerza. Posiblemente si nos sentáramos en un foro de ese estilo, estaríamos de acuerdo en muchas cosas, hay otras cosas en las que no.

Yo no creo que el estamento militar (por utilizar una palabra que aborrezco, el estamento militar que yo dudo incluso de que exista) esté contra nada, y lamenta mucho que haya gente que esté contra él por principios. A mi personalmente no me afecta.

Admito perfectamente que a una persona no le guste mi profesión, con las personas que no les gusta mi profesión, simplemente no discuto. Lo lamento, a mí puede que tampoco me guste la suya. A mí sí que me gusta la mía, yo soy una persona vocacional, estoy haciendo un trabajo que me gusta, y encima me pagan, o sea que no tengo nada de que quejarme.

Hay gente que no le gustamos o que no le gustan las fuerzas armadas, es muy respetable. Pero no hacen ellos la política, la política la hace el gobierno, el gobierno tomará sus decisiones. Vuelvo a repetirlo; quiero creer que nuestro país funciona de forma más seria que simplemente los vaivenes de opinión de unos grupos. Quiero creer que nuestro gobierno estudia seriamente los problemas de todo tipo, no sólo de defensa; de sanidad, de educación, de economía, todos los problemas. Y toma decisiones en función de todas las variables. Efectivamente, la opinión pública es una.

Además el insumiso es una persona que no cumple la ley...

A eso quería ir, al tema de la desobediencia civil en este caso, la cuestión no cumplir la ley...

Yo estoy a favor del cumplimiento de la ley, siempre, como militar y como ciudadano. Yo creo profundamente en la ley, yo creo que la sociedad se organiza de una forma determinada, produce unas leyes, mediante un sistema político que nos hemos dado entre todos y, a partir de ahí, las leyes están para cumplirlas. Si no nos gustan las leyes, hagámoslo de una manera que se cambien para que se adapten a las necesidades sociales. Pero las leyes hay que cumplirlas todas.

Para mi una persona que no hace ni el servicio militar, ni la prestación social sustitutoria es como el que no paga impuestos. Me parece una persona insolidaria, me parece una persona que no cumple la ley, y por lo tanto hay un poder judicial que determinará lo que en cada caso convenga. Este es un caso de incumplimiento de la ley, no es un caso de filosofía o de opiniones. En principio yo estoy absolutamente de acuerdo en que las leyes deben de cumplirse, y además no lo digo yo, es que lo dice la ley.

Pero a nivel social, a nivel de medios de comunicación, hasta a nivel político, hay cierta legitimidad en esta desobediencia...

Yo no creo que pueda haber legitimidad en la desobediencia, yo lo que puedo pensar es que en un momento determinado unas leyes determinadas deban de modificarse para evitar que se incumplan. Pero mientras estén en vigor son leyes que deben de cumplirse. El que se pone al margen de la ley debe de hacer frente a sus responsabilidades, para eso están los jueces.

Hablábamos antes de las campañas de publicidad. Esas campañas también se están haciendo en los centros de educación.

En los centros de educación no se está haciendo ninguna campaña, hasta donde yo sé. Recuerdo aquel incidente que salió en la prensa que un general había escrito una carta (que yo creo que se malinterpretó) sobre la formación del espíritu de nacional.

T.C. Alcázar: ¿Puedo hacer un inciso? Curiosamente se habían hecho campañas en la época del servicio militar obligatorio, entonces se daban conferencias en institutos. Precisamente para decirles a los chicos cuales eran sus obligaciones y ofrecerse para solucionarles los problemas que les surgían.

Efectivamente, pero normalmente era iniciativa de los centros de enseñanza. Llamaban al centro de reclutamiento pidiendo si podía ir alguien para explicarles a los chicos esto del servicio militar. Nosotros mandábamos al oficial de relaciones públicas, y allí les hablaba. Pero a raíz de aquel incidente se habló de que había una campaña para el fomento del espíritu nacional en las escuelas, recibimos instrucciones de ser muy cuidadosos en este tema.

La verdad es que no hacemos campaña, no mandamos publicidad a los centros de enseñanza aunque no lo descarto. Pero nosotros buscamos hacer incidencia en los medios de comunicación o en las oficinas de empleo. Aunque yo creo que la publicidad que más repercusión social tiene es la que sale por la televisión, y la radio en segundo lugar; los folletos, los pósters que yo pueda mandar no creo que tengan mucha repercusión.

Es que ahora es básico. Todos los ejércitos que tienen reclutamiento voluntario lo hacen. Las fuerzas armadas, como cualquiera que busque captar personal, tiene que decir que están buscando personal, si no la gente no se entera. Hasta que se meta bien en el tejido social la idea de que las fuerzas armadas están ahí, siempre buscando. Hay que decir que esa es la salida para un joven entre 18 y 25 años. Hasta que esto esté instaurado en la cultura común de los españoles habrá que seguir diciendo que estamos aquí.

Posiblemente en Inglaterra, donde no conocen otro sistema, no sea necesario, y aún así lo hacen, aún así hacen muchas campañas de publicidad, sobretudo las unidades que necesitan personal. Es así, hay que vender la moto.

Se dice que la sociedad catalana tiene un rechazo muy ancestral por todo aquello que suene a militar. Leí el otro día que lo decía hasta el general Mola, en un momento dado hizo declaraciones en este sentido.

Yo no noto especiales problemas. Yo nunca estoy muy satisfecho, a mí me gustaría que fueran más, pero no me quejo. El año pasado tuvimos entorno a mil solicitudes, no sé si es mucho o poco, es difícil de valorar. Estamos en el centro en comparación con el resto de provincias. De los 53 centros de reclutamiento, nosotros estamos en la mitad. A mí me gustaría que fueran más, a lo mejor es culpa mía porque no soy capaz de llegar donde toca.

La provincia de Barcelona es un núcleo de población grande, tenemos trescientos veintitantos ayuntamientos, es difícil llegar realmente a expandir la publicidad. Tengo que fiarme más de la televisión. Pero la gente viene, la gente se apunta, hay muchas provincias que captan mucho menos que nosotros. Además en Cataluña, la cuestión del trabajo está bien. No me quejo, espero que vengan más pero no me quejo.

T.C. Alcázar: Yo quiero dar una observación, absolutamente personal. Yo sospecho, en comparación con otros colectivos, que en Barcelona, a los catalanes en general, lo que no les gusta es ser funcionarios. No es que no les guste hacerse militares voluntarios, es que tampoco hay muchos funcionarios de juzgado, tampoco hay funcionarios de hacienda.

A lo mejor lo que pasa es que pagamos mal.

T.C. Alcázar: Sospecho que Pujol, lo primero que hizo cuando cogió la administración suya, fue subir un 30% el sueldo a los funcionarios de su administración, porque sabía que el déficit que tiene de funcionarios es tremendo.

De todas formas no es que yo crea demasiado en los arquetipos, que quieres que te diga. A mí lo de que los catalanes son así...

T.C. Alcázar: No es una manifestación filosófica, es algo estadísticamente comprobable. El porcentaje de cualquier tipo de nómina de funcionario de cualquier ministerio a nivel nacional, respecto al porcentaje de catalanes, es un porcentaje que está lejísimos de su porcentaje de población.

Pero también tiene importancia el hecho de que la administración, tradicionalmente en España, está centrada en Madrid.

T.C. Alcázar: Yo estoy más que tú en por la cuestión del dinero, es decir por lo que sea, no gusta vivir de un sueldo fijo escaso.

Pero ¿Cómo es posible que nosotros tengamos más solicitudes que en provincias de más tradición militar?. Zaragoza, por ejemplo.

T.C. Alcázar: Zaragoza es mucho más selectiva a la hora de la petición de ingreso. Por eso en las escalas superiores hay muchísima gente.

Eso sí es un dato. Militares profesionales catalanes conocemos pocos, realmente.

T.C. Alcázar: Pero también conoces a muy pocos jueces catalanes, y también conoces muy pocos funcionarios de hacienda catalanes y muy pocos funcionarios de fomento catalanes y policías nacionales hay muy pocos, y guardias civiles. En la Generalitat sí, pero cobran un 30% más.

Eso es muy aventurado, creo que no hay rechazo genético, sino que simplemente las oportunidades de empleo en Madrid o en Castilla son menores. Es un tema muy difícil.

Sense comentaris

La societat

Segons Eyerman i Jamison (1991), els moviments socials són una "*praxis cognitiva*". Això significa que, a nivell social, els moviments socials són, sobretot, la causa d'un procés de canvi de valors. El moviment social és el detonant que mostra els problemes i proposa alternatives novedoses.

Si la tasca fonamental d'un moviment social és reinterpretar greuges, inscriure'ls en un marc cultural i proposar solucions, si estem parlant del que Moore cita com un "nou diagnòstic", aleshores hi ha un públic destinatari que podem considerar consumidors de significats culturals. Això és la societat, que compra aquests significats culturals en la mesura que els legitima.

L'estratègia de la desobediència civil és un discurs difícil de fer entendre. Ja hem vist a les entrevistes com es pot deslegitimar aquesta estratègia amb una senzilla apel·lació al compliment de la llei. Però també hem vist a les entrevistes que la sensació general és que la societat ha entès el discurs, ha entès la insubmissió i li ha donat legitimitat; és a dir, poder.

Segons alguns estudis, els sectors més reacs a les estratègies dels nous moviments socials són, per un costat la classe obrera industrial, que en aquests moments ha abandonat les reivindicacions i les mobilitzacions a canvi de cert benestar material, i per altra banda les classes dirigents i les administradores de poder. Són les que tenen més coses a perdre en cas d'un canvi en el status quo.

És interessant comentar, en el cas de la insubmissió, el paper dels sectors organitzats al voltant de les concepcions cristianes, amb un pes important dins la societat dels noranta a Catalunya. El suport que ha rebut la insubmissió des dels moviments de base ha estat incondicional i, sovint, militant. Aquest fet ha contrastat amb el discurs oficial de les altes jerarquies que, tot i comptant algunes excepcions, no ha vist amb bons ulls les estratègies antimilitaristes.

També volem incloure en aquest apartat la xarxa d'organitzacions no governamentals que treballen en diferents àmbits de cooperació, solidaritat, pau, salut, i altres sectors molt variats. Des d'aquest sector social no s'ha mantingut una postura uniforme. Algunes organitzacions han estat constantment donant suport a la insubmissió, mentre d'altres s'han mantingut al marge el conflicte generat.

En molts casos les ONG van decidir incorporar prestacionistes que treballessin per la seva organització. Durant aquests deu anys, i a causa de les mobilitzacions i negociacions amb el moviment antimilitarista, moltes d'elles han anat abandonant aquesta pràctica, entenent que agafar prestacionistes era una manera de seguir criminalitzant l'objecció de consciència.

Aquest procés d'abandonar la col·laboració amb la PSS es pot considerar un dels èxits més significatius del moviment. El fet de convèncer organitzacions formals amb el discurs antimilitarista de la desobediència és un reflex de fins a quin punt la societat en general ha assumit aquest discurs.

C. ELS RESULTATS

Encetem aquesta última part que, avaluant allò que ha aconseguit el moviment antimilitarista, planteja el que podem anomenar les nostres conclusions. Partim de la base que és molt difícil avaluar els resultats del procés d'un moviment social. Per un costat els plantejaments de les fites per part del moviment són molt ambigus o molt ambiciosos. Per altra banda, aquelles finalitats que són explicitades només poden ser valorades a molt llarg termini, en el cas que es puguin objectivar.

Podem dividir l'avaluació de resultats en tres àmbits diferents: en primer lloc podem parlar dels efectes en les polítiques institucionalitzades, en segon lloc en els resultats assolits en l'àmbit social, entès d'una manera global, i en últim lloc podem tractar aquells resultats que afecten al mateix moviment i a les persones que l'integren.

Els efectes en les polítiques institucionalitzades són els resultats més tangibles que trobem al final d'un cicle de mobilització social. Però no per això són més senzills d'avaluar. Ja hem comentat que l'Estat poques vegades reconeix la influència de moviments socials de participació no formal en la seva presa de decisions. Tanmateix les entrevistes que hem plasmat en aquest treball ens porten a deduir que la insubmissió té una gran part de responsabilitat en la supressió del servei militar obligatori i la prestació social substitutòria.

Els canvis que pot provocar un moviment social en les decisions d'Estat són molt petits, i mai responen al discurs general del moviment. Donada la gran quantitat d'esforços que dediquen els moviments socials a la consecució dels seus objectius, podem assegurar que, si s'avaluen els seus resultats només per aquests canvis, l'eficàcia és molt baixa. De fet sempre resta intocable l'status quo de poder, que es manté amb molta solidesa.

Per altra banda Jenkins (1994) assegura que els canvis que es produeixen mai són a causa del moviment social únicament. Assegura que els canvis apareixen en moments de crisi i això demostra que els moviments socials tenen poc control sobre la seva efectivitat. Així ho han entès les persones enquestades com es reflecteix en el segon capítol d'aquest treball.

En el cas de la insubmissió, la supressió de la mili no es pot considerar un èxit, sobretot per la conseqüent professionalització de l'exèrcit, que no ajudarà a fer realitat els plantejaments antimilitaristes del moviment. També és cert, com hem vist a les entrevistes, que aquesta decisió puntual té a veure amb la insubmissió, però també té a veure amb molts altres factors conjunturals d'ampli abast que escapen de la influència del moviment.

Ara bé, també entenem per política institucionalitzada els programes polítics d'aquelles institucions o organitzacions que participen formalment en els processos de decisió col·lectius. En aquest cas, l'èxit del moviment social es basa en el fet que aquests programes polítics integrin part o la totalitat del seu discurs. En aquest

aspecte sí podem valorar d'una manera positiva la influència de la insubmissió. No només pel fet que molts partits polítics hagin assumit cert discurs pacifista, sinó també perquè el moviment ha estat capaç de ser un interlocutor representatiu reconegut en molts moments.

El fet d'erigir-se com a interlocutor, però, implica el perill d'institucionalització que hem estat comentant al llarg del treball. Una institucionalització del moviment comporta sempre una pèrdua de poder. Creiem que el moviment antimilitarista, durant aquesta última dècada, ha mantingut un equilibri profitós entre la representativitat i la no institucionalització dels seus processos de participació.

Els resultats assolits en l'àmbit social, entès de manera global, són els que comprenen una dificultat més gran en la seva avaluació. Per un costat són molt poc objectivables i per altra banda només poden ser valorats a molt llarg termini. Alguns autors parlen d'èxit d'un moviment social en el cas que aquest sigui capaç de generar un discurs i plantejar-lo a nivell social. Donada la desestructuració organitzativa del moviment i la informalitat de la seva participació, aquest plantejament ja és, per si mateix, un resultat positiu.

Per altra banda cal valorar la legitimitat dels processos de participació. Des del moment que el gruix social entén i valora aquests processos també podem parlar d'èxit. Considerem que els moviments socials obren escletxes de participació no formals, imprescindibles pel manteniment d'una societat participativa i que garanteixi els drets individuals i col·lectius. En aquests dos aspectes esmentats (el plantejament d'un discurs i l'obertura de canals de participació) podem assegurar que el moviment antimilitarista per la insubmissió ha assolit les seves fites.

Però el que en realitat cal valorar respecte la influència d'un moviment en la societat és la capacitat de generar un canvi de valors. És evident que això no es podrà valorar fins d'aquí unes dècades, però ara ja podem parlar d'alguns indicadors. Fent una reducció dels valors que promou la insubmissió podem resumir-los en dues paraules: antimilitarisme i desobediència. El primer concepte, com es comenta en alguna de les entrevistes realitzades, existeix des de fa molt temps en la societat catalana. Potser la insubmissió ha ajudat a mantenir-lo tot radicalitzant el discurs.

El segon concepte, el de desobediència, sembla més interessant. Tal com hem comentat, la desobediència té poder en la mesura que la societat la legitima. La insubmissió ha fet un treball molt interessant de legitimació d'aquesta desobediència, i pensem que, majoritàriament, la societat l'ha entès. L'estratègia de la desobediència conté una dificultat molt alta a l'hora de ser explicada o justificada, el treball del moviment antimilitarista ha aconseguit fer-ho. Estem segurs que això ha estat possible, entre d'altres coses, pel fet que aquesta desobediència ha estat decididament no violenta.

Si valorem el llenguatge com un reflex dels valors socials, en aquest cas la insubmissió ha assolit un èxit rotund. La paraula insubmissió ha quedat lligada a la mobilització antimilitarista per molts anys. De fet així ho entén l'Institut d'Estudis Catalans, que ha inclòs aquesta definició d'insubmissió en el diccionari de la llengua catalana publicat l'any 95.

Entrem, doncs, en l'últim aspecte en la valoració de resultats, aquells que afecten el moviment i les persones que l'integren. Només el fet que el moviment hagi tingut, durant aquests deu últims anys, la capacitat de desafiament i de disrupció per

mantenir una presència social notable, es pot considerar un resultat positiu. Col·locar un debat com el del militarisme en l'arena política, des d'unes estratègies de participació no formals, era un objectiu bastant ambiciós, i el moviment l'ha aconseguit.

Un altre paràmetre a valorar és el fet d'haver estat creant, durant aquest temps, noves estratègies de mobilització social, que han implicat un ampli espectre del teixit social i polític d'aquest país. En la capacitat de mobilització és on es fonamenta gran part del poder d'un moviment social, i aquesta capacitat, amb alguns alts i baixos, ha estat present de manera continua des del moviment antimilitarista.

A partir d'aquí, doncs, el moviment manté unes xarxes connectives de mobilització que romanen latents i que es plantejen noves fites. Aquest també és un aspecte a valorar positivament. El problema és saber si aquesta xarxa serà capaç de reaccionar davant una nova oportunitat política o si serà capaç de crear-ne de noves. Però aquest plantejament queda sense resoldre, ja que tal com hem vist més amunt, no està clar fins a quin punt els moviments socials depenen completament d'aquestes oportunitats polítiques.

Per les persones que integren aquest moviment cal valorar, en primer lloc, quins beneficis n'han tret. Ja hem comentat al primer capítol que els nous moviments socials es plantejen la creació de béns col·lectius, o la solució de problemes que afecten la societat en general. Per tant, parlar de beneficis pels membres del moviment és parlar, en part, de beneficis col·lectius.

Segons aquesta perspectiva, la supressió del servei militar obligatori (que si no és una fita aconseguida pel moviment, sí que ha estat el seu aparador més significatiu) és indiscutiblement un bé col·lectiu. Fins i tot pels mateixos militars, encara que no ho vulguin reconèixer explícitament. També és un bé col·lectiu la creació de noves vies de participació social i la reafirmació de la identitat personal com a bé a defensar, en un model d'estat cada cop més intervencionista.

Tanmateix podem parlar de beneficis que repercuteixen només en els membres del moviment (a tota la xarxa social vinculada a aquest). El moviment social ha estat una via de participació política i una experiència comunicativa de socialització important per moltes persones. En moltes ocasions aquesta experiència ha estat una iniciació a la participació. De fet, un dels efectes a llarg termini d'un moviment social és el fet de polititzar els seus membres, de mantenir totes aquestes persones dins un àmbit de participació política durant bastant temps.

L'existència de la insubmissió és un fet interessant, des del punt de vista social i polític, que caracteritza el moviment antimilitarista català i espanyol de finals del segle vint. Perquè al capdavant la pregunta es pot plantejar d'una altra manera: què hagués passat si no hagués existit la insubmissió? Estem completament segurs que hi haguéssim perdut tots i totes.

Granollers, primavera de 1999.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

BRAND, Karl-Werner. *Aspectos cíclicos de los nuevos movimientos sociales: fases de crítica cultural y ciclos de la movilización del nuevo radicalismo de clases medias a* DALTON, R. J. i KUECHLER, M. (editors). 1992.

CEDIS. Centre d'Estudis Dona i Societat. 1991. *La joventut de Catalunya i el servei militar*. Enquesta publicada a la revista *Mocador* número del mes d'octubre.

DALTON, R. J. i KUECHLER, M. (editors). 1992. *Los nuevos movimientos sociales*. València: Alfons el Magnànim.

EYERMAN, Ronn i JAMISON, Andrew. 1991. *Social movements: a cognitive approach*. Cambridge: Polity Press.

JENKINS, J. Craig 1994. *La teoría de la movilización de recursos y el estudio de los movimientos sociales*. Revista *Zona Abierta* número 69.

INGLEHART, Ronald. *Valores, ideologías y movilización cognitiva en los nuevos movimientos sociales* a DALTON, R. J. i KUECHLER, M. (editors). 1992.

KRIESI, Hanspeter. 1992. *El contexto político de los nuevos movimientos sociales en la Europa Occidental* a BENEDICTO, Jorge i REINARES, Fernando (editors). *Las transformaciones de lo político*. Madrid: Alianza Universidad.

MELUCCI, A. 1994. *Asumir un compromiso. Identidad y movilización en los movimientos sociales*. Revista *Zona Abierta* número 69.

OFFE, Claus. 1988. *Partidos políticos y nuevos movimientos sociales*. Madrid: Sistema.

OLSON, Mancur. 1992. *Bienes públicos y la teoría de grupos*. México: Limusa.

PANEBIANCO. *Modelos de partidos. Organización y poder en los partidos políticos*. Madrid: Alianza Universidad

PIAZZORNO, A. 1994. *Identidad e interés*. Revista *Zona Abierta* número 69.

RASCHE, Joachim. 1994. *Sobre el concepto de movimiento social*. Revista *Zona Abierta* número 69.

RAWLS, John. 1971. *A theory of justice*. Cambridge: Harvard University Press

RUCHT, Dieter. *Estrategias y formas de acción de los nuevos movimientos* a DALTON, R. J. i KUECHLER, M. (editors). 1992.

SAMPEDRO, V. 1997. *Movimientos sociales; debates sin mordaza. Desobediencia civil y servicio militar (1970-1996)*. Madrid: Centro de Estudios Constitucionales.

TARROW, Sidney. 1997. *El poder en movimiento. Los movimientos sociales, la acción colectiva y la política*. Madrid: Alianza Universidad.

TILLY, Charles. 1991. *Grandes estructuras, procesos amplios, comparaciones enormes*. Madrid: Alianza

TOCQUEVILLE, Alexis de. 1980. *La Democracia en América*. Madrid: Alianza.

TOURAINÉ, Alain. 1990. *Movimientos sociales hoy: actores y analistas*. Barcelona: Hacer

WILSON, Frank L. *Neocorporativismo y auge de los movimientos sociales* a DALTON, R. J. i KUECHLER, M. (editors). 1992.

Persones que han col·laborat en el treball:

Alba Brito. En la transcripció de les entrevistes

Teresa Civil. En l'elaboració de gràfics i suport moral

Gerard Cuní. En la redacció de les entrevistes

Joan Costa. En la preparació de les entrevistes

Maragda Estany. En la correcció de les entrevistes

Manel Garcia. En l'aportació d'idees

Joan Gómez. En l'anàlisi dels resultats de l'enquesta

Jaume Llansó. En l'ajuda logística

Jordi Muñoz. En la preparació de les entrevistes i l'elaboració de la cronologia

Albert Padró-Solanet. En la recerca bibliogràfica, la redacció del primer capítol i l'anàlisi de les dades de l'enquesta, a més de l'assessorament en el treball en general.

Jordi Sala. En l'elaboració de la cronologia legislativa.

I l'Associació Entrepobles i el Màster de Gestió Pública de la UAB. Elles i ells ja saben perquè.

ANNEXES

1. Recull de notícies referents a alguns punts del treball
2. Sobre l'enquesta
3. Convocatòries i actes d'algunes assemblees antimilitairtes de Catalunya (de la primavera del 96 fins la primavera del 99).

1. Recull de notícies referents a alguns punts del treball

- Plantada de les ONG en la gestió de places de PSS
- Ocupació de la seu del CiU
- Pere Comellas empresonat
- Policia secreta entre els insumisos

Consideren que la legislació penalitza l'objecció i condemna milers de joves antimilitaristes

Setze ONG planten la prestació social en suport als insubmisos

Les entitats renuncien a més de cent places per a objectors

Vicenç Relats
BARCELONA

Un total de setze organitzacions no governamentals (ONG) catalanes van anunciar ahir conjuntament que trenquen els convenis per a la prestació social substitutòria (PSS) que mantenen amb el ministeri de Justícia. La decisió es pren per "no col·laborar amb una legislació que penalitza l'objecció de consciència" respecte el servei militar i que "condemna milers de joves per mantenir conviccions antimilitaristes", els insubmisos, segons argumenten en un manifest.

L'acció suposa un pas més respecte la posició crítica que una trentena d'entitats que tenien places per ser cobertes

per objectors ja van anunciar l'octubre passat i que reclama un canvi profund en la polítics d'objecció de consciència i que no es reprimeixi els insubmisos.

Des de llavors, l'Oficina per la Prestació Social Substitutòria del govern central no ha ofert cap resposta a les seves demandes. "Per contra, al nou Codi Penal, els judicis i les sentències condemnatòries cap als insubmisos s'han incrementat de forma alarmant" afirma Jordi Armadans, director de la Fundació per la Pau, l'entitat convocant del debat col·lectiu en el si de les ONG de perfil més ideològic.

Entre les ONG que ara trenquen els convenis de PSS hi ha la Fundació per la Pau, el

Centre Unesco de Catalunya, Mans Unides, Setem, Medicus Mundi, Ciemen-Acció Solidària pels Pobles, Escoltes Catalans i Fundació Pere Tarrés. Altres entitats que ja fa mesos van anunciar pels mateixos motius la renúncia a tenir objectors són Interomó o Minyons-Escoltes i Guies Sant Jordi, en un degoteig que es preveu que anirà creixent.

Desmarginalitzar

Les ONG que trenquen els convenis de PSS han tingut fins ara més d'un centenar de places, per les quals hi han passat prop de 500 objectors des que la llei es va posar en funcionament l'any 1989. Assaguen que inicialment, tot i ser crítics amb l'esperit i el contingut de la llei, van optar per col·laborar-hi "per permetre una extensió social més gran de l'objecció" i convertir-la "en una alternativa a la mili per fomentar els valors pacifistes i solidaris".

Armadans afirma que la cooperació amb els objectors "ha funcionat molt bé" i ha servit per "desmarginalitzar" l'objecció, però topa amb la "penalització legal i pràctica" que suposa per als joves que la trien. "Amb el nou Codi Penal, les penes per als joves que planten la PSS a mig fer i per als insubmisos en general ja no són de presó, però són d'inhabilitació per a la funció

EVOLUCIÓ DE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA A L'ESTAT

Font: ONOCCIOC	nombre de sol·licituds		
	1994	1995	1996
gener	6.871	3.689	6.253
febrer	5.779	4.636	6.204
març	11.871	5.720	6.178
abril	3.344	4.301	8.398
maig	6.899	6.025	9.414
juny	5.779	8.627	8.436
juliol	5.811	7.169	11.054
agost	1.730	8.432	7.994
setembre	3.260	6.659	12.136
octubre	3.077	6.818	9.176
novembre	4.028	6.008	7.077
desembre	3.371	4.748	6.371
Totals	71.111	72.832	112.779

CARLLE

pública, que no sembla una repressió tan dura però és tant o més real", continua.

Ara fa un any, el grup parlamentari de CiU va presentar al Congrés dels Diputats una proposta de llei per reformar l'objecció en què s'igualava la durada de la PSS a la mili i es recullen les reivindicacions històriques dels moviments d'objectors. La tramitació de

la llei, però, s'eternitza i les ONG creuen que, si s'aprova, la seva aplicació serà poc efectiva en vista a la implantació d'un exèrcit professional voluntari que abolirà la PSS.

Mentrestant, el nombre d'objectors ha seguit creixent de forma espectacular, ja que durant el 1996 a tot l'Estat les sol·licituds en un sol any van ser quasi cent mil.

lo una de las entidades presentes en la junta no se plantea la discusión

Las ONG reabren el debate sobre la Prestación Social Sustitutiva

PERE RUSIÑOL, Barcelona
 introducción del nuevo Código Penal, que entró en vigor el próximo viernes, ha reabierto uno de los debates que más ha dividido tradicionalmente a las organizaciones no gubernamentales (ONG): la conveniencia o no de promover progra-

mas para que los jóvenes realicen la Prestación Social Sustitutiva (PSS). A pesar del enorme déficit de plazas que hay en Cataluña, un buen número de ONG se está planteando la posibilidad de rescindir los convenios suscritos con el Ministerio de Justicia para acoger objetores de conciencia.

razón es la dureza de las penas previstas en el Código Penal para los insumisos, que pueden ser inhabilitados por 14 años. Únicamente una de las 16 entidades integrantes de la junta directiva de la Federación Catalana de ONG sigue apostando por el mantenimiento de los programas de PSS.

Algunas entidades emblemáticas de la solidaridad —como el Movimiento o Médicos Mundiales— iniciaron un debate interno que culminará en votación en los próximos meses. Médicos sin Fronteras, Mans Unides y Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi ya decidieron a finales del año pasado sus correspondientes convenios para acoger objetores.

El acuerdo logrado por Congregació i Unió (CiU) y el Partit Popular (PP) para suprimir el servicio militar en el año 2001, "si las disponibilidades presupuestadas lo permiten", no ha previsto la inclusión en la Prestación Social Sustitutiva, que cada año tiene que acoger a más objetores. En consecuencia, por cada objetor que se suma a la PSS hay otros dos a la espera de destino, con lo que se acumulan tres años entre el reclutamiento de la condición de objetor y la incorporación efectiva al servicio social.

La Generalitat y la Asociación de Objetores de Conciencia (AOC) han hecho un llamamiento a las entidades para que creen programas de PSS y contribuyan a reducir la espera de los jóvenes. Sin embargo, el colectivo de insumisos, agrupado alrededor del movimiento de Objeción de Conciencia (MOC), ha añadido argumentos contrarios a la reducción del endurecimiento de las penas previstas en el nuevo Código Penal para presionar a las entidades que acogen objetores. Las organizaciones que ofrecen programas de PSS son las que tienen que denunciar a los jóvenes que no quieren incorporarse, por lo que es incompatible promover las penas y defender la insumisión", afirma Paco Muñoz, insumiso a la espera de juicio.

Universidad y ayuntamientos

Las ONG no son las únicas que se plantean reducir las plazas de PSS que ofrecen. El debate ha entrado de lleno en las universidades y también afectará a los ayuntamientos, en los que Iniciativa y Esquerra Republicana tiene una presencia importante. El claustro de la Autónoma (UAB) que ofrece 100 plazas para los objetores rechazó el pasado jueves la propuesta presentada por un colectivo de insumisos, que pretendía la rescisión

inmediata del convenio de la Universidad. La propuesta no prosperó, pero el equipo de gobierno promovió sin éxito una propuesta intermedia, redactada por un importante dirigente de la Federación Catalana de ONG, que apostaba por la supresión gradual del programa de prestación antes de cuatro años. Esta semana los claustros de la Universidad Politécnica (UPC) y de la Pompeu Fabra (UPF) también

tienen previsto discutir el mantenimiento de su oferta de PSS, aunque es difícil que prosperen las tesis de los insumisos. Además de las ONG y de las universidades, los ayuntamientos constituyen un tercer grupo de previsible conflicto sobre el mantenimiento de la PSS. Las juventudes de Esquerra Republicana (JERC), cuyo secretario general, Camil Ros, es insumiso, exigirán a los grupos municipales de su formación que pre-

senten mociones en los ayuntamientos para rescindir los convenios. Por su parte, las juventudes de Iniciativa aclararon su programa en su III Asamblea —celebrada el mes pasado— y apostaron por "la eliminación de plazas de PSS en los ayuntamientos y la Generalitat y empezar por los ayuntamientos donde gobierna IC-Els Verds". Joves amb Iniciativa también exhortará a IC a que impulse mociones en los ayuntamientos.

Plazas de PSS* en las ONG de la Federación Catalana

ENTIDAD	PLAZAS	SITUACIÓN ACTUAL DEL CONVENIO
Federación Catalana de ONG	1	Cancelado de hecho
Alternativa Solidaria-Plenty	3	Introducción del debate. Resolución en julio
Arquitectos sin Fronteras	5	Mantenimiento
Asociación Catalana de Amigos del Pueblo Saharaui	4	Debate iniciado
Asociación para las NN UU	2	Propuesta de cancelación en junio
Asociación Catalana de Apoyo a los Refugiados	4	Mantenimiento
Ayuda en Acción	4	Inminente introducción del debate
Clemens	7	Inminente introducción del debate
Centro Unesco	3	Mantenimiento
Concertación N/S	4	Prevista ampliación de plazas
Cruz Roja	2.103	Mantenimiento. Tendencia a reducir plazas
Farmacéuticos Mundiales	20	Mantenimiento, con retenciones
Fundación Cidob	14	Mantenimiento
Fundación Intermón	30	Debate inminente. Resolución en tres meses
Fundación Prolede	2	Introducción del debate a medio plazo
Mans Unides	2	Cancelado en octubre de 1995
Médicos Mundiales	8	Debate iniciado. Resolución el 15 de junio
Món 3	3	Debate en 1995. Mantenimiento hasta 1999
Minyons Escoltes i Guies	48	Cancelado en noviembre de 1995
Sant Jordi	4	Debate iniciado, sin conclusiones a medio plazo
Setem	4	Debate iniciado, sin conclusiones a medio plazo
Médicos sin Fronteras	5	Cancelado en 1995

Las 39 ONG restantes no ofrecieron plazas de PSS en 1995
 *Prestación Social Sustitutiva

EL PAIS

El debate afecta de lleno a las ONG, que en general son sensibles al problema de los insumisos. Además, su posición tiene una gran importancia para la estrategia de la AOC, que abandona la creación de plazas en las ONG y ve con reticencias las promovidas por la Administración. En 1995, la Generalitat ofreció 1.600 plazas para los objetores, mientras que las ONG integradas en la Federación Catalana sumaban únicamente 174, si se excluye Cruz Roja, que tiene más de 2.000 y desfiende sin matices la PSS. "La importancia cuantitativa de estas plazas es reducida, pero tienen un gran valor cualitativo", coinciden en señalar el MOC y la AOC. De las 60 entidades federadas, sólo 20 tenían suscritos con-

venios con el Ministerio de Justicia en 1995. La junta directiva de la federación pasó de puntillas sobre el asunto para evitar la división y tenía asignado un único objetor que trabajaba en la Fundación Cidob, partidaria de la creación de plazas. Sin embargo, la nueva junta —elegida el pasado septiembre— fijó como sede el local de Fundació Pau i Solidaritat —vinculada a Comisiones Obreras y contraria a la PSS—. Sus responsables pidieron al Ministerio de Justicia que no les asignara ningún objetor, a la espera del pronunciamiento de la junta de la federación, que todavía no se ha producido. El presidente de la federación, Rafael Grasa, admite que el asunto es "delicado" y que la junta directiva tiene que replantearse.

Las ONG dejarán de acoger objetores si no se amnistía a los insumisos

PERE RUSIÑOL, Barcelona

Las organizaciones no gubernamentales (ONG) catalanas amenazaron ayer con dejar de ofrecer programas de Prestación Social Sustitutiva (PSS) si no se amnistía a todos los insumisos y objetores de conciencia condenados. La Fundació per la Pau ha impulsado la redacción de un manifiesto conjunto de una treintena de entidades que ofrecen o han ofrecido plazas para acoger objetores. Entre los firmantes destacan organizaciones del prestigio de Càritas, Intermon, Centro Unesco y Setem.

El director de la Fundació per la Pau, Jordi Armadans, presentó ayer el documento junto con el primer objetor de España, Pepe Beúnza. Ambos señalaron que la "represión" que sufren los insumisos y los objetores que abandonan la prestación antes de finalizarla hace "inasumible" para las ONG el mantener los convenios firmados con el Ministerio de Justicia.

A juicio de los promotores del manifiesto, el nuevo Código Penal —que prevé inhabilitaciones absolutas de hasta 14 años para los insumisos— ha agravado todavía más la "represión". La entrada en vigor de la nueva legislación fue precisamente el detonante que estimuló la reapertura del debate entre las ONG, que hace siete años decidieron mayoritariamente ofrecer programas para los objetores. Algunas entidades han rescindido unilateralmente los convenios en los últimos meses y la iniciativa de la Fundació per la Pau pretende "dar una respuesta conjunta a la nueva situación", explicó Armadans.

Objetor condenado en Lleida

La Audiencia de Lleida ha condenado al objetor Ramón Romero a dos años de inhabilitación absoluta y a una multa de 90.000 pesetas por haber abandonado la PSS cuatro meses antes de su finalización, informa Lluís Visa. El acusado fue absuelto por esta causa en junio pasado, pero la Audiencia, tras examinar un recurso del fiscal, dictaminó que el objetor debía ser juzgado de nuevo según el Código Penal vigente.

La sentencia considera probado que cuando Romero —licenciado en Antropología Social— decidió dar por acabada la PSS en la Cruz Roja de Lleida a los nueve meses de haberla iniciado era consciente de que no había transcurrido el periodo de 13 meses legalmente previsto, así como de las consecuencias penales de su conducta. El joven continuó realizando tareas de voluntario en la misma entidad durante dos años más, aunque dejó de ajustarse al horario de trabajo que establecía el programa de PSS. Esta circunstancia supone una atenuante de su responsabilidad criminal porque, a juicio del tribunal, "disminuye notablemente los efectos del delito".

El juez que había absuelto a Romero estimó que el joven actuó bajo un error invencible que le llevó a creer que podía interrumpir el servicio y con ello conseguir la derogación de una norma que consideraba injusta.

■ PP y CiU han llegado a un principio de acuerdo para que la insumisión deje de ser un delito. El acuerdo se produce después de que, en diciembre pasado, estos dos mismos grupos rechazasen una propuesta de IU que planteaba esta misma cuestión

PP y CiU pactan que la insumisión deje de ser un delito castigado con la cárcel

Una treintena de jóvenes saldrán de prisión cuando se apruebe la iniciativa parlamentaria

MADRID. (Redacción y agencias.) - El PP y CiU presentarán una iniciativa parlamentaria conjunta para que la insumisión deje de ser delito y por tanto no pueda castigarse con penas de prisión. Ello conllevará automáticamente que la treintena de insumisos que permanecen detenidos en distintas prisiones españolas puedan recuperar la libertad perdida. Este nuevo acuerdo supone una nueva plasmación práctica de la política de entente entre el Gobierno y sus socios nacionalistas de CiU surgida tras el encuentro de Aznar con Pujol del 14 de enero.

La modificación que plantean CiU y PP supone que la insumisión pasa a ser considerada una falta. El castigo será la inhabilitación temporal de los insumisos para trabajar como funcionarios de la Administración o en cargos públicos. CiU y PP estaban ayer cerrando la negociación para fijar el periodo de duración de esta inhabilitación, ya que había diferencias en este punto.

Actualmente, el Código Penal establece un castigo de prisión por insumisión que oscila desde los seis meses hasta los dos años. Por su par-

te, las sanciones administrativas que ahora se aplican van de los 10 a los 14 años de inhabilitación. En caso de guerra, las penas de prisión se elevan a entre dos y cuatro años.

Esta iniciativa se suma a las que presentaron el PSOE y BNG al pedir la despenalización de la insumisión y que deberán ser sometidas a votación por el pleno del Congreso cuando se inicie el nuevo periodo de sesiones. Una propuesta de IU, que ya recogía esta iniciativa, fue rechazada por el Congreso el pasado 16 de diciembre por un solo voto. Entonces, CiU se alineó con el PP para rechazarla.

El diputado de CiU, Carles Campuzano, argumentó entonces el voto negativo de su grupo a que estaban negociando con el PP la presentación de esta proposición no de ley. El PP argumentó entonces su oposición en que pondría en peligro la profesionalización. Ello, sin embargo, le costó a CiU una oleada de críticas de los partidos de la oposición parlamentaria catalana, principalmente el PSC e IC, ya que la postura de CDC y de sus juventudes era, precisamente, la conversión del de-

lito de insumisión en falta. Este malestar se tradujo en un encierro en la sede de CiU, el pasado 16 de enero, que se saldó con una entrevista de Campuzano con los representantes de los insumisos.

La propuesta acordada por el Gobierno y CiU se fundamenta sobre la idea en que es una incongruencia mantener penas de prisión para jóvenes por un delito que en el año 2003 dejará de serlo, ya que entonces el servicio militar dejará de ser obligatorio al implantarse el ejército profesional.

El Ministerio de Defensa ya anunció hace unas semanas que estudiaba aceptar que la insumisión deje de ser un delito castigado con penas de prisión, una vez que la ponencia parlamentaria que estudia la profesionalización de las fuerzas armadas defina la fecha del fin del servicio militar obligatorio.

Las razones de Serra

El departamento dirigido por Eduardo Serra aseguró que compartía la idea de la mayoría de los grupos parlamentarios de que era necesario dar una respuesta a la petición mayoritaria de la sociedad de acabar con la situación de enviar a la prisión a jóvenes por este delito que dejaría de serlo, una vez el Ejército dejase de ser profesional.

El portavoz del grupo popular, Luis de Grandes, dijo ayer que el PP iba a presentar hoy una iniciativa muy importante acordada con sus socios parlamentarios, con lo que consideraba que se demuestra el buen momento que atraviesan las relaciones entre el PP y CiU. De Grandes se refería a la despenalización de la insumisión, aunque fuentes de CiU señalaron que veían difícil que se pudiera presentar hoy. ■

Un grupo de insumisos, encadenados ante la sede de CiU

lectura voluntària

manifestació d'insumbisos a Madrid.

Compra i venda

Barril

Encara ressona la gresca de la derrota parlamentària de la ministra Aguirre. Però segons bla només s'accepta una rebel·lió a. Els insumbisos es queden a la ó perquè CiU no va tenir pebrots.

En l'*Eclesiastès*, aquest gran capítol de la que inclou un bell poema tret dels *Proverbis*: "Hi ha un temps per a cada cosa/ sota l' / Un temps per néixer/ i un temps per / un temps per callar/ i un temps per / un temps per estimar/ i un temps per / un temps per a la guerra/ i un temps i la pau". Doncs abans-d'ahir, dia de gran t al Congrés, no era un temps apropiat per a u. Es votava el decret de les Humanitats i ergència i Unió va viure la jornada com si es is d'un Barça-Madrid. Al final, Aguirre va la còlera de Déu i una humana emoció va xixer als seus ulls quan els seus, numantina, la van aplaudir. La ministra va ser la primera va del debat.

erò no va ser l'única. Mentre els nacionalis treien l'espina d'un pacte amb el PP que omençava a ser incòmode i li posaven les es a la ministra ni més ni menys que amb ocials, prop de 100 insumbisos empreso-

nats havien de tomar a desfer el farcell de les seves il·lusions i disposar-se a passar uns quants mesos més a la presó. Aquestes van ser les altres víctimes de la jornada parlamentària d'abans-d'ahir. Un decret d'Humanitats es convertia en una causa més important que una situació jurídica inhumana com és que un centenar de joves defensors de la pau que no provoquen la més mínima alarma social hagin de gastar els seus millors anys a la presó. Segons sembla, la presó injusta només és un problema per als que viuen entre els seus murs. "No vaig veure mai un home que mirés/ amb ulls tan àvids/ aquest petit tendal blau/ que els presos anomenen cel!", escrivia Oscar Wilde a la seva *Balada de la presó de Reading*.

Abans-d'ahir, CiU, aquesta coalició que al llarg de la legislatura ha lluit un diputat -Carles Campuzano- decididament antimilitarista, va decidir oblidar els que miren el tendal blau i va votar contra la despenalització de la insumbissió. Aquella antiga frase de la resistència tan corejada, "Per Nadal tots a casa!", no servirà per als insumbisos empresonats. Potser es consolaran llegint l'*Eclesiastès* i recordant que, si hi ha un temps per a la

Algú va decidir abans-d'ahir que donava més vots treure la bandera nacionalista que treure els abanderats pacifistes de la presó.

pau, aquest temps no està de moda a les files nacionalistes.

¿Coneix la cita el portaveu Joaquim Molins? Sens dubte que la coneix. El juny de 1996 el mateix Molins, amb el pacte de suport al PP encara calent, pujava a la tribuna en el debat d'investidura d'Aznar i començava la seva allocució amb aquells preciosos versos. A Aznar se li oferia un temps per a la pau. Als insumbisos se'ls continua considerant gairebé reus de guerra. CiU devia

pensar que en un mateix dia es podia clavar un moc al Govern però només un, en cap cas dos. Abans-d'ahir, CiU va comprar el seu petit orgull d'humiliar Aguirre al preu de prolongar l'empresonament de quasi 100 persones que no desitgen empunyar

les armes ni considerar-se ostatges de l'Estat. "Hi ha un temps per abraçar/ i un temps per abstenir-se d'abraçades". Abans-d'ahir, algú va decidir que donava més vots treure la bandera nacionalista que treure els abanderats pacifistes de la presó. Després diuen que la política és molt més complicada del que creiem i que han actuat amb responsabilitat. Més proverbis: "Si ho has entès tot és que et falta informació". És clar.

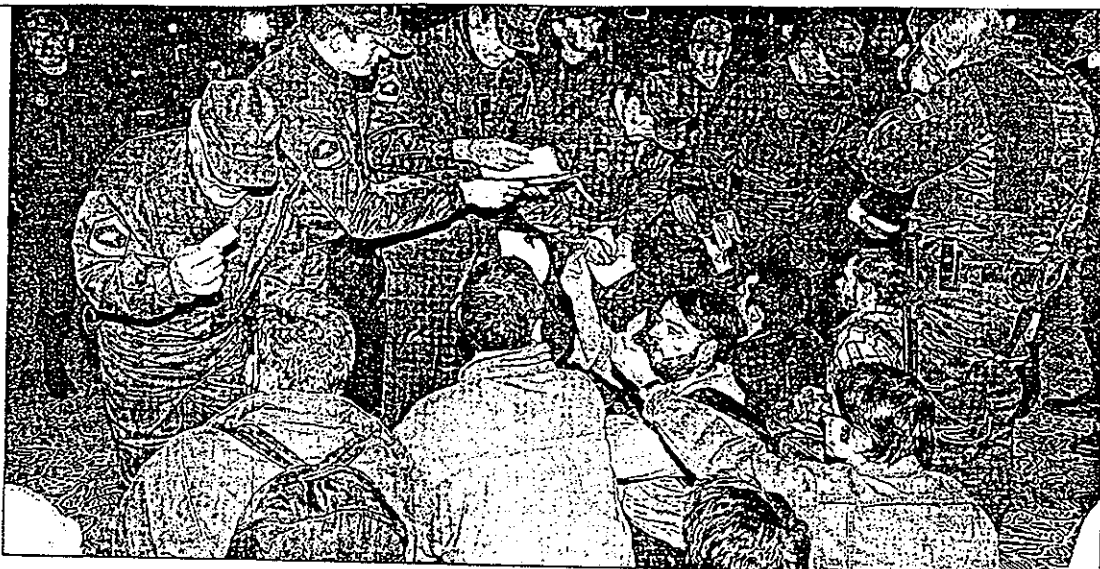
INSUMISOS EN CIU. Una quincena de insumisos ocuparon durante más de cuatro horas la sede del Grupo Parlamentario de CiU en Barcelona para protestar por el apoyo de la coalición nacionalista a la política militar del PP. Los jóvenes consiguieron entrevistarse con el diputado Carles Campuzano, quien señaló a los insumisos que gracias a CiU desaparecerá la Insumisión con la profesional-

ización del Ejército. Tras la reunión, según fuentes de CiU, los insumisos se negaron a abandonar la sede en contra de lo prometido. Por ello se avisó a la Policía Nacional. Ante la presencia policial los insumisos señalaron que abandonarían la sede si se iba la policía. Los agentes abandonaron la sede y poco después, hacia las 7 de la tarde, lo hicieron los insumisos. / EUROPA PRESS

QUIQUE GARCIA

CATALUÑA

EL PAÍS, sábado 17 de enero de 1998

CARLES RIBAS

Los insumisos 'okupan' la sede de CiU

Unos 20 insumisos de la Asamblea Antimilitarista de Catalunya ocuparon ayer la sede de CiU en Paseo de Gracia de Barcelona para protestar por el hecho de que esta coali-

ción votara en el Parlamento español contra la despenalización de la insumisión, en contra de una resolución del Parlamento catalán que instaba a cambiar la normativa que

la penaliza. Tras parlamentar con los ocupantes el diputado Carles Campuzano, los responsables de CiU llamaron a la policía. El desatajo se produjo sin incidentes.

Un grup d'insubmissos ocupa la seu parlamentària de CiU

► Un grup d'insubmissos membres de l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya va ocupar ahir a la tarda durant més de quatre hores la seu del grup parlamentari de CiU a Barcelona per protestar pel suport de la coalició nacionalista a la política militar del PP.

El MOC critica el canvi judicial

a-
it
a
el
i-
a
i
a

Per primer cop a Catalunya un insubmís ingressa a la presó

El jove Pere Comellas no es va incorporar a l'ONG Intermón

Redacció
BARCELONA

El jove Pere Comellas va ingressar ahir a la presó de Briàns, de Sant Esteve Sesrovires (Baix Llobregat), per complir una pena de dos anys i quatre mesos a causa d'haver-se negat a fer la prestació social substitutòria (PSS), cosa que el converteix en el primer insubmís condemnat a Catalunya que entra en presó.

Pere Comellas va ser jutjat el passat 17 de març en un jutjat penal de Barcelona, acusat d'haver-se negat a incorporar-se a l'organització humanitària Intermón per complir la PSS.

El MOC critica els jutges

Encara que altres insubmisos han ingressat preventivament en presons catalanes, Comellas és el primer insubmís de Catalunya que ingressa en presó per com-

plir la pena imposada, mentre que a la resta de l'Estat ja són 220 els insubmisos i objectors de consciència empresonats.

Segons va denunciar ahir en un comunicat el Moviment d'Objecció de Consciència (MOC), l'empresonament de Pere Comellas respon a un "canvi de postura de l'aparell judicial" a Catalunya, que es tradueix en una petició de penes per part de la Fiscalia de més d'un any de presó per als insubmisos.

A parer d'aquesta organització, "l'única solució possible al conflicte entre la societat civil, el govern i el Parlament no passa per l'actual codi penal, sinó per la modificació d'unes lleis rebutjades per la societat".

El MOC va criticar també l'actitud d'Intermón durant el procés judicial per haver denunciat la no incorporació de Comellas al seu lloc de la PSS.

Pere Comellas ja ha complert una pena de presó per negarse a fer el servei militar i la prestació social

Un bibliotecari català, primer insubmís de l'Estat inhabilitat

Carol Biosca
BARCELONA

El bibliotecari Pere Comellas és el primer insubmís de l'Estat que s'ha vist obligat a perdre la seva condició de funcionari de la Generalitat amb l'entrada en vigor del nou Codi Penal.

El nou Codi Penal castiga la insubmissió amb penes d'entre sis mesos i dos anys de presó -amb la qual cosa elimina la condemna per als insubmisos sense antecedents-, però preveu la inhabilitació de 10 a 14 anys per exercir qualsevol tasca en l'Administració pública, així com per obtenir subvencions, beques o ajuts públics.

Comellas, però, funcionari de la biblioteca pública Can Sumarro de l'Hospitalet de Llobregat, acomiadat del seu lloc de treball el desembre del 1995, ha hagut de patir també la sanció penal. El bibliotecari va ser condemnat, amb la legislació antiga, a una pena de presó de dos anys, quatre mesos i un dia, i fa dues setmanes va sortir de la presó Model en llibertat condicional després d'haver complert les tres quartes parts de la condemna.

Suport dels companys

Per aquest motiu, usuaris de biblioteques d'arreu de Catalunya, juntament amb el Col·legi de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya, el Grup de Suport a Pere Comellas, el sindicat CCOO i l'Associació Catalana de Juristes Demòcrates consideren la doble condemna "injusta" i "desmesurada" i demanen a la Generalitat que reconsideri la inhabilitació de Comellas i que s'hi manifesti en contra.

La presidenta del Col·legi de Bibliotecaris, Carme Mayor, va manifestar ahir en roda de premsa que "és injust que la

qüestió professional es vinculi a la qüestió ideològica, tenint en compte, a més, que ja ha tingut un compliment penal".

El portaveu del Grup de Suport a Pere Comellas va dir, d'altra banda, que "de les dues condemnes una afecta un bé escàs, com és el treball" i va destacar el que això comporta en un àmbit "bàsicament lligat a la funció pública".

Prop de 2.500 professionals i usuaris de les biblioteques de Catalunya han firmat un document de solidaritat que s'enviarà al departament de Governació de la Generalitat perquè rectifiqui l'ordre d'in-

habilitació, o, en cas que no pugui fer-ho, "perquè si més no s'hi pronuncii en contra".

En aquest sentit, el portaveu del Grup de Suport a Pere Comellas va posar com a exemple el cas d'un altre insubmís, José Casquero, un mestre a Avila que, igual que Comellas, també ha estat inhabilitat del seu càrrec i es troba en aquests moments en llibertat condicional.

Responsables del ministeri d'Educació de l'anterior govern van assegurar que revisarien el cas d'aquest insubmís després que Casquero rebés el suport de diversos

grups lligats a l'ensenyament, de CCOO i de l'organització Judges per a la Democràcia.

Reflexió sobre el nou Codi

Comellas va dir ahir que, tot i que considera el seu cas "anecdòtic", ha de servir per reflexionar sobre l'aplicació del nou Codi, ja que a partir d'ara afectarà molts altres insubmisos. "No es pot tolerar un ordenament jurídic que permeti l'empresonament o la inhabilitació per motius de consciència", va afegir.

Comellas va assenyalar també que la pena d'inhabilitació "atempta contra els fonaments bàsics de la democràcia", ja que també eximeix del dret a exercir el vot en unes eleccions, amb la qual cosa "talla tots els mecanismes de participació pública dels ciutadans en la societat".

Pere Comellaà va ser acomiadat del seu lloc de treball el desembre del 1995

CATALUÑA

Zona Franca
Sector B, calle D
08040 Barcelona
(93) 401 05 00
Fax: (93) 335 39 25
Télex: 97940

LA CRÓNICA

Pere Comellas no es un ciudadano normal. Dispone de 16 horas de libertad al día y pernocta en una institución penitenciaria durante cuatro días a la semana. Le acaban de echar de su trabajo, en una biblioteca de la Generalitat. El radical es un marginado, el parado, también; Ildefonso Cerdá, el cerebro del Eixample, fue ambas cosas. Comellas es un insumiso.

Cien años de radicalismo

GUILLEM MARTÍNEZ

El radicalismo y el radicalismo 100 años después. Enero de 1996. Atravieso el Eixample en taxi. Eixample. Cerdá. Cerdá, un radical. Su ciudad fue recibida con el escepticismo con que se recibe el testimonio del radical. Hoy Cerdá, en cambio, es otro rey del pollo frito. Cuando un arquitecto diseña un restaurante de pollo frito va y cita a Cerdá. El paso de la marginalidad del discurso radical a su inclusión en el orden igual es cosa de 100 años. No sé. Por otra parte, en el taxi suena una tertulia radiofónica que tampoco entiendo.

Nadie sabe lo que pasa y eso es lo que pasa. En la radio hablan dos insumisos y dos militares. Los tertulianos no se escuchan e intercambian consignas con más y, sobre todo, menos gracia. Resumen. Los dos militares apuestan por la infalibilidad del discurso del orden —el orden: las levas obligatorias masculinas siempre han existido; pretender otra cosa es marginalidad—. Los insumisos apuestan por un discurso radical —discurso radical: señores, es posible construir el Eixample—. Pienso en los dos insumisos, en los dos militares, en el orden y en la radicalidad, y retrocedo 100 años.

El cronista no lo sabe, pero está a punto de entrar en la dimensión desconocida. Enero de 1896. Atravieso el Eixample en taxi. La

guerra de Cuba sigue su curso. Los soldados españoles siguen muriendo de fiebre y hambre antes que de machetazos. Los mandos medios, que en Cuba han renovado el viejo arte de la doble contabilidad, siguen poniéndose las botas *indeed*. El mes anterior —diciembre— Maceo ha llegado a las puertas de La Habana. Eso ha provocado cierto terror escénico. En enero, Martínez Campos, capitán general de la isla, expone su solución para el problema cubano, que ya considera irresoluble. Dice que hace falta un hombre que arrase Cuba. También dice que ese hombre no es él. El Gobierno —oído barra— le destituye y nombra a Weyler, glups, nuevo capo de la cosa. El taxista se gira y me dice que "ese Weyler sí que tiene güevos", que "el Eixample es un bodrio". En enero la guerra de Cuba, una guerra por el orden —el orden: Cuba es inquestionablemente española; hay que arrasarla; defender otra cosa es marginalidad—, inaugura su capítulo más sangriento. ¿Quién puede asumir en enero de 1996 el discurso del orden en enero de 1896?

Good night, Barcelona. Salgo de la dimensión desconocida y llego a mi destino, que es la cárcel Modelo. Eixample, enero de 1996. En la puerta de la Modelo hay un grupo de personas que, como cada noche, acuden a dar las buenas noches a Pere Comellas, un señor radical que cumple una pena de más de dos años por delito de insumisión. A las 12.00 a.m. Comellas se transforma en presidiario.

El radicalismo 100 años antes. La intención es hablar con él sobre el radicalismo, pero hablamos de la marginación. De hecho, Comellas no es un ciudadano normal: "Como preso se me exige más que a cualquier otro ciudadano". Dispone de 16 horas de libertad al día y pernocta en una institución penitenciaria durante cuatro días a la semana. Le acaban de echar de su trabajo, en una biblioteca de la Generalitat —el radical es un marginado, el parado, también; Cerdá, por ejemplo, fue ambas cosas—. En la cárcel, una señora se encarga de su reinserción social. Lamentablemente, Comellas, que no se dedica al ríffí, ya está insertado en la sociedad. Está en contra del ejército obligatorio, una postura compartida por parte de la sociedad —"ser radical no es ser marginal; yo soy parte de la sociedad"—. Hablamos de su delito y su trato en el nuevo Código Civil —la llamada *pena de muerte civil*, es decir, la marginación—. "No todas las profesiones sufrirán por igual el castigo. Mi madre está indignada" —ojo al dato: las madres y los taxistas son el orden—. Bueno. Me voy a picar algo a un restaurante de pollo frito. Eixample, Cerdá, el radicalismo —se puede construir el Eixample; por ejemplo, en mitad del Eixample—, el orden —no se puede; lo contrario es marginalidad—. ¿Quién podrá asumir el discurso del orden sobre los insumisos, no en enero del 2096, sino mucho más para acá?

Pere Comellas, ante la Modelo.

CONSUELO BAUTISTA

Cenas antimilitaristas ante la Modelo

PERE RUSIÑOL, Barcelona

Un improvisado restaurante gratuito se alza cada jueves delante de la prisión Modelo de Barcelona. Haga frío o calor, un grupo de apoyo a los insuñismos prepara cada semana una cena colectiva en la calle para hacer

mas llevara la entrada en prisión de Pere Comellas, un insuñismo condenado con régimen de tercer grado, por lo que está obligado a permanecer en la cárcel de lunes a jueves. Negarse a realizar la Prestación Social Sustitutoria (PSS), que sustituye a la mili, le costó a Comellas cambiar la habitación de su casa por una celda compartida con otras 39 personas en la Modelo. Recientemente, ha perdido su trabajo como bibliotecario porque Comellas era un empleado de la Generalitat y no puede trabajar en la Administración pública.

A pesar de que la temperatura era sólo de un grado, el pasado jueves la cena reunió a unas 50 personas, casi el doble de lo habitual. Los promotores prepararon ensalada, empanada, embutidos y tortilla de patatas, y no faltó el vino tinto, imprescindible para combatir el frío. Pere Comellas fue uno más de los comensales, aunque a las doce, después del café, se despidió del resto para entrar

Más de 30 personas acompañan cada

jueves el ingreso en prisión de un

insuñismo despedido de su trabajo

Un momento de la cena del jueves, delante de la prisión Modelo.

MARCEL LI SAENZ

a pasar la noche en la cárcel.

"Este es un acto a favor de los más de 300 insuñismos presos en España", aseguró Comellas, que se considera sólo uno más entre ellos. La vida de Comellas cambió el pasado mes de junio, y hasta noviembre combió la prisión con su trabajo de bibliotecario y sus estudios universitarios de filología. Pero diciembre llegó con

y durante seis meses siguió trabajando para la Generalitat en una biblioteca. Sin embargo, el 4 de diciembre le comunicaron que, muy a su pesar, le tenían que despedir. Todavía ahora no sabe con seguridad si tendrá incluso

que devolver el dinero percibido durante este tiempo. "Si tengo que pagar, espero que también me devuelvan las horas trabajadas", ironiza el joven insuñismo.

La cena del pasado jueves fue organizada por el grupo ecologista Els Geperuts, Escuela Sindical de Telefónica y Cristianis, una entidad vinculada a Justicia i Pau que tiene unos 25 militantes. Jaume Llansó, de este último grupo, considera que el caso de Pere Comellas pone en evidencia todo el sistema penitenciario. "En teoría, la prisión tiene que preparar para la reinsertión—que se consigue en parte gracias al trabajo—y paradójicamente Comellas acaba de perder el trabajo", explica Llansó.

En el acto se clamó contra el nuevo Código Penal —que todavía no ha entrado en vigor— porque a juicio de los insuñismos agrava todavía más este problema al sustituir las penas de cárcel por inhabilitaciones de hasta 14 años.

Un talp del CESID entre insubmisos

Albert Martínez, un policia que fou número u de la seva promoció segons conten els seus amics, s'infiltrà, per ordre del CESID, entre els insubmisos catalans l'any 1991, quan esclatà la guerra del Golf. L'any 1995 continuà la seva tasca als Grapo de València.

"Albert arribà al local de Mili KK de Sants poc després d'esclatar la guerra del Golf, pel 1991, quan s'havien produït els primers casos de desertors que no acceptaren embarcar-se a les fragates espanyoles que enviaren a Egipte —assegura un dels insubmisos que va conèixer el talp del CESID—. Hi havia, en concret, dos desertors que estaven amagats i que tant l'exèrcit com la policia cercaven desesperadament. Albert, però, no arribà a assabentar-se'n, perquè el tema es portava molt en secret i sols ho sabien uns pocs."

La gent que el va conèixer encara se'n fa creus de la condició d'Albert Martínez Hernando com a infiltrat. "Ens vam quedar bocabadats i, és clar, ara ens adonem que no sabíem pràcticament res d'ell, del seu passat... —explica una jove que va tractar-lo quasi a diari—; bé, una vegada comentà que havia fet el servei militar a Jaca i que com entenia d'informàtica mirava de falsificar les dades mèdiques d'alguns soldats perquè s'escaparen d'haver d'anar de manioeres a l'alt Pirineu aragonès".

Al cap d'un temps de treballar als Mili KK del barri de Sants —on va arribar dient que tenia amics de l'Hospitalet integrats al moviment i ganes de fer coses—, Albert Martínez comentà que a causa de la seva feina no li anava bé seguir els horaris del casal a Sants i que li interessaria més treballar al Casal de la Pau, al carrer de Cervantes. El Casal de la Pau, en definitiva, agrupava tots els moviments d'in-

submissió de la ciutat, un lloc perfecte des del qual accedir a informació més valuosa.

"Albert era molt treballador —explica un membre de Mili KK— i com que sabia molt d'informàtica, ja que assegurava que havia intentat seguir la carrera de telecomunicacions, s'oferí a portar dins de l'oficina d'Informació i Defensa del Soldat (IDS) tot el tema de

membres d'IDS de Navarra, als quals s'aproximarà amb molt de zel. Des d'aleshores les visites de Martínez a Pamplona seran contínues perquè "estava muntant-los el tema informàtic de l'IDS", segons una antic membre del Casal de la Pau de Barcelona.

Membres d'alguns col·lectius d'insubmissió catalans se'l tornen a trobar als *sanfermines* d'aquell mateix any a Pamplona. "Ningú no va sospitar res perquè ell ja tenia molts amics allà —explica la gent que va veure'l—. Albert fins i tot assistí per aquelles dates a una xerrada sobre els presos polítics que va donar l'advocat Txema Gorostiza."

**Albert Martínez,
s'infiltrà entre els
insubmisos
catalans sense
aixecar sospites i
més tard als Grapo
de València. Un
espia fi i discret.**

les quotes i també les del Mili KK de tot Barcelona. Tenia accés als noms dels components, comptes bancaris, etc., i fins i tot ell era soci d'IDS".

Cap a l'estiu de 1993, Albert Martínez assisteix a un campament dels Mili KK de tots els Països Catalans on aprofità per examplar el seu cercle d'amistats. Però és durant el transcurs d'unes jornades d'IDS a Etxarri-Aranaz (Navarra) la Setmana Santa del 1994 —i on hi van alguns membres de Jarrai— que Martínez rebla el clau. Allà coneix els principals

El talp i la IV Internacional trotskista. El darrer campament en el qual el talp del CESID participa és el de l'estiu de 1994, organitzat per membres de la IV Internacional Trotskista, i al qual també assisteixen insubmisos de Barcelona vinculats a la Lliga Comunista Revolucionària (LCR), entre altres grups del difús espectre de l'extrema esquerra. Martínez sembla que havia mostrat un especial i discret interès a contactar amb l'LCR a través de la seva organització juvenil, tot i que en una ocasió arribà a rebutjar formar part d'una de les comissions de treball vinculades al partit. A partir d'aquest any el treball del talp comença a multiplicar-se, de manera que li calia portar dos o tres vides a la vegada. Però Albert Martínez, se'n sabia sortir. "No en parlava mai, del seu passat, i sempre portava un bon

equip de fotografia amb el qual feia reportatges de totes les seves activitats, encara que ell no volia sortir mai a les fotos", explica una jove que va relacionar-se amb ell. Un bon dia, però, en el transcurs d'una manifestació, es troba amb un antic amic seu que més tard havia d'interessar-se per ell. "Aquest amic —explica un insubmís— comentà a un noi de l'ambient pacifista que estava molt preocupat per l'Albert, que feia temps que no sabia res d'ell, i que li estranyava veure'l vinculat al moviment d'objecció de consciència. Llavors ens explicà que Albert havia estat policia, que havia començat a Àvila i que no li constava que hagués deixat de ser-ho. També que la seva dona era filla d'un important coronel de l'exèrcit establert a Madrid i que havia participat a Bòsnia en combois d'ajuda... Ens quedàrem de pedra, semblava increïble i és llavors quan comença a desaparèixer, encara que mai no va saber que coneixíem la seva història. Simplement, ens digué que treballava de representant d'ordinadors i que la feina no li deixava estar més amb nosaltres. Això va ser cap al juliol de 1995... no el tornem a veure mai més".

Infiltrat als Grapo. Albert Martínez havia deixat els insubmisos per infiltrar-se als Grapo de València a través de la coneixença que havia fet d'un dels membres del seu aparell polític, el Partit Comunista d'Espanya Reconstituït (PCEr). La seva tasca al moviment d'insubmissió, on fins i tot havia estat coautor d'una guia antimilitarista i editor a nivell estatal del butlletí *Anti-Miliko*, havia acabat. Martínez arribà a oferir-se per publicar el programa i estatuts del PCEr en una "impresma d'uns amics seus".

Dalt, Albert Martínez Hernández (destacat), infiltrat del CESID, en un viatge amb la IV Internacional Trotskista a Itàlia l'any 1994. A l'esquerra, amb insubmisos en un viatge a Cartagena.

Alhora, el 28 de juny de 1995, l'empresari Publio Cordón era segrestat pels Grapo. Martínez s'infiltrà en l'organització a València, el 8 d'agost d'aquell mateix any, segons confirma el cap de l'escamot, José Ortín. Justament, un dia abans que la família de l'empresari pagués els 400 milions del rescat. Un cop alliberat Cordón, Al-

bert Martínez es mostrava molt reticent a actuar de valent, fet que va aixecar les sospites dels Grapo. A finals d'octubre del 95, José Ortín digué al talp que l'acompanyés a Barcelona per pagar el lloguer d'un pis franc al carrer d'Agudells. Als pocs dies, la policia detectava l'arribada d'Enrique Cuadra —cap dels Grapo— i de la militant Concepción González al pis d'Agudells. La Brigada d'Informació Antiterrorista observà també que Cuadra es dirigí a la direcció dels pares d'Albert Martínez a l'Hospitalet del Llobregat i que alhora es-

tava investigant el moviment d'insubmisos per tal d'esbrinar la verdadera identitat de Martínez. El talp estava cremat i la policia hagué d'intervenir. L'última persona que va veure'l fou el grapo José Ortín, en un grans magatzems de València. Els veïns del pis del carrer del Dos de Maig de Barcelona, on durant quasi dos anys va viure Martínez, en saber la història es miren i comenten: "Eren uns nois, ell i la seva dona, d'allò més normals."

Rafael Gómez / Josep Miralles

2. Sobre l'enquesta

- **Fitxa tècnica**
- **Còpia de l'enquesta**

PETITA FITXA TÈCNICA DE L'ENQUESTA

El criteri ha estat que les persones enquestades havien d'estar vinculades a col·lectius locals que participen regularment en l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya.

La mostra final ha estat de 64 persones.

L'enquesta s'ha realitzat entre el mes de juny de 1998 i fins al mes d'octubre de 1999. Això és entre l'onzena (Vilafranca) i la dotzena (Mataró) assemblees antimilitaristes de Catalunya.

Agraïm la teva disposició a contestar aquestes preguntes. Les persones que estem confeccionant aquest estudi garantim que les respostes seran completament confidencials i que l'enquesta és totalment anònima. En el cas que vulguis fer algun comentari ho pots fer a l'última pàgina.

ENQUESTA

- A Per començar hem pensat que es pot parlar de la teva percepció del Moviment Antimilitarista (a partir d'ara el MA) des de diferents punts de vista

A1 Quins diries que són els objectius del Moviment Antimilitarista (MA)?

A2 Creus que les **estratègies** utilitzades serveixen per la consecució d'aquests objectius?

No serveixen gens	☐
Serveixen poc	☐
Serveixen per alguna cosa	☐
Serveixen molt	☐

A3 Valores allò que ha **aconseguit** el MA durant aquests últims 10 anys com a ...

Molt pobre	☐
Mediocre	☐
Positiu	☐
Molt positiu	☐

A4 En quin estament social et sembla que ha tingut més **influència** el MA?

	Poca				Molta
Influència en l'estament polític	☐	☐	☐	☐	☐
En l'estament militar	☐	☐	☐	☐	☐
En la societat en general	☐	☐	☐	☐	☐

A5 Davant la situació política i social actual, quin **futur** creus que té el MA a partir d'ara?

	Poc				Molt
Com a moviment local	☐	☐	☐	☐	☐
Com a moviment català	☐	☐	☐	☐	☐
Com a moviment espanyol	☐	☐	☐	☐	☐
En general arreu del món	☐	☐	☐	☐	☐

A6 Valora la **percepció** de la societat en general de

	Dolenta				Bona
La ideologia del MA	☐	☐	☐	☐	☐
Els objectius del MA	☐	☐	☐	☐	☐
Les estratègies del MA	☐	☐	☐	☐	☐

A7 Valora el paper dels **mitjans de comunicació** en les notícies referides a l'àmbit del MA

	Negatiu				Positiu
Mitjans de comunicació locals	☐	☐	☐	☐	☐
Catalans	☐	☐	☐	☐	☐
Espanyols	☐	☐	☐	☐	☐

B Ara hem cregut convenient parlar sobre qüestions ideològiques. Les següents preguntes estan orientades per definir una mica alguns temes polítics i socials en general.

En aquesta escala de l'1 al 10 situem l'extrema esquerra a l'esquerra i l'extrema dreta a la dreta

B1 Com et posicioneres tu? (escriu el número sobre la línia)
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B2 Com posicioneres el MA?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B3 Com posicioneres el PSC-PSOE?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B4 Com posicioneres el PP?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B5 Com posicioneres IC?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B6 Com posicioneres el ERC?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B7 Com posicioneres CCOO?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B8 Com posicioneres UGT?
 1 _____ 5 _____ 10 _____

B9 Participes en alguna entitat d'aquest tipus

	Mai			Molt sovint
Esportives				
Culturals				
Reivindicatives				
De cooperació				
Partits polítics				
Sindicats				

B10 En qüestió d'eleccions oficials, amb quina frase et sents més identificat?

No voto mai	
Voto a poques eleccions	
Voto a algunes eleccions	
Voto a quasi totes les eleccions	
Voto a totes les eleccions	

B11 Quins et semblen que haurien de ser els **objectius prioritaris** del govern?

	poc prior.			molt prior.
Treballar per la justícia social				
Millorar l'economia				
Millorar la seguretat				
Protegir el medi ambient				
Garantir les llibertats				
Promocionar uns valors més humans				

B12 Quins d'aquests temes et preocupen més a nivell mundial?

	Poc			Molt
Les guerres				
Les llibertats				
El medi ambient				
La distribució de la riquesa				
La manca de valors ètics i morals				

En aquesta escala de l'1 al 10 situem a l'esquerra els molt nacionalistes i a la dreta els gens nacionalistes

B13 On et posicionaries tu? (escriu el número sobre la línia)

1	5	10
---	---	----

En aquesta escala de l'1 al 10 situem a l'esquerra els qui donen molta importància a la religió i a la dreta els qui no li donen gens d'importància

B14 On et posicionaries tu? (escriu el número sobre la línia)

1	5	10
---	---	----

C La tercera part es refereix a la teva vinculació amb el MA.

C1 Quan temps fa que hi estàs vinculat?

menys d'un any
 entre 1 i 2 anys
 entre 3 i 5 anys
 entre 6 i 9 anys
 més de 10 anys

C2 Quantes hores setmanals dediques al MA?

meny d'1h/setmanal
 d'1 a 3h/setmanals
 de 4 a 10h/setmanals
 més de 10h/setmanals

C3 Valora la importància d'aquests possibles motius que et van portar a entrar al MA

Poc imp.

Molt imp.

	Poc imp.				Molt imp.
Per ideologia					
Perquè hi ha els amics					
Per la família					
Per militància política					
Altres (indica'ls)					

C4 Valora la importància dels motius que et porten a estar amb el MA actualment

Poc imp.

Molt imp.

	Poc imp.				Molt imp.
Es un espai de relació i divertit					
Es un lloc per transformar la societat					
Es una plataforma de projecció pública					
Es una manera de fer contactes					

C5 Valora la importància dels motius que, segons la teva opinió, porten als teus companys a estar al MA

Poc imp.

Molt imp.

	Poc imp.				Molt imp.
Es un espai de relació i divertit					
Es un lloc per transformar la societat					
Es una plataforma de projecció pública					
Es una manera de fer contactes					

C6 Valora la importància dels costos que et suposa estar treballant amb el MA

Poc imp.

Molt imp.

	Poc imp.				Molt imp.
Econòmics					
De temps					
D'imatge					
Emocionals (família, parella,...)					

D T'agraïrem que contestis, per acabar, aquestes quatre preguntes de qüestions personals. Et recordem que l'enquesta és anònima i les dades es mantindran dins la confidencialitat més estricta

D1 A quin moviment o col·lectiu local pertanyes

.....

D2 Quin any vas néixer?

.....

D3 Sexe

Home
Dona

D5 Ocupació

Estudies
Estudies i treballes
Treballes en precari
Treballes

D4 Nivell d'estudis

Sense estudis
Primaris
Secundaris
Superiors

D6 Amb qui vius

Sol
En parella
Amb els pares
Amb amics
Altres

D7 Quina llengua utilitzes habitualment

Català
Castellà
Indiferentment

D8 A quina classe social diries que pertanyes?

baixa
mitjana - baixa
mitjana - alta

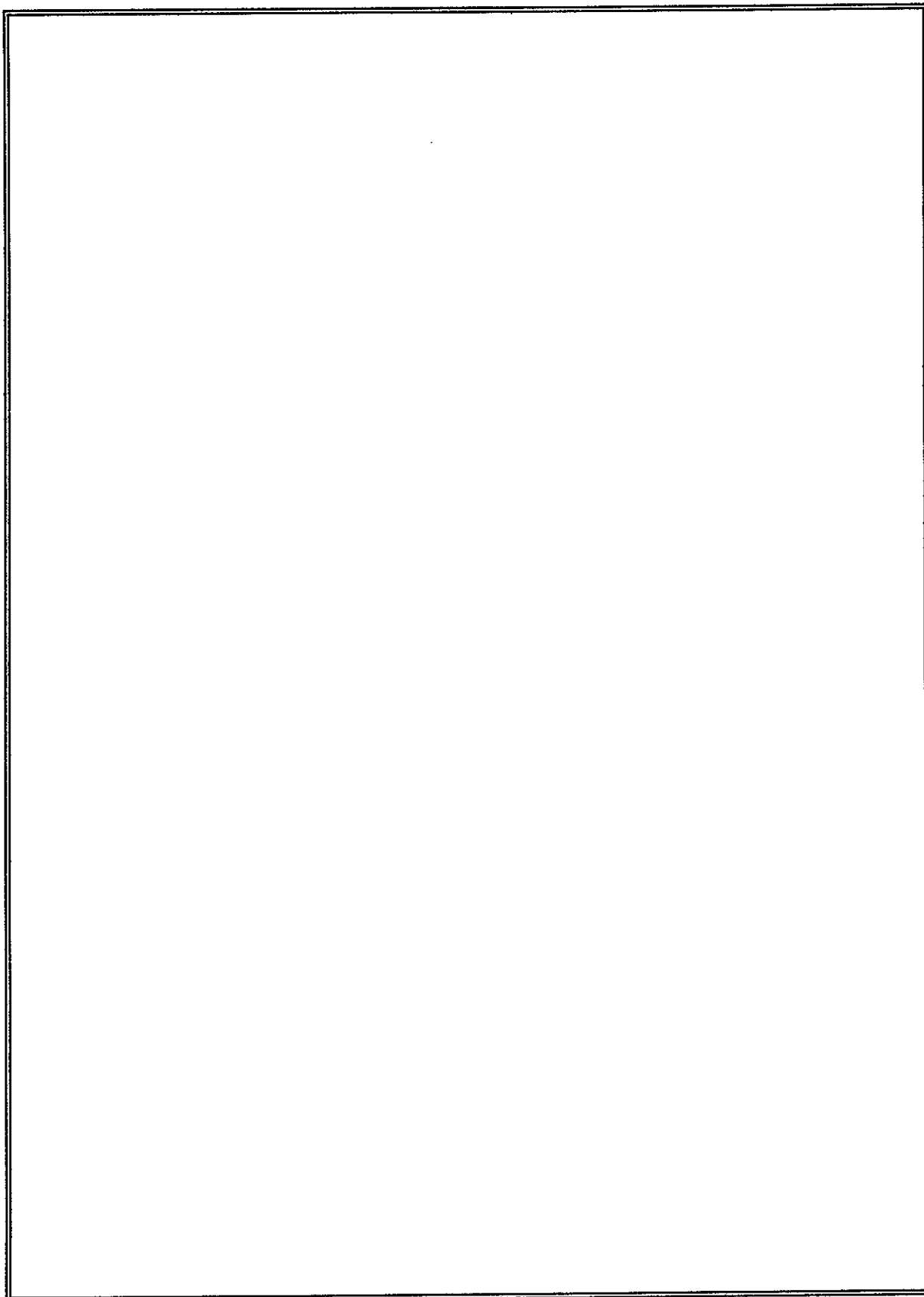
D9 En quin medi vas néixer?

Medi rural
Medi urbà

D10 On vius actualment?

Medi rural
Medi urbà

- E Si vols, aquí tens espai per fer els comentaris que vulguis.
En cas de comentar alguna pregunta concreta, indica el número de la pregunta.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for writing comments or answers to questions. It occupies most of the page below the instructions.

3. Convocatòries i actes d'algunes assemblees antimilitaristes de Catalunya (de la primavera del 96 fins la primavera del 99).

LAIA
Local CAF. Edifici B
UAB
Bellaterra
08193 Vallès Occidental

Bellaterra, primavera del 1996.

Hola,

Tal com vàrem quedar us fem arribar una síntesi d'allò que es va parlar a la trobada del 23 de març. Després d'una bona temporada sense veure'ns, uns dinou moviments anti-militaristes i per la insubmissió de Catalunya ens vam reunir a la Universitat Autònoma. Tot i que acords, allò que es diu acords, no en vam prendre gaires, es va parlar d'algunes coses interessants i sobretot ens vam veure les cares i vam adonar-nos que, cadascú pel seu compte, s'estan fent varies coses.

La reunió va provar d'organitzar-se en quatre punts i, tot i que no es van seguir gaire, provarem de fer el resum seguint l'ordre del dia que havíem plantejat inicialment.

Presentació dels grups i moviments

Els dinou moviments representats en la reunió són els primers dinou que hi ha en el quadre que anava dins aquest mateix sobre. La majoria són moviments on curem entre deu i vint persones i les línies que se segueixen són bastant semblants.

- Actes en presentacions i judicis
- Edició de revistes o butlletins
- Actes d'informació i difusió de la Insubmissió
- Treball amb les entitats que agafen prestacionistes per tal que deixin de fer-ho
- Debats i xerrades

Com està el pati

- El nou **Codi Penal** entra en vigor el proper 25 de maig. Preveu penes d'inhabilitació pels insubmisos a la PSS i manté penes de presó pels del mili. Cal, però, informar-nos amb més profunditat sobre el tema. Es planteja que algú prepari alguna cosa per la propera reunió.

- La nova estratègia proposada pel MOC a nivell estatal és la **insubmissió sobrevinguda**: es tracta d'anar a les casernes quan toqui i abandonar el servei militar el dia següent. Aquesta estratègia té avantatges (es torna a pressionar directament els militars) i desavantatges (trobarem gent per fer-ho?). També es planteja parlar-ne més a fons i coneixement de causa la propera trobada.

- S'informa de la imminent campanya que portarà a terme l'AOC per fer desaparèixer el sevei militar obligatori, en coordinació amb un ampli ventall de partits polítics. Com a moviments anti-militaristes sembla que hi ha unanimitat en que no ens interessa col·laborar-hi, entre d'altres coses perquè l'alternativa que es planteja és poc clara o bé ens aboca a un exèrcit professional. També ens sembla inexplicable utilitzar prestacionistes per fer una campanya així.

Estratègies a seguir

- El funcionament autònom de cada moviment sembla que és el que funciona millor, mantenint certa coordinació en punts concrets. Per tant la feina que s'està fent, que com vam veure no és tan diferent, és la que toca.
- Des d'aquesta assemblea tampoc es defensa cap estratègia concreta. Com sempre la qüestió dels judicis, presentacions o altres es deixen a mans de la persona que hi està liada. En qualsevol cas cal tenir la informació d'aquelles estratègies que existeixen i donar-la a qui calgui.
- Davant l'entrada en vigor del nou Codi Penal es pot pensar en una acció coordinada. A parlar-ne en la propera reunió.

Coordinació

La trobada va evidenciar que necessitem certa coordinació en alguns temes concrets, des de la LAIA vàrem dir que podiem assumir alguna de la feina que es demanava per la coordinació.

- **Llistat de moviments i d'insubmisos.** Tenir un cens una mica fiable. La llista que va amb aquesta carta és una primera aproximació. Cal anar millorant-la amb l'ajuda de tothom, falta la gent del Bages, del Berguedà i molts altres. Sobre la llista d'insubmisos caldria que cada moviment fes un llistat d'aquells que coneix (nom, cognom, si està jutjat o no i si ho està quina és la situació).
- **Arxiu de documents interessants.** Amb aquesta carta us passem aquells que vàreu demanar, farem un llistat de documents que semblin interessants per tenir una mica de biblioteca. qui en tingui algun que ens el faci arribar.
- **Fluxe d'informació.** Per actes i coses així val la pena que envieu les programacions a quatre llocs:

Butlletí de l'Osona (al nº 3 de la llista)
Campi qui pugui (al nº 6 de la llista)
Mocador (al nº 11 de la llista)
Butlletí Vallès Insubmís (al nº 12 de la llista)

De moment no es demana gaire cosa més.

I a partir d'ara què?

Doncs res, doncs igual que sempre però sabent que hi ha altra gent que ens ho estem currant, i a veure si d'aquestes reunions en surt alguna cosa que valgui la pena. De moment, per la propera tots tenim feina a fer:

- Buscar adreces d'altres moviments que coneguem i no estan al llistat.
- Portar un llistat d'insubmisos i la seva situació (això és important).
- Pensar en l'acció conjunta per quan entri en vigor el nou Codi Penal.

En la propera reunió es poden parlar d'altres coses com:

- Parlar del nou Codi Penal i l'estratègia MOC estatal.
- Si seria bò mantenir converses amb sindicats, sindicats d'estudiants o partits polítics.
- Si seria bò crear un contacte centralitzat amb la premsa d'ampli abast.
- Si s'hauria de crear una "Mesa Permanent" o alguna cosa semblant.
- Com es pot donar suport als presos (recordem que cada dijous a les 10h. del vespre hi ha concentració davant la presó Model) i als inhabilitats quan comencin a aparèixer.
- Com ens podem coordinar amb la resta de l'estat.
- Si cal plantejar debats interns una mica profunds.
- Si...

Fins aleshores, salut!

LAIA. (L'Assamblea d'Insubmisos de l'Autònoma)

PROPERA TROBADA DE MOVIMENTS ANTI-MILITARISTES DE CATALUNYA

**11 DE MAIG
A SANT CUGAT DEL VALLES**

E. V. M.

ASSAMBLEA DE MOVIMENTS ANTI-MILITARISTES DE CATALUNYA
(segona de la nova època, esperem que duri)

Dissabte dia 11 de maig de 1996 a Sant Cugat

Assistents:

Assamblees anti-militaristes, d'insubmisos, llibertàries,.. del Maresme, Vallès Oriental, Castellar del Vallès, Reus, Sant Boi, Barcelona, Osona-Ripollès, Mili-KK Sant Andreu, CGT, Col·lectiu Cristians per la Insubmissió, LAIA (Autònoma), CASC (Sant Cugat), PIS (Sabadell).

En primer lloc ens vam posar al dia del què anàvem fent cada grup, les coses no han canviat massa des de l'última reunió. Judicis (el primer amb el Nou Codi Penal serà el 28 de maig a les 10h. al jutjat 14 de Barcelona), treballant amb entitats i ajuntaments que agafen prestacionistes i activitats i d'altres coses.

Després vàrem parlar de de l'acció conjunta contra el nou Codi Penal el dia 25 de maig, es va discutir el manifest que ha quedat tal com us l'enviem. Hi ha unes 8 poblacions on es farà alguna cosa confirmades més les que s'hi puguin afegir. És provarà de fer una roda de premsa d'ampli abast des de la UAB més les que es puguin fer d'abast comarcal a cada lloc on es faci una acció. Recordeu de fer una trucada al 581 25 59 explicant les incidències de l'acció.

Es va entregar un llistat de documents sorgits de la trobada d'advocats a Saragossa sobre el NCP, dels quals en remetem aquells que es van demanar. Es van explicar els detalls d'aquella reunió amb una mica de detall.

Un altre punt va ser la proposta de crear una mesa permanent que es reunís amb més periodicitat que les assamblees per qüestions de premsa d'abast nacional i converses amb partits o sindicats en cas d'emergència. És un tema que queda al tinter del qual se'n tornarà a parlar. També es va decidir fer aquestes assamblees cada dos o tres mesos.

La propera convocatòria serà a Manresa (queda per confirmar) el dia 29 de maig. Rebreu la convocatòria.

Salut!

Primavera de 1996.

LAIA.

LAIA
Local LAIA-CAF
Campus de Bellaterra

Hola,

Us fem arribar el resum d'allò que vàrem estar xerrant el dia 29 de juny a Manresa, l'última assemblea de moviments antimilitaristes de Catalunya que es va fer el curs passat.

Tot i que l'assistència va ser una mica més magra que les anteriors, el nivell de debat va ser molt interessant, i sembla que tots estem d'acord en que aquest curs que ve continuem trobant-nos de tant en tant (un cop cada tres mesos si fa o no fa).

Hem esperat a fer-vos arribar aquesta síntesi per tal que tots comencem a fer memòria i per ajuntar la proposta de nova assemblea pel mes d'octubre. Segurament aquesta es farà el **dia 5 d'octubre** i el lloc és molt possible que sigui a **Tarragona**. En qualsevol cas cal confirmar el lloc, hem pensat que Tarragona estaria bé donat que allà tenen dos insubmisos presos i cal donar suport a alguna moguda local. Us enviarem la convocatòria definitiva més endavant.

Esperem que aquesta síntesi us interessi i que hi sigui tot allò que vàreu trobar interessant de la trobada.

Bellaterra, agost de 1996.

LAIA

TROBADA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES DE CATALUNYA A MANRESA. 29 DE JUNY DE 1996.

Assistents: El Vendrell, Vallès Oriental, Laia, Mili KK Sta. Coloma de Gramenet, MOC Barcelona, Cristians per la Insubmissió de Barcelona i de Girona, Sabadell, el Bages, Vilafranca, Maresme.

1. Valoració actes del dia 25 de maig. contra el Nou Codi Penal.

Barcelona: es va fer una acampada a la Plaça St. Jaume amb el lema "el NCP ens deixa en pilotes". Hi van assistir unes 25 persones i va tenir força repercussió.

Granollers: es van moure unes 150 persones en una manifestació als jutjats i altres actes en suport al judici del primer insubmís jutjat amb el NCP. També hi va haver despullats. Molta repercussió en premsa local i català.

Manresa: Unes 40 persones. Acció.

Banyoles i Girona: Manifestació on es van aplegar unes 50 persones.

Sabadell: Una acció que van fer unes 20 persones.

Vilafranca: Han posposat l'acció al juliol.

Mataró: Acció a l'Ajuntament.

Vic: Van posar una paradeta denunciant els llocs de PSS i el NCP.

- Es considera positiu el fet de coordinar les accions i unificar el manifest. En general es pot dir que hem sigut capaços de transmetre a la societat que el NCP està lluny de solucionar res i el perquè.

- Va sorgir el tema de l'oportunitat de l'acció a Castellfollit de la Roca (recordem que es van penjar d'un pont creant cues immenses de trànsit, sense incloure l'acció en la coordinació de mogudes que s'havia fet).

Per descomptat ni l'assemblea de Catalunya ni cap dels seus membres pretenen tenir cap exclusiva ni autoritat sobre ningú, senzillament es va desenvolupar un debat que val la pena tenir en compte.

Per un costat es va posar en dubte que aquest tipus d'accions ajudin a crear una opinió favorable a la insubmissió, ja que muntar aquests saraus a les carreteres, sense un bon sistema d'informació, no són maneres de convèncer ningú, més aviat el contrari.

Per altra banda es va defensar la llibertat de moviments de cada organització segons els seus criteris, i es va valorar positivament el ressò que havia tingut a tota la premsa.

2. Campanyes contra les places de PSS.

Durant el curs 95-96 s'han portat a terme interessants campanyes puntuals per fer desaparèixer places de PSS a algunes entitats emblemàtiques. En aquesta trobada es va explicar l'estratègia seguida en dues organitzacions (Minyons Escoltes a través del Col·lectiu Cristià per la Insubmissió i la Universitat Autònoma a través de LAIA).

A part es van posar a disposició tres documents interessant que s'han parit per aquestes campanyes, les dues que hem dit abans més la de la Universitat Politècnica de Catalunya que va portar a terme el BEI.

Una mica com a conclusió es pot dir que les campanyes valen la pena en la mesura que generen debat i som capaços d'expressar arguments de pes.

Cadascuna de les tres campanyes que es van presentar han tingut resultats diferents: per un costat a Minyons ha fet desaparèixer les places, a la UPC ha acabat amb una recomanació al Rectorat, i a la UAB la cosa va acabar malament i continuen havent places de PSS.

3. Insubmissió a les casernes.

A la resta de l'Estat aquesta estratègia tira endavant i comença a funcionar. Aquí de moment encara no s'ha trobat gent que ho faci, a partir del curs que ve hi haurà més informació. Vam quedar que se'n parlaria més endavant.

4. Judicis.

Sobre les estratègies a seguir en els judicis, algunes recomanacions des de l'Assemblea:

- En cas de poder triar entre l'Antic o el Nou Codi Penal sembla que la postura més coherent és deixar que triïn els jutges i fiscals, nosaltres noensem que hàgim comès cap delictes i per tant no els hem de facilitar les coses.
- No sembla massa conseqüent signar pactes abans d'entrar a judici ni fer cap recurs un cop surti la sentència. El procés judicial és una cosa que ens ve afegida al nostre posicionament que no és de la nostra incumbència.
- Els judicis han de servir per fer mogudes i com a altaveu d'allò que pensem, és bo aprofitar per fer mogudes i farcir-los de discurs polític.
- Cal anar en compte amb els advocats d'ofici i les seves maniobres, ja que sovint no entenen les nostres posicions. En qualsevol cas hi ha de tot, però sempre és bo xerrar molt amb ells i explicar-los de què anem.

Fins ara l'entrada en vigor del NCP ha suposat un caos enorme, hi ha jutjats penals que han continuat jutjant amb l'Antic Codi Penal i n'hi ha que ho han passat a l'Audiència Provincial aplicant el NCP.

De totes maneres a les Audiències no tenen clar que ho hagin de jutjar ells, de moment hi ha hagut una Audiència que ho ha tornat al Penal però també hi ha Audiències que han acceptat el cas.

Segurament caldrà esperar que el Tribunal Suprem dugui qui ha de jutjar els casos d'insubmissió. Esperarem notícies.

5. Possibilitat de crear una mesa coordinadora.

De moment es deixa que LAIA continuï fent la coordinació que està fent sense crear cap coordinadora. Donat que els moviments pro-insubmissió són molts i variats, amb diferents maneres de veure la història, val la pena que cadascú continuï fent de manera independent.

En cas que algú tingui contactes amb premsa, partits polítics o sindicats a nivell català només cal que deixi molt clar que està representant un moviment concret i en cap cas ningú té la representativitat de la Insubmissió a Catalunya.

.....

Això és tot. Esperem que estigui englobat quasi tot el que es va dir a Manresa, de totes maneres, com sempre, s'accepten esmenes a aquests resums que estan fets amb tota la bona voluntat del món.

Salut.

LAIA

Bellaterra, agost de 1996.

LAIA
Local LAIA-CAF
Campus de Bellaterra
UAB

Bellaterra, octubre de 1996

Ei, què tal?

Aquesta vegada us fem arribar el resum de l'última assemblea amb una mica més de pressa. Com sempre esperem que sigui interessant i ajustat a les vostres expectatives, i com sempre resta obert a les vostres esmenes (la veritat és que ens agradaria que alguna vegada algú ens digués que hi ha alguna cosa malament, així estaríem segurs que algú se'ls llegeix).

Aquest resum va acompanyat de la convocatòria de la reunió especial per engegar la **campanya anti-OTAN**. Aquesta reunió serà **el dia 9 de novembre**.

Els temes a parlar seran els següents:

- Com està la preparació de la moguda proposada pel 16 de novembre
 - Com veiem el pati per engegar una campanya forta; contactes amb altres entitats.
 - Veure si hem pogut treure coses a la premsa (articles d'opinió, cartes al director,...)
 - Consensuar el manifest (LAIA portarà una proposta)
 - Veure idees d'eslògans i imatge per tirar cartells, adhesius, xapes,...
- Propostes: *OTAN, ara si?*
OTAN, ni ara ni mai.
I tu què vas votar?
- ...
- Veure si hi ha peles per engegar la campanya.

Si cada grup porta la feina feta en farem molta via. Fins aleshores, salut.

LAIA

IV TROBADA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES (Tarragona, 5 d'octubre de 1996)

Assistents:

Geogràficament: *Castellar del Vallès, el Maresme, el Baix Penedès, Barcelona, el Baix Camp, Cerdanyola, l'Autònoma, Sant Cugat, el Bages, Tarragona, Santa Coloma, Sant Boi, Badalona, Cornellà, el Vallès Oriental, Sabadell, Girona.*

Per entitats: *MOC, Mili-KK, CGT, Col·lectiu Cristià per la Insubmissió, Assemblees, Plataformes, Ateneus i Col·lectius Antimilitaristes, d'Insubmisos o Llibertaris de tot arreu.*

Val la pena recordar que Tarragona ens va oferir un escenari inigualable, entre les runes d'una mena d'església, des de la qual ens contemplaven uns quants segles d'història. Abans de l'assemblea els tarragonins ens van oferir una paella vegetal de la qual tothom en va cantar les excel·lències. Al vespre ens vàrem passejar per la rambla en plan mani tranquil·la fins que la pluja (i la calamarsa) va aparèixer.

Com sempre, provarem d'incloure quasi tot el que es va parlar, pensant que la correlació de temes és relativament aleatòria i l'ordre del dia una simple excusa.

1. Insubmissió a les casernes

Aquest serà un tema recurrent a les trobades, l'estratègia de declarar-se insubmís uns dies després d'haver-se incorporat a files tira endavant a la resta de l'Estat i segurament anirem tenint notícies (pensem que el proper sorteig de quintos és a mitjans de novembre).

A Catalunya encara no s'ha trobat gent que s'hi apunti, en qualsevol cas tots sabem de què es tracta i, com diem sempre, cal informar de totes les opcions als futurs insubmisos pensant que cadascú és prou gran per decidir quina vol prendre.

Es va estar parlant de la conveniència o no de fer pública l'estratègia. Sembla que les accions fetes a la clandestinitat no són precisament les més efectives, i per altra banda la nostra vocació no és la d'amagar res. Ara bé, potser sí que a nivell de noms i altres qüestions concretes cal ser una mica discrets.

Sobre aquest tema, Mili-KK adverteix del perill d'infiltrats a les organitzacions. Sense arribar a la paranoia, potser cal estar atents a l'existència de talps. Algunes veus van dir que pel què portem entre mans, els infiltrats poca feina tindran.

2. Posicionament davant l'entrada a l'estructura militar de l'OTAN

Es va estar parlant que de moment mirariem quin abast pot tenir una proposta de campanya anti-OTAN, per això vàrem decidir això:

- Cada moviment intentarà connectar amb gent de la seva comarca o població sensibilitzada amb el tema per tal de veure com està el pati. Gent que havia estat a la campanya de fa 10 anys, Plataformes cíviques, les entitats que s'havien apuntat a la moguda del 0'7%,...
- Es provarà de fer sortir a la premsa que tenim a l'abast articles d'opinió, cartes al director o altres històries per anar creant marro.
- Es farà una acció a nivell local el cap de setmana del 16 i 17 de novembre, amb el mateix plan que es va fer la del Nou Codi Penal.
- Amb tot això es farà una reunió monogràfica a Barcelona el dia 9 de novembre per saber com està el pati i si es pot engegar una campanya coordinada important a partir de desembre.

3. La insubmissió i les seves circumstàncies

Tema PSS:

Algunes ONG i altres entitats s'han coordinat per manifestar davant la repressió a la insubmissió deixen d'oferir places de prestacionistes. Entre elles hi ha Intermon, Fundació per la Pau i altres ossos que han sigut durs de pelar. Podríem dir que és un pas endavant.

"Senta càtedra" l'opinió que hi ha dues vies per convèncer les entitats que abandonin les places de PSS: la persuasió educada amb arguments de pes i, esgotada la primera, la via de la pressió. Per la primera via recordem que LAIA té documents interessants creats expressament per aquest objectiu.

Es va comentar que comença a sorgir una nova moda a les escoles d'agafar prestacionistes, qüestió molt espinosa, així com el fet que els sindicats majoritaris (UGT i CCOO) tenen o estan pensant en oferir places. Caldria treballar sobre el tema en la mesura que puguem.

Es va parlar també, per sobre, de l'argument de la gent pro-prestació que es basa en dir que la PSS genera voluntariat; sembla evident que la paraula voluntari exclou per definició l'obligatorietat que suposa la PSS (ho vàrem deixar aquí per no posar-nos de mala llet).

Una proposta és fer un arxiu d'entitats i documents que han decidit no agafar prestacionistes, tota la informació es pot fer arribar a LAIA.

Tema judicis:

Durant aquests mesos hi ha molts judicis pendents (uns quinze) que ens donaran pistes per saber com anirà la cosa amb el NCP. Fins ara els tribunals del Penal han passat els casos a l'Audiència, alguna sala de l'Audiència Provincial ha acceptat el cas (hi ha un Testimoni de Jehovà amb sentència ferma amb NCP), d'altres sales de l'Audiència han tornat el cas al Penal i encara estan pendents. La propera assemblea sabrem més coses sobre el tema.

Sobre el tema judicial algú va proposar fer una tasca de recollida de sentències i articles per buidar la informació i tenir un document més o menys consensuat per presentar als judicis. Si algú està interessat en col·laborar que ho faci saber.

Es va parlar de la última tendència de fer judicis col·lectius; a Terrassa es va citar a sis insubmisos alhora encara que amb judicis diferenciats, a Girona han citat uns quants insubmisos alhora en un mateix judici. Aquesta igual és la manera de fer judicis espectacle amb més rebombori que no pas els judicis individuals. Caldrà veure com van les coses.

Recordem que podeu comunicar els judicis que tingueu a LAIA.

Altres temes

- Hi ha una proposta de transformar l'ex-caserna de Figueres en un Centre de Divulgació per la Pau. A Figueres hi estan treballant, des de l'assemblea tot el nostre suport.

- Sabadell ens ensenya un díptic editat per l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona on es parla de les opcions oficials dels joves per servir l'estat: el SMO, la PSS i la Insubmissió. Això és un ajuntament d'esquerres.

- Es pretén tirar endavant projectes d'educació per la pau a les escoles i instituts, amb la pretensió d'acabar creant un crèdit variable per la ESO. Si algú vol col·laborar o coneix experiències semblants que ho faci saber.

- L'Agenda per la Insubmissió que van editar el MOC i el BEI sembla que ja ha sortit, potser a la propera trobada podrem saber com les podem distribuir.

- Es comunica que la revista el MOCADOR està a la UVI amb certs problemes per sortir amb periodicitat. Es demana suport per part de qui tingui ganes de col·laborar.

- Recordem que a Tarragona hi ha dos presos als quals vàrem expressar el nostre suport a la mani de la tarda. Són en Gonzalo Valle i en Santi Monteagudo, salutacions al Gonza i al Ghandi.

- Manresa està muntant una obra de teatre interessant que segurament es presentarà el dia 30 de novembre. Un cop presentada estaria bé que tots trobéssim bolos per ells, doncs han invertit peles de l'Assemblea del Bages. Ja rebreu més informació.

Bellaterra, octubre de 1996.

LAIA
Local LAIA-CAF
Plaça Cívica
Campus de Bellaterra
UAB
tel. 581 25 59
(ja tenim contestador)

Bellaterra, desembre de 1996

Ei, què tal?

Abans que res LAIA es vol disculpar per no haver convocat la reunió del dia 9 de novembre per escrit (aquella que havíem de parlar de la moguda contra l'OTAN). Va ser una errada d'organització que esperem no tornar a cometre.

Amb l'acta de l'assemblea de Tarragona ve la convocatòria de la de Girona. Recordeu que serà el **dia 18 de gener** i això podria suposar que les alegries del Nadal ens fessin oblidar la trobada. A partir del dia 13 de gener provarem de fer trucades, però aquesta és la convocatòria *oficial*.

V ASSEMBLEA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES

Dia: dissabte 18 de gener

Hora: a partir de les 10h del matí

Lloc: Centre Cultural l'ESTACIÓ

Parc Central (just darrera l'estació de trens de RENFE)

GIRONA

Pensem que hi ha molts temes a xerrar, si en general la gent en té ganes la cosa es podria allargar fins la tarda. Depenent de quants siguem potser serà interessant fer grups de treball al matí i ple a la tarda.

La gent de Girona vol fer un acte a mitja tarda; seria un acte reivindicatiu i festiu, per què sembla que la Universitat de Girona eliminarà les places de PSS.

El que és segur és que a partir de les deu del matí hi haurà assemblea, i els temes a parlar els escollirem entre els que es plantegen a l'ordre del dia (full següent)

Per altra banda us enviem l'acta de l'assemblea passada, la de Tarragona. Si hi trobeu algun error o mancança aniria bé que ens ho diguéssiu, penseu que aquestes actes passaran a la història i estaria bé que les féssim entre tots.

Salut i pau

LAIA

V 3.97

LAIA
Local CAF
Plaça Cívica
Campus de Bellaterra
UAB
Tel. 581 25 59
(ja tenim contestador)

Bellaterra, febrer de 1997.

Hola,

Aquí teniu l'acta de l'assemblea de Girona. Esperem que la llegiu perquè hi ha coses interessants; va ser una assemblea que pot marcar el futur de la moguda antimilitarista i del món en general.

La propera trobada serà el dia 26 d'abril a Sabadell, l'Assemblea de Barcelona s'encarrega de fer la convocatòria.

Amb l'acta us enviem documents sobre la insubmissió a les casernes, una carta de no presentació als judicis i les adreces i telèfons dels moviments que ens anem trobant a les assemblees. Esperem que us siguin útils.

Res més, que vagi bé...

LAIA

**RESUM D'ALLÒ QUE ES VA PARLAR A LA
V ASSEMBLEA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES
GIRONA, GENER DE 1997**

Assistents: *Plataforma d'Insubmisos de Sabadell, Assemblea d'Insubmisos de Castellar del Vallès, APOC Girona, Assemblea Antimilitarista d'Osona, Coordinadora Obrera Sindical d'Osona, ALOU Osona, Assemblea Antimilitarista del Maresme, Assemblea d'Insubmisos de Salt, Assemblea d'Insubmisos de Banyoles, Col·lectiu Cristià per la Insubmissió de Girona, Bloc Revolucionari de la Universitat de Girona, Assemblea Antimilitarista del Baix Penedès, LAIA, Assemblea Antimilitarista del Vallès Oriental, Assemblea d'Insubmisos de Barcelona, Assemblea d'Insubmisos del Bages, Col·lectiu Cristià per la Insubmissió de Barcelona, Assemblea d'Insubmisos del Baix Llobregat, BEI Girona i Figueres, Fundació per la Pau, Assemblea d'Insubmisos d'Olot, MiliKK de Santa Coloma de Gramenet, CGT, Assemblea Antimilitarista de l'Alt Empordà, Assemblea Anarquista de l'Osona.*

Així per sobre hi havia uns 24 moviments d'unes 15 comarques diferents. Aquesta vegada comptàvem amb l'assistència de gent de les comarques de Girona que esperem anar-los veient. Per altra banda va venir un representat d'una ONG important, però va dir que només venia de convidat; en qualsevol cas, benvingut.

Girona ens va acollir en un Centre Cultural anomenat l'Estació, molt a prop de l'estació de trens i d'autobusos. Sembla que allà hi ha un centre important de recursos per la pau.

Els temes que es van parlar els resumim en els quatre punts següents.

0. Breus

- El CAMPI ha estat organitzant unes jornades antimilitaristes durant els mesos de gener i febrer. Les jornades eren molt complertes i tocaven un ampli ventall de temes de l'antimilitarisme. S'han estat fent a la nova casa ocupada de Barcelona (L'Economat, C/Rec Comtal, 19).
- El 15 de febrer es va celebrar un Carnaval insubmís a una altra casa ocupada de Sants (La Hamsa).
- L'Assemblea del Bages ha muntat una obra de teatre que es diu CARTA ALS MORTS que ja està a disposició de tothom qui vulgui contractar-la. Podeu posar-vos en contacte amb ells a l'Apartat de Correus 520, 08240 Manresa.
- S'ha estat treballant amb els sindicats d'ensenyament, per tal que denunciïn que les places de PSS a les escoles i instituts treuen llocs de treball i rebaixen la qualitat del servei. El resultat és una carta a tots els centres que explica tot el problema.

1. Morta la mili, morta la insubmissió?

Un cop està clar que s'elimina el Servei Militar Obligatori, com hem de reaccionar els col·lectius antimilitaristes? Dues coses sembla que van quedar clares:

-L'eliminació del SMO és una molt bona notícia i pensem que nosaltres en tenim part de culpa. Per això creiem que s'ha de celebrar com un triomf.

-La creació d'un exèrcit professional és un tema contra el qual cal treballar, i segurament ens portarà tants o més problemes que el SMO.

A més hi ha varies coses que ens creen certs dubtes. Si s'elimina el SMO, també s'eliminarà la PSS? Si s'acaba l'estratègia de la insubmissió, com reaccionarem els moviments antimilitaristes?

A finals d'aquest any sortirà el primer informe de la comissió Congrés-Senat sobre l'eliminació del SMO, caldrà estar atents a quines són les seves conclusions.

Mentrestant hi ha temes que continuen vigents:

La insubmissió a les casernes: Us enviem alguns documents sobre aquest tema. La primera setmana de març sortiran els primers insubmisos de les casernes (uns 7 o 8). El 6 de març hi haurà una acció a Madrid per fer pública tota la història.

Encara ens queden uns quants anys de presentacions i judicis. I segurament cada vegada serem més. Estaria bé que les presentacions i els judicis tinguessin el màxim ressò possible.

El tema de judicis es va estar treballant a Girona. Sembla que la millor opció segueix sent la no presentació als judicis. També us fem arribar una carta que va presentar l'Albert de Badalona al seu jutge. Si canvieu el nom i les dades pot ser útil a algú que no es vulgui presentar a judici (també estaria bé que en corregíssiu les faltes d'ortografia). Recordem, però, que cadascú té la llibertat d'afrontar el seu judici com cregui convenient.

Cal tornar a treure la insubmissió al carrer. En aquesta recta final, en la qual cada cop tenim més suport a nivell social, cal que fem un esforç per tornar a posar el militarisme a debat a través de la insubmissió. Això va lligat al fet que cal celebrar la desaparició del SMO i que cal rendibilitzar els judicis i presentacions. Per altra banda sembla que hi ha una proposta de fer un cartell unitari de gran tirada, en parlarem a la propera assemblea.

2. L'OTAN

Sembla que s'està movent alguna cosa amb el tema de l'OTAN, encara que tothom coincideix a dir que la cosa no la pararem; l'estat espanyol entrarà plenament a l'OTAN.

Duran el mes de maig o juny d'enguany es farà la refundació de l'OTAN a Madrid. Pensen rentar-li la cara fent veure que les seves armes serveixen per defensar la pau. Potser encara ens queda l'oportunitat de denunciar aquesta mentida.

S'ha creat una comissió que hi està treballant i ens presentarà les seves propostes i un manifest per començar a moure-ho.

També va sorgir la idea que caldria anar treballant un discurs coherent sobre nous models de defensa, per poder donar alternatives als arguments dels militars.

3. Alternatives a la insubmissió

Un cop se'ns acabi l'estratègia de la insubmissió cal tenir estratègies alternatives per seguir treballant per l'antimilitarisme i la pau. Es va parlar de varies coses; el treball per la transparència del comerç d'armes, la feina en contra les joguines bèl·liques i d'altres. Les que van tenir més suport, però, van ser les dues que us expliquem ara:

L'objecció fiscal La veritat és que pocs dels que estàvem a l'assemblea estàvem massa assabentats de la història de l'objecció fiscal. Sembla que hi ha diferents tipus d'objecció fiscal i molts col·lectius que hi estan treballant de maneres diferents.

En tot cas la idea en general és no pagar aquells impostos que van destinats a defensa, i aquests diners destinar-los a alguna entitat que treballi per la pau. Això és un acte il·legal (com ho és la insubmissió).

Va semblar que l'estratègia és bona donat que implica molta gent (tothom pot fer objecció fiscal) i ja hi ha molta feina feta. Es va crear una altra comissió que ens explicarà a la propera assemblea per on van les coses.

L'Educació per la Pau

Aquest és un altre tema interessant a treballar. Sembla que d'entrada estaria bé fer un bon recull o inventari per tenir una informació com més àmplia i completa millor. Es tracta de fer un llistat de llibres, manuals, pel·lícules i contactes interessants per l'educació per la pau. A mig termini igual es pot crear una assignatura que serveixi com a crèdit variable als instituts de secundària.

També s'ha creat una comissió que farà aquesta feina. Si algú té material o informació la pot enviar a l'APOC (Centre Cultural l'Estació, C/ Sta. Eugènia 17, 17005 Girona. Tel (972) 22 00 70).

En resum

* S'han creat tres comissions que es posen a treballar en temes concrets, la propera assemblea sabrem com va la cosa. Són aquestes:

- Tema OTAN. Farà un manifest i ens mantindrà informats si hi ha alguna moguda.
- Tema Objeció fiscal. De moment busca informació
- Tema Educació per la Pau. Prova de fer un inventari de materials per treballar-hi.

* La propera assemblea es farà a Sabadell el dia 26 d'abril. Ja us arribarà la convocatòria que aquest cop no la fa LAIA., sinó l'Assemblea de Barcelona. A partir d'ara la cosa anirà rodant, cada vegada que hi hagi assemblea, un moviment diferent en serà el responsable de fer la convocatòria, portar l'assemblea i fer l'acta.

* Es va acordar que la propera assemblea es començaria a fer una mica de pot de peles. Encara s'ha de decidir com es farà i quantes peles caldrà posar, però evidentment no es pretén arruïnar ningú. Si hi ha la proposta de fer un cartell unitari potser serà aquest el destí del primer pot comú.

* Amb aquesta acta hi ha alguns documents:

- Sobre la insubmissió a les casernes
- La carta de l'Albert de Badalona al seu jutge
- Les adreces i telèfons dels moviments que han anat passant per les assemblees i alguns altres.

Bellaterra, febrer de 1997.

VI - 1997

Sabadell, 4 d'abril de 1997
Plataforma d'Insubmisos de Sabadell (P.I.S.)
Apartat de Correus núm.33
08200 Sabadell

Salut i insubmissió,

Adjuntem amb aquesta carta una proposta d'ordre del dia per a la VI Assemblea de Grups Antimilitaristes de Catalunya que celebrarem el proper dia 26 d'abril a la nostra ciutat, així com un plànol perquè pugueu arribar sense problemes al local on tindrà lloc la trobada (*Casal Pere Quart, Rambla de Sabadell, 67-71*).

L'ordre del dia, que hem elaborat a mitges amb la gent de l'Assemblea d'Insubmisos i M.O.C. de Barcelona, és merament indicatiu. Podeu fer-nos arribar propostes de modificació i/o ampliació als telèfons 727 25 17 (Martí) i 717 85 22 (Òscar) o bé manifestar-les el mateix dia 26 a l'inici de la trobada (**10,30h.**).

Volem recordar-vos que, producte de l'Assemblea anterior, caldria portar diners - estimativament unes 5.000 ptes. per grup - a fi de posar-les a la disposició de qui s'encarregui de les despeses col·lectives de cara a properes assemblees o bé activitats conjuntes que decidim el dia 26.

Venen en el mateix paquet el tríptic *Continuen preparant les guerres. Continuem fent objecció fiscal!* i el díptic de les activitats que la PIS tenim en curs. Si trobeu a faltar qualsevol cosa feu-nos-ho saber.

Recordem a qui hi pugui estar interessat que el mateix dia 26 a les 10 de la nit es representarà a Sabadell (Sala *Miguel Hernández*) l'obra de teatre *Cartes als morts*, a càrrec del grup *El Teatre Essela* i sota la direcció de Pep Tines, que ha co-produït l'Assemblea Antimilitarista del Bages. El preu de les entrades és de 700 ptes. i podeu reservar-les als mateixos telèfons de contacte d'abans.

Fins aviat,

PROPOSTA D'ORDRE DEL DIA (amb horaris indicatius)

10 - 10,30h. Arribada: *carajillo, cigaló, reventat...*

10,30h. Presentació dels grups i formació dels grups de treball:

- a) **OBJECCIÓ FISCAL:** breu història, coordinació campanya i accions...
- b) **NOVES FORMES D'INSUBMISSIÓ:** insubmissió a les casernes, objecció electoral, objecció al jurat popular...
- c) **EXÈRCIT PROFESSIONAL:** OTAN, comerç d'armes, col·laboració amb altres grups pacifistes (Fundació per la Pau, C3A...)

12 h. Reunió plenària:

- a) Informació sobre les campanyes i activitats que porten a terme els diferents grups.
- b) Temes pendents de l'assemblea anterior (manifest OTAN, Educació per a la pau...).

DINAR I SOBRETAULA

16,30h. Posada en comú dels grups de treball del matí. Debat i propostes conjuntes.
Data i lloc de la propera trobada.

18 h. Acció sorpresa amb la col·laboració de tots/es els/les presents a l'Assemblea.

Via. TROBADA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES (Sabadell, 26 d'abril de 1997)

Assistents: M.O.C.-Barcelona/Assemblea d'Insubmisos de Barcelona, Assemblea d'Insubmisos del Baix Penedès, Mili-KK de Sta. Coloma de Gramenet, Assemblea d'Insubmisos del Vallès Oriental, Plataforma d'Insubmisos de Sabadell, Col·lectiu Antimilitarista de St.Cugat, M.O.C.-Baix Camp, L'Assemblea d'Insubmisos de l'Autònoma, Assemblea d'Insubmisos de Castellar del Vallès, Col·lectiu Cristià per la Insubmissió-Girona, Col·lectiu Cristià per la Barcelona, M.O.C.-Badalona, Assemblea d'Insubmisos de St.Boi, Moviment per la Pau i la Desobediència de Menorca, C.G.T., Universitat de Lleida.

1. Partint de la proposta inicial de generar grups de treball específics se'n constituïren quatre: a) Objeció fiscal; b) Noves formes d'insubmissió; c) OTAN i d) Educació per la pau.

a) Objeció fiscal: Aquest grup de treball - que ja havia tingut un precedent a l'Assemblea de Girona pel mes de gener - s'encarregà de posar al dia als que hi participaren de les gestions realitzades amb l'Assemblea d'Objeció Fiscal de Catalunya, deixant per a la xerrada prevista per a la tarda i per als tríptics que hi havia per distribuir tots els aspectes tècnics de la qüestió. Dues varen ser les línies de discussió en el grup: per una banda veure la forma d'integrar aquesta lluita dins la dinàmica pròpia de la insubmissió i per l'altra la possibilitat d'establir una dinàmica de treball estable i coordinada amb el grup de l'objeció fiscal. Les conclusions anaren en el sentit de divulgar la campanya anomenada "Quota Zero" que facilita la protesta fiscal a les persones que no estan obligades a fer la declaració de la renda - cas majoritari entre nosaltres - i en la perspectiva d'iniciar aquest any una primera col·laboració que podria concretar-se en la difusió dels tríptics informatius de la campanya i emprendre accions locals en la mesura de les possibilitats reals de cada grup. Afegir només que la voluntat del grup fou la de concretar els termes de la col·laboració per a l'any que ve amb prou anticipació respecte de la campanya de l'agència tributària.

b) Noves formes d'insubmissió: La major part de la sessió de treball va estar orientada a informar i valorar l'actual situació de la nova estratègia d'insubmissió a les casernes. Sembla ser que problemes de coordinació, lligats al silenci informatiu orquestrat sobre el tema, han impedit que aquest tingui repercussió en l'opinió pública, malgrat el fet de que hi ha en l'actualitat sis empresonats a Alcalà-Meco i dos en llibertat però pendants de passar per un consell de guerra. Sembla que el Ministeri de Defensa ha donat instruccions clares d'evitar que se'n parli. Les

valoracions que es feren del tema oscilaren entre un cert optimisme centrat en la possibilitat de l'impacte mediàtic si el tema trascendia a l'opinió pública i un prudent escepticisme davant d'aquesta mateixa repercussió per si seria o no favorable als nostres interessos. Hi hagué consens en el sentiment de que s'ha d'afavorir el procés fent-ne un seguiment i fent córrer la informació, però una certa perplexitat davant la possibilitat d'implicació directa de cap col·lectiu dels presents.

En un altre ordre de coses es comentà la necessitat de seguir denunciant la PSS arreu, de denunciar als jutges que estan aplicant penes més dures contra els insumisos (Girona) i la possibilitat oberta d'extendre la desobediència civil a altres camps com ara els processos electorals (Reus).

c) OTAN: El fracàs de la convocatòria feta pel mes de novembre continuà marcant la capacitat d'iniciativa d'aquest grup, al costat del fet de que el calendari "atlàntic" passa per la cimera de Madrid del mes de juliol. Sembla clara la voluntat de generar una mobilització contra l'OTAN en un doble sentit: la possibilitat d'afegir-se a una probable convocatòria centralitzada a Madrid durant els dies de la cimera i la perspectiva d'una acció d'abast català, els detalls de la qual es discutiran en la propera assemblea.

d) Educació per la pau: Després de la total inacció del grup després del primer intent de coordinació esboçat a Girona pel mes de gener, en la discussió es prengueren les següents iniciatives, a) elaborar de cara al mes de juny un llistat d'adreces i formes de contacte per accedir a grups i institucions que disposin de materials o bé que emprenguin iniciatives lligades a l'educació per a la pau; b) preparar una carta, de cara al mes de setembre, que s'enviarà als centres de secundària adjuntant - al menys - el llistat elaborat i proposant col·laboracions en aquesta línia amb els grups antimilitaristes propers que tinguin disponibilitat; c) recollir informació, de cara al juny, sobre les diverses organitzacions vinculades al món de l'esplai que estiguin treballant sobre aquest àmbit o que tinguin interès en fer-ho de cara a establir alguna mena de lligams; d) començar a pensar en la possibilitat de contactar amb biblioteques locals de cara a l'adquisició per la seva part d'obres de referència sobre pacifisme, antimilitarisme, objecció, insubmissió, etc; e) no perdre de vista la possibilitat d'anar aplegant materials didàctics utilitzats en experiències d'educació per la pau que ens permetin, si més no, disposar d'alguna cosa per al nostre consum intern en cas de necessitat, pensant que "l'objectiu final" és integrar aquests continguts - fins i tot per la via de l'edició - en les activitats docents ordinàries dels centres d'ensenyament, ara que la reforma ha obert una mínima via d'accés a aquests temes.

De cara a l'elaboració del llistat esmentat es va acordar enviar les adreces i contactes obtinguts a *El Lokal* (c/de la Cera, 1 - 08001 Barcelona).

2. Posada en comú de les conclusions dels diversos grups formats a primera hora - exposades fins aquí -.

3. Xerrada sobre l'objecció fiscal a càrrec del Txema de l'Assemblea d'Objecció Fiscal de Catalunya. En el curs de la xerrada s'explicà detalladament les possibilitats d'aquesta estratègia i les seves conseqüències, tan pràctiques com simbòliques, així com els procediments a tenir en compte per a poder practicar-la. La informació donada en la xerrada està continguda en els tríptics repartits en la sessió i en la nova edició feta per a la campanya d'enguany (disponibles prèvia petició a través de l'Assemblea d'Insubmisos-MOC, Barcelona, *El Lokal...*). El positiu de l'experiència de convidar a persones de col·lectius propers per a que ens expliquin la seva activitat i per a cercar possibilitats d'actuació conjunta va ser posada de manifest en el col·loqui a que donà lloc la xerrada.

4. Altres:

- Activitats previstes per al 15 de maig a Barcelona (posteriorment alterades per raons de *força major*).
- Celebració de la propera assemblea el dia 21 de juny a Reus.
- Aprovació allí d'un model de cartell unitari i "intemporal" que serveixi per a futures mobilitzacions comunes.
- Probablement hi hagué alguna cosa més, però la tarda es va fer llarga i ...ja se sap!

5. Epíleg:

- L'acció sorpresa preparada va resultar d'allò més divertida al pas de la mini-manifestació d'insubmisos disfressats de *guardiaciví* per l'eix central de la ciutat en un dissabte tarda/vespre d'aquells que molta gent opta per sortir a passejar i/o comprar. La concentració davant la caserna de la guàrdia civil tingué l'aspecte positiu del seu reflex en la premsa comarcal - *El 9 Nou*, 28.4.97, portada i p.5, foto inclosa - encara que una mica enfosquit pel protagonisme de la concentració del dia 27 contra el 4art. Cinturó. Al menys no ens va ploure com a Tarragona ! Seria qüestió de perseverar en accions així, aprofitant les assemblees ...tenen gràcia i un cert impacte.

Sabadell, maig de 1997.

Barcelona, 22 de setembre de 1997

Apreciats/ades,

Quasi ben oblidades les necessàries pauses de l'estiu, ens convoquem de nou a la que serà la VIII Trobada de Moviments Antimilitaristes, el proper 18 d'octubre de 1997 a la parròquia de Santa Maria del Pi de Barcelona. La convocatòria la realitzem conjuntament l'Assemblea d'Insubmisos de Barcelona i el Col·lectiu Cristià per la Insubmissió.

L'ordre del dia serà el següent:

10.30h. Convocatòria a la parròquia de Santa Maria del Pi -Pça. del Pi de Barcelona-.

11.00h. Inici de l'assemblea -demanem puntualitat-.

a) Jocs antimilitaristes.

b) Hi haurà diferents punts a treballar:

*Insubmissió a les casernes. Noves i recents informacions.

*Objecció fiscal. Preparació de la campanya per l'any 1998.

*Educació per la pau. Presentació, si és possible, dels materials recollits per la comissió.

*Presentació del CARTELL: ELS EXÈRCITS SÓN EL PROBLEMA I NO LA SOLUCIÓ: INSUBMISSIÓ.

*Informacions: -pss.
-llei d'objecció.
-insubmisos presos.
-10 anys d'insubmissió.

14.00h. Dinar.

15.30h. Continuació de l'assemblea.

17.30h. Acció sorpresa i popular al bell mig de Barcelona.

EN AQUESTA ASSEMBLEA SERÀ PRESENTAT EL CARTELL. CADA ASSEMBLEA, COL·LECTIU, ATENEU EN PODRÀ RECOLLIR I JA PENSAREM QUINES SORTIDES LI DONEM. RECORDEU ELS GRUPS QUE NO HAGUEU PAGAT, DE FER-HO (5.000 PER CADA GRUP O EL QUE ES PUGUI).

Una abraçada ben forta,

Barcelona, a 22 de febrer de 1997

ACTA DE LA VIII ASSEMBLEA ANTIMILITARISTA DE CATALUNYA

Parròquia de Santa Maria del Pi de Barcelona, 18 d'octubre de 1997

Participen: Assemblea d'insubmisos de Barcelona, Assemblea antimilitarista del Vallès Oriental, Col·lectiu antimilitarista de Sant Cugat, Plataforma de Suport a la Insubmissió de Molins de Rei, Assemblea Antimilitarista del Bages, Skamot Verd, Laia (L'Assemblea d'Insubmisos/es de l'Autònoma), Menorca, Assemblea Antimilitarista de l'Ait Penedès, PIS (Plataforma d'Insubmisos de Sabadell), CNT, Mili KK Santa Coloma de Gramenet, Col·lectiu Cristià per la Insubmissió, MOC de València i MOC Sant Boi.

Insubmissió a les casernes

Després d'un breu aprofundiment en el debat, s'informa que hi ha dos insubmisos a casernes a Barcelona, a nivell estatal 15, tres dels quals estan empresonats. S'informa de la repressió davant de la nova estratègia per la previsió del final de la mili i el buit que hi ha per part dels mitjans de comunicació.

Es demana informació o gent per fer xerrades. (Podeu posar-vos en contacte amb el Lokal). S'informa de la situació d'en Carles Pérez i del Consell de Pau a l'Exèrcit -Facultat de Biologia, el 13 de novembre-.

Es fa una petició al Col·lectiu Cristià (un dels empresonats és Plácido Ferrándiz).

Es demana coneixement de nous insubmisos a casernes.

Es valora la vessant pedagògica dins l'exèrcit de la insubmissió a casernes.

Objecció fiscal

Es valoren les següents qüestions:

Via Justícia i Pau és fàcil fer-ho i assessorar-se.

Sabadell proposa als altres col·lectius elaborar una proposta treballada per presentar el proper mes de febrer.

És important valorar a què es destinen els diners. Es poden destinar a l'autogestió o a d'altres campanyes, per exemple que l'Assemblea del Vallès Oriental els destinés a la campanya contra el quart cinturó.

Valoració que més important veure on aniran a parar, és veure que els treiem de les despeses militars.

La importància de les dues qüestions i de la visibilitat de projectes que proporciona l'objecció fiscal.

Cal començar a treballar ja!

Es proposa obrir els discursos o propostes de l'objecció fiscal. P.ex: dient no a l'avió de combat europeu (parlant de les xifres que circulen,...).

Destacar la part pedagògica de l'objecció fiscal: els implicats participen en els projectes.

Importància de dir no al projecte global del militarisme i preparació de les economies. No només amb l'objecció fiscal aturarem el militarisme. No a l'absurditat, sí a l'enfortiment civil. El valor del posicionament de dir no a l'exèrcit i no vendre una idea exclusivament monetària de l'objecció fiscal.

Es comenta que l'Arcadi Oliveres en sap molt (de què no sap l'Arcadi?).

Educaci\ per la pau

Les persones que estan a la comissió no disposen de prou temps per coordinar el tema. Es proposa que cada grup, assemblea,... faci arribar propotes a la comissió.

Sabadell informa de les jornades culturals als Instituts de Sabadell.

Molins de Rei està en contacte amb la biblioteca.

Madrid: treballen el tema "no violencia y educación" a l'estatal del MOC.

Magisteri treballen un crèdit de lliure elecció d'educació per la pau.

S'informa igualment de professors de Barcelona que estan treballant amb el crèdit de lliure elecció, monogràfics d'educació per la pau que es fan a Minyons Escoltes i el fons que disposa Justícia i Pau.

Cartell: ELS EXÈRCITS SÓN EL PROBLEMA I NO LA SOLUCIÓ: INSUBMISSIÓ

Es valoren qüestions com:

La importància que el cartell és intemporal i pot tenir sortida durant un any. N'hem fet un tiratge de 3000 exemplars. Cal distribuir-los de manera racional: pot servir per unes jornades, un concert, una campanya -anti-pss per exemple-, una xerrada, una encartellada, fer-lo arribar a cases okupades i centres socials autogestionats, entitats, associacions,...

La setmana del 8 al 15 de novembre sortirem a encartellar aprofitant el sorteig de quintos.

Es pot fer una nota de premsa com a Assemblea Antimilitarista de Catalunya.

Falta el pagament de: LAIA, Baix Penedès, CASC, Vallès Oriental, Penedès.

Informacions

*S'informa de l'acampada popular PEL TANCAMENT DEL CAMPAMENT MILITAR DE CASTILLEJOS els propers 8 i 9 de novembre. Hi ha una proposta de reconvertir-ho en ús compartit civil-militar (algú enten què vol dir això?).

*PSS:

Cal fer un seguiment de les entitats que signen manifestos. Sembla ser que de les que varen signar el *manifest: la pss i les ong*, n'hi ha que havent signat, continuen tenint places de pss. Per exemple: la Fundació Pere Tarrés.

Continua la campanya contra les places del Movibaix.

Hi ha una informació (apareguda a EL PAIS) segons la qual la pss podria haver "servit" per crear jaciment de llocs de treball. Es valora que cal continuar sent crítics amb els projectes que no enfoquen l'atur juvenil de manera clara i volent justificar altres qüestions amb les que tampoc s'està d'acord. A Catalunya això se'n podria dir servei civil (a proposta del nostre estimat Jordi Tolrà).

*Proposta del Parlament:

Es fa una crítica al poc coratge de les joventuts dels partits. No parlen clarament de la despenalització.

Tan sols és una proposició no de llei.

Proposta de fer un seguiment. S'acorda fer un manifest, si cal alguna acció i una trucada a Fidel Lora.

Aprofitar l'avinentsa d'ajuntaments com el de Granollers.

*Presentació de la Federació Catalana d'ONG's per la Pau.

Es crea per tenir una veu en conflictes com els de Bòsnia.

Es fa una crítica a l'estructura legal. Només tindrem dret a veu.

S'agraeix la visita.

Es proposa que la federació serveixi també com a canal de distribució dels nous cartells.

*Escola de Policia: s'informa de l'interès de l'escola per comprar armament.

*S'informa dels llibres:

- "Yugoslavia y los ejércitos". El llibre és de Xavier Aguirre i ha sortit a Los libros de la Catarata.

- "Los viejos motivos de la Nueva OTAN". Plataforma contra la OTAN, Madrid, 1997.

*Dijous 23 al Bon dia Catalunya de TV3 es participarà a un debat al voltant del tema de la pss.

*Jueces para la Democracia ens ha negat l'assistència de l'advocat Sebastià Salelles de Girona, i fent la petició des de Justícia i Pau, en poder fer una comunicació al congrés que hi haurà a finals de mes.

*S'informa del naixement d'una comissió que treballa sobre la idea de celebrar els 10 anys d'insubmissió. Es valora la idea com a positiva. Sabadell s'interessa. S'anirà portant les idees i propostes a l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya.

*El proper 13 de desembre es reunirà la comissió d'objecció fiscal. S'enviarà convocatòria.

*Quedem pel proper 31 de gener. Es proposa fer la propera intercomarcal a Granollers.

CASC. COLLECTIU ANTIMILITARISTA DE SANT CUGAT
CASTELLVI S/N CASA DE CULTURA
08190 SANT CUGAT DEL VALLÈS
674 14 83 (MOTA PARTICULAR)
674 83 32 (NACHO PEREZ)

ASSEMBLEA D'INSUBMISOS DEL MARESME
MURALLA DE SANT LLORENÇ 20 1R.
08301 MATARO

TROBADA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES DE CATALUNYA

IX ASSEMBLEA ANTIMILITARISTA DE CATALUNYA

GRANOLLERS. 14 DE FEBRER DE 1998

Us convoquem a la propera assemblea que farem a Granollers.

Aquesta assemblea volem que sigui una mica diferent a les que hem fet fins ara.

Esperem que cada moviment, assemblea, plataforma o col·lectiu local convoqui a totes les persones que estan vinculades a la història antimilitarista. Volem ser més de cent.

Ordre del dia:

- Presentacions dels presents, informacions varies.

- Informació de la Comissió d'Objecció Fiscal

- Idees per la campanya INSUBMISSIÓ 10 ANYS.

L'any 1999 farà 10 anys de la primera presentació d'insubmisos. Tal com està ara el pati pensem que val la pena muntar-ne alguna de grossa perquè es senti la veu dels antimilitaristes.

També pensem que potser serà un bon moment per repensar l'antimilitarisme, celebrar el final de la mili, recordar tot allò que ha passat durant aquests deu anys i mirar a veure què farem a partir d'ara.

Vosaltres què en penseu? Teniu alguna idea brillant? Porteu-la a Granollers el dia 14 de febrer.

Un grup de gent sorgit de les assemblees de Catalunya fa un temps que hi pensem. Ara ens toca explicar la nostra proposta recollir idees noves i veure si tot plegat és viable. A Granollers el dia 14 de febrer (insistim).

FAREM UN RECULL DE CARTELLS, RETALLS DE PREMSA, DOCUMENTS I COSES D'AQUESTES PERQUÈ TOTS LES PUGUEM VEURE. PORTEU ALLÒ QUE TINGUEU

Ja us arribarà una convocatòria més seriosa d'aquí uns dies.....

ACTA DE LA IX ASSEMBLEA ANTIMILITARISTA DE CATALUNYA

Granollers, 14 de febrer de 1998

ASSISTENTS: Sant Cugat, Maresme, Osona, C. Cristià per la Insubmissió BCN i Girona, CGT Acció Social, Castellar del Vallès, APOC Girona, Barcelona, Sabadell, el Vallès Oriental, LAIA (UAB), el Bages, l'Alt Penedès, BEI.

Unes 50 persones reunides al Gimnàs de l'Escola Municipal del Treball de Granollers. Vàrem menjar cus-cus amb salseta, verdures i carn al sol del pati de l'Escola.

BREUS

- Ocupació de la seu de CiU a Barcelona: Es valora que va tenir molta repercussió a la premsa i que va servir com a detonant d'algunes decisions polítiques. Es valora que va faltar certa coordinació amb la resta de moviments locals de fora de BCN. De totes maneres l'acció es va portar amb molta precaució per evitar trobar la policia al lloc dels fets abans d'arribar-hi.
- Discurs actual de l'antimilitarisme: En aquests moments no es valora positiu un discurs de "despenalització" que pot semblar victimista. Cal anar una mica més enllà. Es proposa utilitzar ja un discurs de "l'últim tonto" que podria fer avançar el final del servei militar. Per altra banda cal anar recordant que la supressió de mili i PSS només és una fita que cal superar començant a qüestionar l'exèrcit professional.
- Obertura a altres grups afins: Es comenta que l'Assemblea de Catalunya hauria d'anar trobant obertures en altres grups, entitats o institucions que poden compartir el nostre discurs.
- Objecció Fiscal: La comissió d'OF ha intentat trobar entitats que responguessin positivament a les seves propostes, però la resposta no ha estat massa positiva. Sobre el tema OF es recomana: fer xerrades a cada localitat i intentar crear comissions d'OF locals, restar connectats amb els grups més amplis que ja porten temps amb la història i tenir en compte el cens d'objectors fiscals de Justícia i Pau (enviar informació). Per altra banda els projectes als quals es destinin les peles aconseguides els tria cada grup local, des de l'Assemblea de Catalunya no es dona cap directriu ni consell (com casi sempre). La comissió d'OF es reunirà pròximament (si algú hi està interessat que avisi a El Lokal BCN).
- Escoles: El Ministeri de la Guerra està fent una campanya publicitària important a les escoles i els punts d'informació juvenils. Amb els nostres modestos recursos caldria intentar contrarestar aquesta ofensiva com es pugui. Es passa un manifest de MOC Canàries sobre el tema que val la pena llegir.
- Guerra al Golf: Una petita comissió ha escrit un manifest que s'ha difós a les assemblees locals. No sabem si algú l'ha utilitzat. En tot cas l'Assemblea Antimilitarista de Catalunya ha signat un manifest conjunt amb moltes altres entitats que es va llegir a la mani del dia 20 de febrer a la plaça St. Jaume de BCN.
- Insubmissió a les casernes: Hi ha quatre persones empresonades a presons militars i la cosa segueix en marxa.

Insubmissió 10 anys

Un grup de quatre o cinc persones han fet unes quantes reunions parlant del tema; es tracta que l'any 99 farà 10 anys de la primera presentació d'insubmisos a tot l'estat (el dia 20 de febrer, concretament). Aprofitant l'efemèride sembla que seria interessant plantejar-se algunes coses:

- En primer lloc celebrar-ho, i més tenint en compte que part de culpa que s'acabi el SMO i la PSS és nostra. Objectiu: acabar amb la mili l'any 99.
- En segon lloc buscar espais per reivindicar l'antimilitarisme post-mili, qüestionant l'exèrcit professional i totes les actuals polítiques de defensa.
- En tercer lloc per fer una reflexió interna de cap on va l'antimilitarisme, quines són les alternatives que donem i com aglutinem gent al voltant del nou discurs i les noves estratègies de lluita.
- En quart lloc tot allò que s'us acudeixi.

La proposta, encara poc elaborada, planteja tres eixos per on es podria treballar: el festiu, el reivindicatiu i el de debat i reflexió.

Sobre la qüestió festiva i recreativa es va proposar fer un macro concert. L'assemblea de Barcelona va dir que es responsabilitzava de començar a moure el tema. També es va parlar de reprendre l'exposició Antimilitarista i provar d'exposar-la en un lloc cèntric. Per treure peles, l'Alt Penedès es va responsabilitzar de mirar de fer litografies per vendre.

Sobre la qüestió reivindicativa es varen fer algunes propostes: una acampada al mig de Barcelona (en plan 0,7%), una bicicletada, un tren antimilitarista o una mani. Aquí no va haver ningú que es caregués el mort.

Sobre la qüestió de reflexió i debat hi ha tres propostes engegades: en primer lloc mirar de fer unes jornades implicant la UAB en el tema (ja hi ha qui les està muntant), en segon lloc s'està muntant una taula rodona al voltant del tema "periodisme i insubmissió" al Col·legi de Periodistes i en tercer lloc es farà un estudi sociopolític sobre la insubmissió que potser serà finançat per una Fundació de prestigi.

Per altra banda es farà un concurs de logotip per la campanya, amb aquesta acta adjuntem les bases del concurs del qual s'encarrega la gent de Sabadell.

En qualsevol cas, la qüestió és que durant l'any 99 totes les activitats que es muntin des dels moviments locals portin la marca "Insubmissió 10 anys". Totes les propostes seran benvingudes.

De tot plegat en parlarem les properes assemblees: 18 d'abril al Maresme, 27 de juny a algun lloc encara per decidir (Vilafranca?).

L'acta no és massa llarga, però l'*ambientillo* d'Assemblea Antimilitarista de Catalunya cada vegada sembla que agafa més força. Que no decaigui!...

Salut.

X ASSEMBLEA ANTIMILITARISTA DE CATALUNYA

Lloc: Mataró, al Casal de Joventut (Plaça del Parc nº 1).

Data: El dissabte 18 d'Abril. 98

Hora: a partir de 2/4 de 11.

Allà , tot prenen cafè, aprovarem l'ordre del dia, que proposem com segueix:

- Cafè Presentació.
- Informació de comissions o quelcom per l'estil:
 - Secretariat.
 - Objeció Fiscal.
 - Insubmissió 10 Anys.
- Noves estratègies i/o consolidació de les iniciades:
 - Insubmissió a les casernes.
 - Finançament.
 - Campanya "Educació per la Pau". Escoles Objectores.
 - Properes Accions: Partits polítics, Casernes, Opinió pública, Premsa,...
 - I després del SMO que?

Després dinarem (de pago, però barat) cap allà les 2 del migdia al mateix lloc.

A la tarda, o be continuarem xerrant una miqueta o farem una acció tant sorpresa que ni nosaltres mateixos sabem encara.

I a la nit festa/concert, a les 10, a la Plaça del darrera del Ajuntament (o Plaça dels Ninots del Ajuntament). I si us voleu quedar a dormir us buscarem algun raconet (o racó net).

Ajut per arribar-hi:

Cotxe: Sortida Mataró Oest de la Ronda (tan si veniu per l'A19, els rics ,com si veniu per la NII, els pobres, o la B40 heu d'agafar la Ronda de Mataró que passa per muntanya). Trobareu una rotonda (dues si veniu de Girona, per trobar la segona heu de passar per sobre de la Ronda) i sortiu per la segona (la primera que esta farcida de semàfors NO, que es la nova via Europa; un niu on els especuladors edificuen noves cases). Baixeu per davant del *Abanderado* i seguïu recta avall fins que a ma dreta veieu un parc, el Parc Central (que no el Central Parc). Gireu a la dreta i trobareu, esperem, aparcament, un cop s'acaba el parc a sota d'una palmera (com els llangardaixos).

Tren: Sortireu a la petita plaça de Miquel Biada. Tireu amunt, cap a muntanya, fins que trobeu el Camí Ral (hi ha un carril BUS). Gireu a la dreta i anireu a parar a la Plaça Sta. Anna (Nova i dura com les que sol fer el nostre benvolgut Ajuntament). Travesseu la plaça i agafeu la Riera (també nova i dura) que fa una mica de diagonal. Passareu per davant del Ajuntament (el de les places noves i dures). No deixeu la Riera i arribareu (no us desanimeu) a la Plaça del Parc.

Altres: Ja us espavilareu.

Salut i fins el 18 d'Abril.

TROBADA DE MOVIMENTS ANTIMILITARISTES DE CATALUNYA

XI ASSEMBLEA ANTIMILITARISTA DE CATALUNYA

Vilafranca del Penedès, dissabte 27 de ~~febrer~~
juny de 1998

Us convoquem a la propera assemblea que farem a Vilafranca del Penedès.

Esperem que cada moviment, assemblea, plataforma o col·lectiu local convoqui a totes les persones que estan vinculades a l'antimilitarisme, per participar en l'assemblea.

Ordre del dia:

- Presentacions dels presents, informacions varies.
- 10 ANYS D'INSUBMISSIÓ 1989-1999.
- Campanya Objecció Fiscal.
- Intercomarcal de debat sobre el futur i noves estratègies de desobediència civil (setembre -octubre).
- Informacions sobre la insubmissió a les casernes. Un nou desertor a Lleida.

L'acte de la X Trobada de Moviments Antimilitaristes de CAT, la rebreu properament o la rebreu el mateix dia de la XI Trobada a Vilafranca.

XI Trobada de Moviments Antimilitarista de Catalunya.

Població: Vilafranca del Penedès.
Entitat local: Assemblea per la Desobediència Civil (AD).
Local: L'Escorxador.
Adreça: Carrer de l'Escorxador (barri de Les Clotes).
Hora d'inici: 2/4 d'11 del matí.
Dinar: 2 del migdia, preu 600 ptes (aproximat).

Us i esperem
Salut i desobediència

ACTA DE LA XI ASSEMBLEA ANTIMILITARISTA DE CATALUNYA.

Assistents/es:

Assemblea per la desobediència (Vilafranca); Mili KK (Tarragona); Plataforma d'Insubmiss@s de Sabadell; MOC de Barcelona; Assemblea d'Insubmiss@s de Barcelona; Col·lectiu cristià per la Insubmissió; Assemblea Antimilitarista del Vallès Oriental; LAIA-Bellaterra i Assemblea Antimilitarista d'Osona.

Actes realitzats per cada entitat.

Tots i totes expliquem els actes i/o campanyes que hem dut a terme a les nostres localitats.

Així doncs, per exemple, el PIS informa que van promoure que diferents ajuntaments realitzin campanyes informatives sobre la PSS, la insubmissió i la objecció fiscal.

A Tarragona es va fer un acte, amb la participació de gent famosa, en contra de la presència del vaixell dels EEUU.

A tot arreu, des de cada entitat, es treballa el tema de la objecció fiscal; però encara falta molt per que es prengui de manera seriosa.

Sentències absolutòries a insubmissos.

S'han produït diverses absolucions:

- Al Toni el van absoldre perquè havia demanat pròrroga i no va rebre cap resposta.
- L'insubmís de Sant Boi, es va presentar al seu judici i per creure que no havia comès cap delicte, i per tant no creia que hagués de ser jutjat, va marxar del judici. Tot i així, el judici es va celebrar, i el van absoldre degut a que havien passat més de 14 mesos i no li havien comunicat encara la seva incorporació a la PSS.
- Al Josep Muñoz, el fiscal va haver de retirar els càrrecs pel mateix motiu que l'anterior.

Gràcies a això dels 14 mesos, estan amnistiant a molts insubmissos, i d'aquesta manera s'estalvien judicis. Però, com que això ha assentat jurisprudència, la llei que els polítics volen aprovar: absoldre els insubmissos que fagi tres anys que no han estat avisats de la seva incorporació a la PSS, creiem que queda fora de lloc.

10 anys de Insubmissió.

- Logos: Dels tres presentats, es tria un, per a representar l'aniversari, i per fer les samarretes un altre.
- Calendari: Novembre '98, presentació i roda de premsa a Barcelona.

Gener '99, taula rodona amb la regidoria de drets civils de Barcelona i periodistes.

Febrer '99, taula rodona sobre insubmissió i moviment social.

Març '99, jornades (4 dies), en col·laboració amb la UAB, sobre desobediència i antimilitarisme: desde xerrades fins a tallers, etc...

Abril '99, taula rodona sobre qüestions jurídiques, al Col·legi d'Advocats.

Maig '99, antimilitarisme a nivell internacional.

Octubre '99, es vol provar de fer un macroconcert.

- Idees de coses a fer.

Samarretes, pins, encenedors,...

Etiquetar productes: vi, oli, cervesa,...

Tres exposicions itinerants: es comenta que una d'elles podria ser de cartells d'actes que s'han fet sobre el tema.

Es vol fer una edició extraordinària del MOCADOR.

Es pretén fer una pàgina web dels 10 anys (el MOC ja en té una i el PIS l'està fent).

Es volen aprofitar les institucions per editar fulletons sobre el tema. A través de "la Mosca", l'Ajuntament de Barcelona ens ofereix infraestructura. Creiem que està bé, però que hem d'anar amb vista de que no ens confonguin o identifiquin amb ells.

Finançament: cal buscar entitats que hi col·laborin.

Entrepobles: 10 de juliol de 1998, reunió de la comissió de 10 anys.

Properes accions.

Es vol fer una acció aprofitant l'11 de setembre, per que tingui ressò a la premsa.

La permanent s'encarrega de desenvolupar la idea.

Informacions vàries.

Comentem el cas de l'Antoni Ricard, que una vegada ja era a la caserna, va decidir fer-se objector. Va ser arrestat i empresonat a Lleida com a insumís a les casernes.

Degut a això, al seu poble es van recollir 800 signatures i el recolzament de diverses entitats.

El fet va culminar amb l'alliberament de l'Antoni.

La valoració que en fem és positiva, però desde el pun de vista del ressò que es va fer a la premsa.

També comentem el cas de 4 insumissos a les casernes, empresonats a la presó de Carabanchel, on han estat agredits. Aquests insumissos s'han querellat contra els agressors i contra els responsables de la presó; aquests últims estan sotmesos a una important pressió degut a l'allau de cartes condemnatòries que reben.

Propera assemblea.

Es proposa de fer-la els dies 3 i 4 d'octubre, a una casa de colònies: Can Fulló, al Maresme.

Aniríem més de "tranquis", i convinaríem jocs, concerts, i altres, amb xerrades i la pròpia assemblea.

INSUBMISSIÓ

1 9 8 9
1 9 9 9 anys

Estimats Insubmisos i Insubmises,

d'acord amb el que vam acordar a la darrera assemblea a Vilafranca del Penedès, les jornades del moviment Insubmís es celebraran els propers 3 i 4 d'Octubre a la Masia de Can Fulló (Orrius). Us adjuntem plànol. Seguiu-lo.

Després de diverses negociacions i encara dins d'elles, el preu romandrà prop de les 3500 pessetes per persona, incloent-hi els àpats (dinar i sopar de Dissabte, esmorzar i dinar de Diumenge) i estada (llits, taules, cadires, camp de futbol, piscina, gespes, clima, llum, prototropico-mediterrani, dutxes individuals i col·lectives i un vast etc).

Per qüestions pràctiques, òbvies, i evidents cal que ens confirmeu l'assistència a la trobada abans del dia 21 de Setembre.

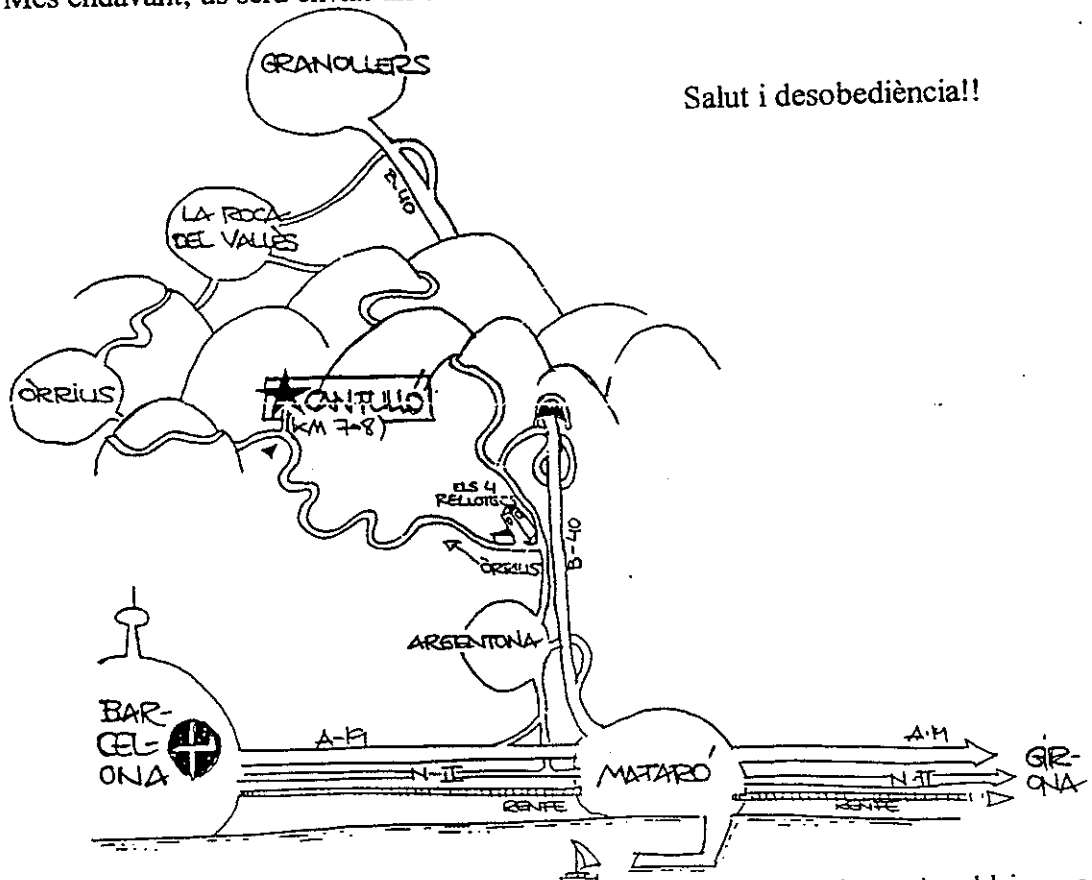
Qualsevol proposta de tipus acadèmic o recreatiu serà molt benvinguda (concert pel Dissabte a la nit, activitats, ...). Per una primera trobada d'aquesta magnitud, tan reflexiva com lúdica, és desitjable la presència del màxim número de membres de cada assemblea. Les Jornades són Obertes a tothom que ho desitgin (companys, companyes, amics, amigues, sogres, mares, gendres, padrines, tietes, pubilles, ...).

Us recordem que fem 10 anys i a més en tenim samarretes!!!

Tenim un telèfon amb contestador per a què ens digueu qui sou i quants sou i per què voleu venir. El telèfon és **(93)7962657**.

Si ens arriba algun tipus de pagament anticipat, aniria de putín. Per a qualsevol aclariment podeu posar-vos en contacte amb Pere (93)7561518) o bé amb l'Enric ((93)7961346, enric@maia.ub.es), membres de l'Assemblea Insubmisa del Maresme.

Més endavant, us serà enviat un ordre del dia.

P.D.: També està en negociació la pernocta a partir de Divendres a la nit, però caldria que el tema menjar fos solventat per vosaltres mateixos fins al dinar de Dissabte, i el preu no variaria.